

UoC

Atenció a la diversitat i inclusió a la Universitat Oberta de Catalunya

Julio Meneses, José Israel Reyes i Efreem Melián

Universitat Oberta
de Catalunya

Resum

Aquest informe presenta els resultats de l'Enquesta institucional per a la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió a la UOC, duta a terme durant el curs 2024-2025 en el marc del Pla d'acció per a la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió de l'estudiantat en els processos d'ensenyament i aprenentatge. Amb l'objectiu de proporcionar una diagnosi de la situació actual, l'estudi s'ha servit de la participació de 579 estudiants que conviuen amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu. L'informe incorpora la seva veu al debat institucional sobre la millora de l'acompanyament acadèmic que proporciona la Universitat, oferint una panoràmica detallada de les expectatives, les experiències i la satisfacció d'aquest estudiantat. Així mateix, aborda algunes qüestions clau, com ara el seu perfil sociodemogràfic i acadèmic, les situacions particulars en què es troben i el reconeixement mitjançant una certificació oficial. D'altra banda, analitza alguns processos importants en relació amb els estudiants amb discapacitat, com ara la comunicació de la seva situació personal a la institució i la sol·licitud i l'aplicació de les adaptacions curriculars en la docència i l'avaluació. A més, explora les condicions en què desenvolupen l'activitat acadèmica, les problemàtiques a què s'enfronten en els diferents espais que proporciona la Universitat, així com els recursos i estratègies de què disposen per fer-hi front. Finalment, l'informe presenta també una valoració de la situació actual i de les perspectives de futur en relació amb la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió en el marc de la política que s'anirà desplegant al llarg dels pròxims cursos.

Nota prèvia

En aquest informe fem servir el terme *discapacitat* per fer referència a totes les situacions que poden comportar alguna necessitat específica de suport educatiu per als estudiants, amb independència de si disposen de certificació oficial o no. En aquest sentit, quan diem "estudiants amb discapacitat" ens referim a totes les persones que conviuen amb diferents circumstàncies físiques, mentals, sensorials o emocionals que poden incidir en el desenvolupament de la seva activitat quotidiana, especialment en l'àmbit acadèmic.

ISBN: 978-84-09-77591-0

Handle:

<https://hdl.handle.net/10609/153396>

Citació recomanada:

Meneses, J., Reyes, J. I., i Melián, E. (2025). *Atenció a la diversitat i inclusió a la Universitat Oberta de Catalunya*. eLearning Innovation Center, Universitat Oberta de Catalunya. <https://hdl.handle.net/10609/15334.096>

Índex

Pròleg	06
U1 Introducció	08
U2 Perfil sociodemogràfic i acadèmic	13
U3 Tipus de discapacitats i certificació	20
U4 Comunicació de la situació personal	25
U5 Adaptacions curriculars en la docència i l'avaluació	33
U6 Experiència acadèmica a la UOC	38
U7 Valoració de la situació actual i perspectives de futur	46
U8 Conclusions	56
Annex 1. Metodologia de la recerca	61
Annex 2. Qüestionari	66
Referències	81

Lista de gràfics

Gràfic 1.1. Evolució del nombre d'estudiants amb discapacitat matriculats a la UOC d'acord amb els registres institucionals	09
Gràfic 2.1. Distribució de l'edat de l'estudiantat amb discapacitat	13
Gràfic 2.2. Distribució per gènere i edat de l'estudiantat amb discapacitat	14
Gràfic 2.3. Situació laboral actual de l'estudiantat amb discapacitat	15
Gràfic 2.4. Nivell educatiu assolit per l'estudiantat amb discapacitat	15
Gràfic 2.5. Tipus de titulació que cursa actualment l'estudiantat amb discapacitat	16
Gràfic 2.6. Adscripció de la titulació que cursa l'estudiantat amb discapacitat	17
Gràfic 2.7. Anys que fa que va començar els estudis l'estudiantat amb discapacitat	17
Gràfic 2.8. Dedicació d'hores setmanals als estudis per part de l'estudiantat amb discapacitat	18
Gràfic 2.9. Motius per estudiar a la UOC segons l'estudiantat amb discapacitat	19
Gràfic 3.1. Discapacitats o necessitats específiques de suport educatiu amb què conviu l'estudiantat	20
Gràfic 3.2. Concurrència de les discapacitats o necessitats específiques de suport educatiu amb què conviu l'estudiantat	22
Gràfic 3.3. Reconeixement i grau d'afectació de les discapacitats o necessitats educatives específiques mitjançant una certificació oficial	24
Gràfic 4.1. Moments en què l'estudiantat amb discapacitat comunica la seva situació a la institució	26
Gràfic 4.2. Concurrència dels moments en què l'estudiantat amb discapacitat comunica la seva situació a la institució	27
Gràfic 4.3. Actors als quals l'estudiantat amb discapacitat comunica la seva situació	29
Gràfic 4.4. Concurrència dels actors als quals l'estudiantat amb discapacitat comunica la seva situació	30
Gràfic 4.5. Motius pels quals l'estudiantat amb discapacitat decideix no comunicar la seva situació a la institució	32
Gràfic 5.1. Coneixement de l'estudiantat amb discapacitat sobre les adaptacions curriculars que ofereix la UOC	33
Gràfic 5.2. Finalitats de les adaptacions curriculars rebudes per l'estudiantat amb discapacitat	34

Índex

Gràfic 5.3. Concurrencia de les adaptacions curriculars rebudes per l'estudiantat amb discapacitat	36
Gràfic 5.4. Satisfacció amb les adaptacions curriculars rebudes per l'estudiantat amb discapacitat	37
Gràfic 6.1. Dificultats amb l'accés o l'ús dels diferents espais que experimenta l'estudiantat amb discapacitat	38
Gràfic 6.2. Tipus d'eines de suport que utilitza l'estudiantat amb discapacitat	40
Gràfic 6.3. Dificultats per seguir el ritme de les assignatures que experimenta l'estudiantat amb discapacitat	42
Gràfic 6.4. Concurrencia de dificultats per seguir el ritme que l'estudiantat amb discapacitat experimenta en totes les assignatures	43
Gràfic 6.5. Conseqüències acadèmiques de les dificultats que experimenta l'estudiantat amb discapacitat	45
Gràfic 7.1. Satisfacció amb l'acompanyament que l'estudiantat amb discapacitat ha rebut per part de la institució	46
Gràfic 7.2. Recomanació de la UOC a altres persones en la mateixa situació per part de l'estudiantat amb discapacitat	47
Gràfic 7.3. Valoració, per part de l'estudiantat amb discapacitat, de les accions del nou pla dirigides a assegurar la qualitat de l'acompanyament i la inclusió	53
Gràfic 7.4. Valoració, per part de l'estudiantat amb discapacitat, de les accions del nou pla dirigides a transformar l'organització i el funcionament dels serveis d'acompanyament	54
Gràfic 7.5. Valoració, per part de l'estudiantat amb discapacitat, de les accions del nou pla dirigides a adoptar una orientació cap als estudiants en l'execució de l'acompanyament	55

Llista de taules

Taula 9.1. Univers de l'estudi	62
Taula 9.2. Mostra inicial de l'estudi	62
Taula 9.3. Coeficients de ponderació aplicats a la mostra final	63

Pròleg

Des dels orígens, la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) s'ha compromès amb una concepció oberta, flexible i transformadora de l'educació superior. El model educatiu de la UOC ha fet possible l'accés a l'educació universitària a milers de persones que, per diverses circumstàncies personals, socials o professionals, tenien moltes dificultats per participar en una experiència universitària presencial. Aquest model, pioner en la virtualitat, s'ha distingit no només per l'ús intensiu de les tecnologies digitals, sinó també per una visió de l'ensenyament i l'aprenentatge centrada en l'estudiantat i per la voluntat inequívoca de garantir l'equitat i la qualitat educativa.

Entre la gran diversitat de persones que han confiat en la UOC per a la seva formació al llarg de la vida, els darrers anys ha crescut notablement el col·lectiu d'estudiants amb discapacitat o amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE). Aquest grup, altament heterogeni i històricament afectat per nombroses dificultats d'accés a l'educació superior, és avui present a les aules de tots els programes, ens interpel·la i ens desafia a millorar com a universitat.

En coherència amb els seus principis fundacionals i el marc normatiu vigent, la UOC, amb el seu govern al capdavant, ha establert diversos plans per respondre al repte d'esdevenir una universitat plenament inclusiva per a tota la comunitat universitària. Pel que fa a la formació, l'any 2024 el Vicerectorat de Docència i Aprenentatge va impulsar el Pla d'acció per a la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió de l'estudiantat en els processos d'ensenyament i aprenentatge, amb l'objectiu de revisar i millorar l'atenció, l'accessibilitat i l'experiència formativa de l'estudiantat amb discapacitat.

Aquest pla, en funcionament des de mitjan curs passat, té com a objectiu últim garantir l'accés, la participació i l'èxit acadèmic de tot l'estudiantat mitjançant l'eliminació de les barreres que impedeixen aquests assoliments, especialment per als col·lectius en risc d'exclusió i, en particular, per a l'estudiantat amb discapacitat o necessitats específiques de suport educatiu. Tot això, preservant en qualsevol cas la consecució de les competències i els resultats d'aprenentatge clau de cada programa formatiu.

El desplegament del pla s'articula en dos grans eixos. En l'horitzó immediat, s'han definit un conjunt d'accions per garantir l'atenció individualitzada a l'estudiantat amb discapacitat o NESE. Aquestes accions inclouen un procés d'informació i acollida en el moment d'incorporar-se a la UOC, la creació del Servei d'Inclusió i Benestar (SIB) per acompanyar adequadament l'estudiantat i professorat en l'elaboració i aplicació de diverses adaptacions curriculars quan sigui necessari, i un sistema de seguiment i orientació formativa i laboral a través de l'acció tutorial.

Paral·lelament, i amb una visió de millora progressiva, el segon eix es focalitza a fer que el model educatiu sigui cada vegada més inclusiu. Això implica, en primer lloc, un procés de formació i sensibilització adreçat al professorat i al personal de suport a la docència perquè coneguin millor les necessitats de l'estudiantat amb discapacitat i les mesures curriculars que en faciliten l'èxit acadèmic. En segon lloc, es proposa millorar l'accessibilitat introduint de manera gradual criteris de disseny universal per a l'aprenentatge en les activitats docents i en el disseny dels recursos formatius. Finalment, es planteja incorporar la perspectiva inclusiva en tots els processos de millora del model educatiu en marxa, especialment en la introducció d'eines d'intel·ligència artificial per donar suport a la comunicació, millorar l'accessibilitat dels continguts i generar activitats d'aprenentatge personalitzables, així com en el desplegament de l'avaluació digital i en la millora de l'acompanyament i el retorn pedagògic, dues funcions essencials per a l'estudiantat amb discapacitat.

Aquest pla d'acció, sotmès a escrutini i millora contínua, es va elaborar a partir dels resultats de la recerca en aquest àmbit i després d'una àmplia consulta als diversos grups d'interès de la Universitat. Tanmateix, era imprescindible aprofundir en l'opinió més important: la de l'estudiantat afectat.

Així, a partir d'una proposta sorgida d'un grup d'estudiants amb discapacitat i NESE, i gràcies a l'interès de la Universitat per conèixer de primera mà les seves opinions i percepcions sobre l'atenció rebuda, les necessitats no cobertes i les accions de millora suggerides, es va impulsar la iniciativa de dur a terme l'enquesta institucional que es presenta en aquest informe.

La feina extraordinària de l'equip d'Anàlisi de l'Aprenentatge i de la Docència de l'eLearning Innovation Center (eLinC), dirigit pel professor Julio Meneses, ens proporciona una informació molt valuosa, actualitzada i representativa, que sens dubte contribuirà a millorar totes les polítiques d'inclusió en el conjunt de l'oferta formativa de la UOC.

Carles Sigalés

Delegat de la vicerectora de Docència i Aprenentatge per a l'ensenyament i l'aprenentatge inclusiu

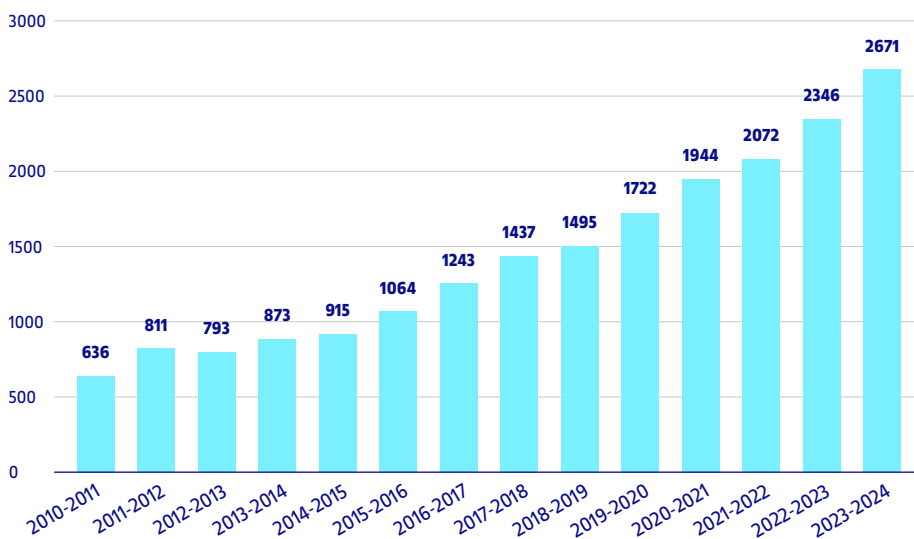
Aquest informe de recerca presenta els resultats de l'Enquesta institucional per a la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió a la Universitat Oberta de Catalunya, duta a terme durant el curs 2024-2025 en el marc del Pla d'acció per a la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió de l'estudiantat en els processos d'ensenyament i aprenentatge, impulsat pel Vicerectorat de Docència i Aprenentatge. En aquest context, la recerca té com a objectiu obtenir informació sobre les expectatives, l'experiència i la satisfacció dels estudiants que conviuen amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu, a més de copsar quina visió tenen en relació amb les accions principals que formaran part de la política institucional d'atenció a la diversitat que s'anirà desplegant al llarg dels pròxims cursos.

Per assolir aquest objectiu, vam convidar a participar en l'enquesta els 2.915 estudiants matriculats a la UOC durant el primer semestre del curs 2024-2025 que, d'acord amb els registres institucionals, havien presentat una certificació de discapacitat en el procés d'incorporació a la Universitat o havien fet alguna sol·licitud d'adaptació curricular al llarg de la seva experiència acadèmica. Aquests estudiants, que formen la població objectiu de la recerca, representen un 3,37 % del total d'estudiants matriculats a la UOC en el moment de fer l'estudi. Amb una taxa de participació global del 24,5 %, i una vegada exclosos els estudiants que actualment no conviuen amb cap discapacitat o necessitat específica de suport educatiu, la mostra final amb què hem elaborat aquest informe ha estat de 579 estudiants. En relació amb el conjunt de la població objecte d'estudi, aquest volum de participació ens permet oferir informació amb una alta precisió, amb un error màxim del 3,65 %. Els lectors interessats poden consultar tots els detalls sobre el procés de construcció de la mostra en l'annex 1, que presenta la metodologia de la recerca.

Pel fet de tractar-se d'un col·lectiu altament divers i heterogeni —que inclou persones amb múltiples realitats i situacions, i amb diferents necessitats educatives i graus d'afectació—, l'aproximació que hem fet en aquest estudi no es limita únicament als estudiants que disposen d'un reconeixement oficial, sinó que preveu dos perfils diferenciats d'enquestats. D'una banda, un grup important dels estudiants participants (76,6 %) disposen d'un certificat que els reconeix un grau d'afectació igual o superior al 33 %. De l'altra, hi ha un grup més reduït (23,4 %) que, tot i no disposar d'aquest reconeixement oficial, afronten situacions complexes que limiten la seva participació en els processos d'ensenyament i aprenentatge i que, per tant, necessiten una atenció específica a les seves necessitats educatives. Tot i reconèixer aquesta diversitat, amb la intenció de mantenir un llenguatge consistent al llarg de l'informe, ens referim al conjunt d'aquests estudiants com a *estudiants amb discapacitat*, per bé que som plenament conscients que no tothom se sent necessàriament reconegut dins d'aquest terme.

Abans de presentar els resultats d'aquest estudi, és important esmentar breument el context en què s'ha dut a terme. En aquest sentit, convé tenir present que la inclusió i l'atenció a la diversitat, especialment en el cas de l'estudiantat amb discapacitat, són una qüestió clau per al conjunt del sistema educatiu universitari espanyol. D'acord amb les dades proporcionades per la Fundació Universia (2023), la presència d'aquest col·lectiu s'ha duplicat els darrers quinze anys, i ha mostrat un creixement especialment significatiu en el context de l'educació universitària no presencial. Tant és així que, d'acord amb les dades d'aquesta fundació, gairebé la meitat dels estudiants amb discapacitat de tot l'Estat cursen estudis universitaris en la modalitat a distància o en línia. En consonància amb aquesta tendència general, durant aquest període, l'estudiantat amb discapacitat també ha experimentat un creixement notable a la UOC. Tal com es pot veure al gràfic 1.1, el volum d'estudiants que disposen d'una certificació oficial que els reconeix una afectació del 33 % o superior s'ha multiplicat per quatre entre els cursos 2010-2011 i 2023-2024. En aquest sentit, s'ha passat de 636 a 2.671 matriculats, de manera que la UOC s'ha convertit en la segona institució d'educació superior de l'Estat que acull més estudiants d'aquest perfil, només darrere de la UNED.

Gràfic 1.1. Evolució del nombre d'estudiants amb discapacitat matriculats a la UOC d'acord amb els registres institucionals

El creixement constant d'aquest col·lectiu a la Universitat ha anat acompanyat d'un interès per part de la comunitat acadèmica. Això s'ha traduït en un seguit de recerques que, al llarg d'aquest període, han abordat tant les expectatives i les experiències dels estudiants amb discapacitat com el paper que té el personal docent i de suport que els acompanya en la seva trajectòria acadèmica.

En aquest sentit, la recerca duta a terme en el context d'una universitat oberta i en línia com la UOC ha contribuït a evidenciar l'adequació de la modalitat d'aprenentatge en línia a les expectatives i necessitats dels estudiants amb discapacitat (Hernández i Barberà, 2021; Reyes *et al.*, 2023), així com la percepció positiva sobre els processos d'avaluació en línia com a mecanisme alternatiu més accessible que els exàmens presencials tradicionals (Noguera *et al.*, 2018). Una enquesta institucional duta a terme el 2017 va servir també per obtenir una primera aproximació a les característiques dels estudiants amb discapacitat a la UOC (Universitat Oberta de Catalunya, 2018). Finalment, s'han fet altres recerques que han centrat l'atenció en els reptes a què han de fer front aquests estudiants al llarg de la seva experiència acadèmica. D'una banda, s'ha explorat el complex procés de decisió que han de fer en relació amb la comunicació de la seva situació personal a la institució (Melián i Meneses, 2022). De l'altra, s'ha analitzat la gestió que van fer de l'impacte del confinament causat per la pandèmia de la COVID-19 (Reyes i Meneses, 2021) o, amb una perspectiva més àmplia, el desplegament de les diferents estratègies de què disposen per fer front a les dificultats al llarg de la seva trajectòria acadèmica (Reyes *et al.*, 2024).

De manera complementària a l'estudi de l'experiència de l'estudiantat amb discapacitat a partir del seu relat, algunes recerques s'han interessat també per les pràctiques que porta a terme el personal acadèmic que els acompanya en la seva experiència a la Universitat. En aquest sentit, d'una banda, alguns estudis han analitzat els mecanismes i les estratègies que articula el professorat de l'aula per assegurar la plena participació d'aquests estudiants en els processos d'aprenentatge col·laboratiu típics del model educatiu de la UOC (Reyes i Meneses, 2024a), així com els reptes a què s'enfronten els tutors que els acompanyen al llarg de la seva trajectòria acadèmica (Reyes i Meneses, 2022). D'altra banda, també s'ha estudiat la visió del professorat responsable d'assignatura en relació amb els reptes i les oportunitats que la intel·ligència artificial generativa pot suposar per a la millora de la inclusió dels estudiants (Reyes i Meneses, 2024b). Finalment, des del punt de vista de la capacitació dels docents en línia, a la UOC s'ha dissenyat i posat a prova un curs per ajudar-los a impulsar experiències d'aprenentatge més inclusives (Rodríguez-Ardura *et al.*, 2023).

Tots aquests estudis s'han complementat amb una primera diagnosi de l'evolució de l'acompanyament als estudiants durant els darrers anys (Melián *et al.*, 2022), que ja posava de manifest la importància d'algunes qüestions —en aquests moments, centrals per a la nova política— per a la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió a la UOC. D'una banda, es destacava la necessitat de disposar d'una política institucional específica que establís les fites a mitjà i a llarg termini, i que habilités els recursos necessaris per a la millora efectiva de l'acompanyament de l'estudiantat amb discapacitat. De l'altra, es plantejava la necessitat que aquesta estratègia institucional s'estructurés entorn d'un servei especialitzat d'atenció, de manera que no només s'establís un pla personalitzat d'acord amb les necessitats educatives específiques dels estudiants, sinó que es fes també un seguiment actiu de les mesures de suport i acompanyament que reben al llarg de la seva trajectòria a la Universitat.

En aquest context de creixement del volum d'estudiants amb discapacitat que decideixen cursar els estudis a la nostra universitat, i també arran de l'interès per part de la comunitat acadèmica per aprofundir en el coneixement de la seva experiència, el curs 2023-2024 es va engegar el procés de disseny del nou Pla d'acció per a la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió de l'estudiantat en els processos d'ensenyament i aprenentatge. Com a part de la implementació d'aquest pla a partir del curs 2024-2025, els resultats obtinguts en aquesta recerca han de servir per incorporar la veu dels estudiants al debat institucional, no només per fer una aproximació complexa sobre tots els aspectes de la seva experiència acadèmica, sinó també per abordar la seva visió sobre l'acompanyament que han rebut fins al moment i les oportunitats de millora en el futur.

Per fer-ho, aquest informe s'estructura en vuit seccions, la primera de les quals és la que correspon a aquesta introducció. La segona secció aborda el perfil dels estudiants amb discapacitat, i el compara amb el perfil del conjunt global dels estudiants pel que fa tant a les característiques sociodemogràfiques com acadèmiques. La tercera secció presenta una descripció de les situacions particulars en què es troben els estudiants, tenint en compte tant les diferents discapacitats o necessitats específiques de suport educatiu amb les quals conviuen —incloent-hi la complexitat afegida pel fenomen de la pluridiscapacitat— com la situació administrativa en què es troben en relació amb el seu reconeixement mitjançant una certificació oficial. La quarta secció, al seu torn, aprofundeix en el procés de comunicació de la situació personal a la institució per part dels estudiants, i analitza en quins moments de la trajectòria acadèmica ho fan i quins actors hi estan involucrats, així com les raons per les quals alguns estudiants amb discapacitat decideixen no fer-ho. La cinquena secció es fixa en el procés de sol·licitud i aplicació de les adaptacions curriculars en la docència i l'avaluació, tenint en compte el coneixement per part de l'estudiantat de les mesures que ofereix la UOC, l'àmbit en què finalment s'apliquen i les finalitats que persegueixen, així com la valoració de la seva satisfacció. La sisena secció se centra en les condicions en què els estudiants duen a terme l'activitat acadèmica, i analitza les problemàtiques a què s'enfronten per accedir als espais proporcionats per la UOC, així com les dificultats que experimenten per seguir el ritme de les assignatures. A més, es fixa en els recursos i les estratègies que fan servir els estudiants per fer front a aquestes dificultats, i també en les conseqüències que tenen aquestes situacions en relació amb la continuïtat dels estudis. La setena secció aprofundeix en la valoració de la situació actual i les perspectives de futur en relació amb la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió a la UOC, i complementa la satisfacció general de l'estudiantat amb el relat que fa de les seves experiències personals. Escoltada la veu dels estudiants en primera persona, es presenta també la seva visió sobre les accions que estructuraran la política institucional que s'anirà desplegant al llarg dels pròxims cursos. Per acabar, la vuitena secció presenta les conclusions generals de l'estudi i, com a cloenda, s'afegeixen dos annexos finals que presenten el detall de la metodologia emprada en aquesta recerca —tant pel que fa al disseny de la mostra com en relació amb el procés d'administració de l'enquesta i d'anàlisi dels resultats obtinguts— i el qüestionari emprat per dur a terme el treball de camp.

Abans de desgranar els resultats obtinguts en aquesta recerca, els autors volem declarar que l'informe s'ha elaborat de manera totalment independent i sense el suport de cap intel·ligència artificial generativa, ni en la redacció ni en l'edició del text. A més, volem dedicar unes paraules d'agraïment a totes les persones que han ajudat a fer que hagi estat possible.

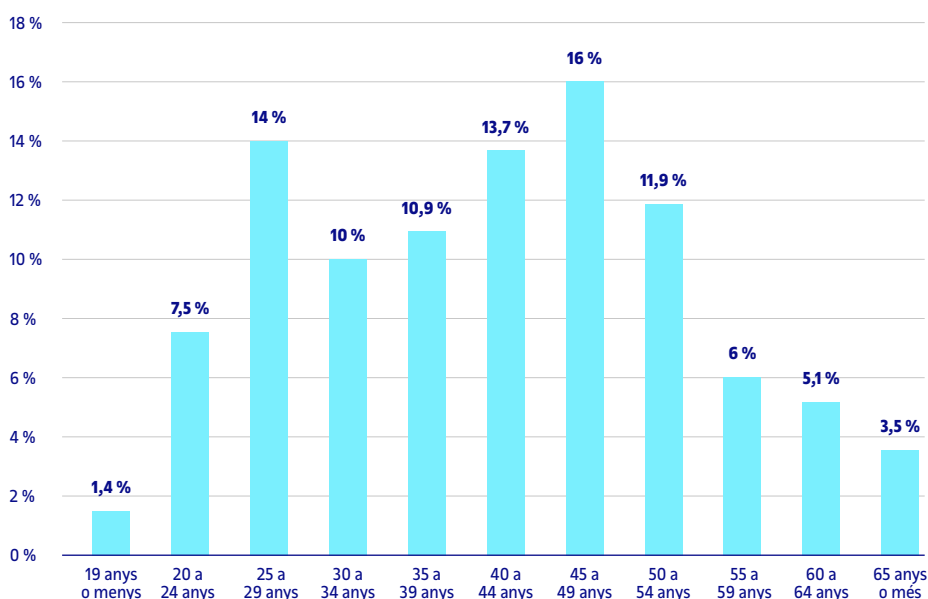
En primer lloc, a Anna Calvo i Sergi Cucala, de l'equip d'Anàlisi de l'Aprenentatge i de la Docència de l'eLearning Innovation Center (eLinC), per la seva contribució com a membres de l'equip de treball en el tractament dels registres institucionals i la preparació de les taules i visualitzacions per presentar els resultats. En segon lloc, a Victoria Blasco i Patricia Lozano, d'Assessoria Jurídica, per la verificació de les condicions legals i de legitimació que han permès dur a terme la recerca, així com a David Font, pel seu suport en la gestió de l'autorització per part del Comitè d'Ètica de la Recerca. A Rubén Pedrosa i Jordi Oltra, dels Serveis d'Incorporació i de Suport a l'Aprenentatge, així com a Imma Ferrer i Laia Cornet, dels Serveis d'Acompanyament a l'Estudiant, per facilitar-nos l'accés als registres institucionals necessaris per construir el cens de participants. També a Eva Redondo i Joanna Castelló, d'Experiència d'Usuari, per la gestió de l'administració de l'enquesta a través de la plataforma institucional. A Rosa Panades-Blas, de la Unitat d'Igualtat, pel seu suport en el treball amb les dades d'evolució històrica de la matrícula dels estudiants amb discapacitat a la UOC. Als membres de la Junta Permanent del Consell d'Estudiants, per tots els comentaris i suggeriments relacionats amb el disseny del qüestionari. Finalment, a Teresa Guasch, vicerectora de Docència i Aprenentatge, i a Carles Sigalés, delegat per a l'ensenyament i l'aprenentatge inclusiu, pel seu impuls de la política institucional d'atenció a la diversitat i la inclusió que ens acompanyarà els cursos vinents i, particularment, per l'oportunitat que ens han donat de fer aquest estudi en el marc del nou pla d'acció.

No volem acabar sense un agraïment personal i sentit a totes les persones que van acceptar participar en l'enquesta i ens van cedir voluntàriament una part del seu temps per proporcionar-nos la informació que necessitàvem per elaborar aquesta diagnosi. Sense elles, senzillament això no hauria estat possible. Gràcies.

L'estudiantat que conviu amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu no és, essencialment, gaire diferent del conjunt global d'estudiants que cursen estudis en una universitat a distància i en línia com la UOC. Tot i que no sempre és possible, per fer aquesta comparació emprarem com a referència les darreres dades oficials corresponents al curs 2023-2024, disponibles al *Portal de transparència* de la UOC (Universitat Oberta de Catalunya, s/d). En aquest sentit, d'una banda, la distribució per gènere és pràcticament idèntica a la del conjunt de la Universitat: gairebé dos terços dels estudiants amb discapacitat són dones (60 %), de manera que hi ha pràcticament el doble de dones que homes (36,5 %). A més, un de cada cinquanta estudiants amb discapacitat s'identifica com a no binari (1,9 %), mentre que la resta (1,6 %) s'estima més no compartir aquesta informació.

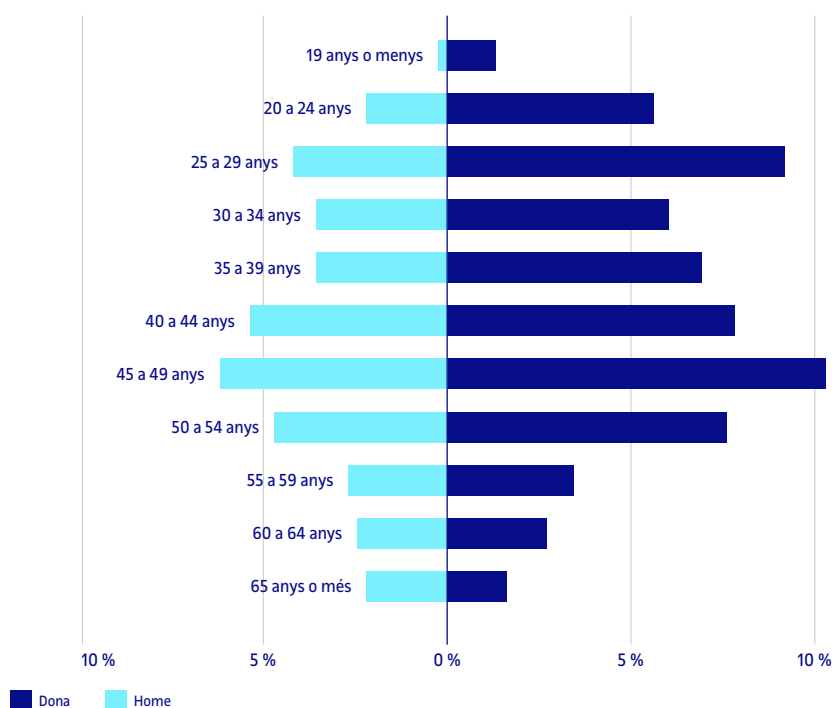
Així mateix, d'acord amb el gràfic 2.1, podem afirmar que a la UOC hi ha estudiants amb discapacitat de totes les franges d'edat, que es mouen entre els 18 i els 81 anys, amb una mitjana de 41,4 anys i una desviació típica de 12,5. Com ocorre també en el conjunt total d'estudiants de la UOC, el gran gruix (91,1 %) se situa per sobre dels 25 anys, tot i que presenten un perfil lleugerament més madur si tenim en compte que aproximadament la meitat (56,1 %) tenen 40 anys o més. D'altra banda, mentre que en el conjunt total d'estudiants de la Universitat aproximadament un de cada tres estudiants (38 %) té entre 25 i 34 anys, en el cas dels estudiants amb discapacitat seria gairebé un de cada quatre (24 %). A més, en comparació amb el perfil dels estudiants tradicionals de les universitats presencials, només aproximadament un de cada deu estudiants (8,9 %) té 24 anys o menys, una proporció que és molt semblant a la dels estudiants que, a l'altre extrem, tenen 60 anys o més (8,6 %).

Gràfic 2.1. Distribució de l'edat de l'estudiantat amb discapacitat

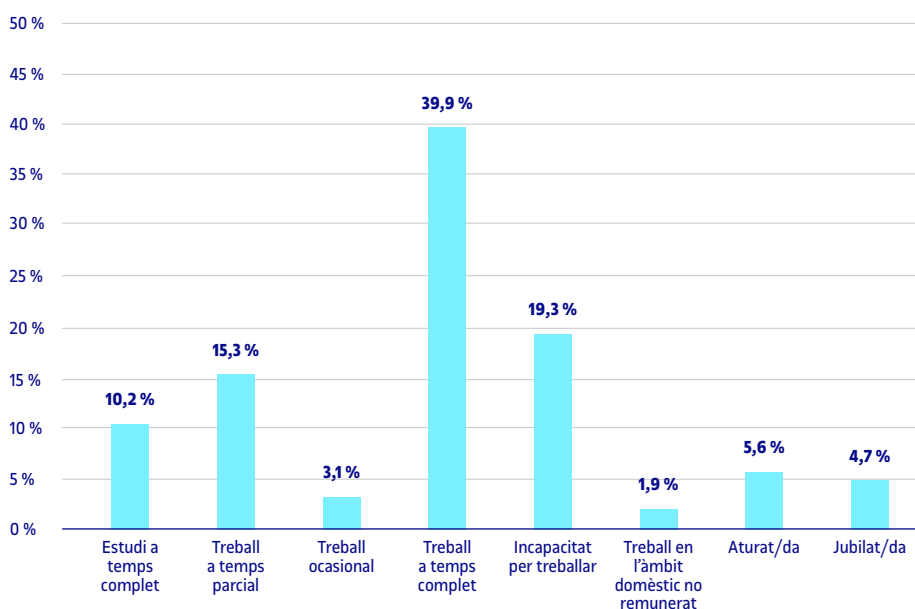
És interessant assenyalar que, tot i la presència majoritària de dones en el col·lectiu d'estudiants amb discapacitat, la distribució per gènere no és homogènia al llarg de totes les franges d'edat. El gràfic 2.2 permet comparar la presència d'homes i dones dins de cadascuna de les franges d'edat, i mostra com les diferències són encara més pronunciades a favor de les dones entre els estudiants més joves. Això és així, particularment, entre els menors de 30 anys i, especialment, a la franja d'entre 18 i 19 anys. En canvi, aquesta distribució es fa més semblant a la del conjunt d'estudiants amb discapacitat d'entre 30 i 55 anys. A partir d'aquesta franja, la presència de dones es va reduint comparativament, fins al punt que fins i tot són superades pels homes a partir dels 65 anys.

Gràfic 2.2. Distribució per gènere i edat de l'estudiantat amb discapacitat

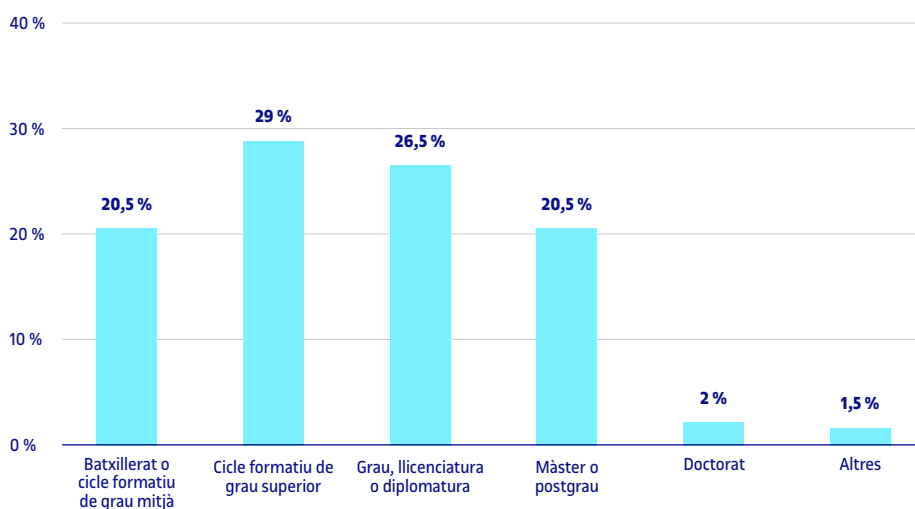
Tenint en compte que l'estudiantat de la UOC sovint compagina els estudis amb altres responsabilitats, la situació laboral d'aquest col·lectiu comparteix també alguns trets amb el conjunt global d'estudiants. En aquest sentit, tal com es pot veure al gràfic 2.3, un de cada deu estudiants amb discapacitat (10,2 %) també té una dedicació a temps complet als estudis, tot i que la resta no els compagina necessàriament amb una activitat laboral. Entre el ventall de situacions, més de la meitat dels estudiants (58,3 %) té una feina remunerada, i són una majoria (39,9 %) els que treballen a temps complet (més de 35 hores setmanals). Mentrestant, quasi un de cada cinc estudiants amb discapacitat (19,3 %) té reconeguda una incapacitat temporal o permanent per treballar. A més, una minoria dels estudiants amb discapacitat (1,9 %) treballen en l'àmbit domèstic sense remuneració, incloent-hi els que fan feines de la llar i els que s'ocupen dels fills o altres persones. Finalment, aproximadament un de cada deu es troba o bé a l'atur (5,6 %) o bé ja ha arribat a la jubilació (4,7 %).

Gràfic 2.3. Situació laboral actual de l'estudiantat amb discapacitat

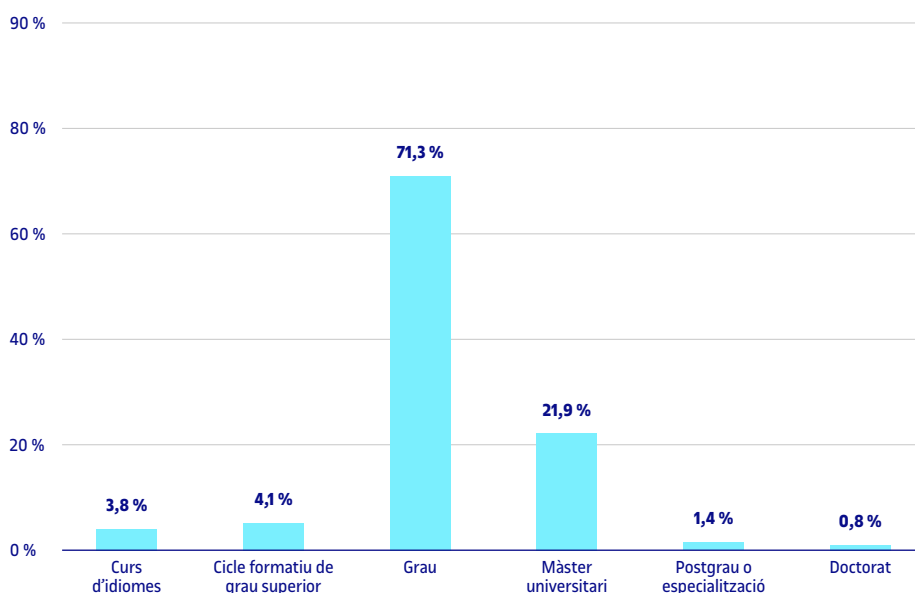
Pel que fa al nivell educatiu més alt assolit abans de començar els estudis actuals a la UOC, la gran majoria d'estudiants amb discapacitat (78 %) disposen d'una titulació d'educació superior, amb una proporció força comparable entre els que tenen un cicle formatiu de grau superior (29 %), un grau, una llicenciatura o una diplomatura (26,5 %) o un màster universitari o un postgrau (20,5 %). Amb un volum similar, un altre grup disposa d'estudis secundaris postobligatoris (20,5 %), que inclouen el batxillerat o un cicle formatiu de grau mitjà. Finalment, tot i ser pràcticament una excepció, un 2 % té un doctorat i un 1,5 % indica que no ha assolit els estudis secundaris.

Gràfic 2.4. Nivell educatiu assolit per l'estudiantat amb discapacitat

Més enllà de l'experiència educativa prèvia, el gràfic 2.5 ens permet observar el tipus de titulació que cursen en aquest moment els estudiants amb discapacitat. En aquest sentit, la gran majoria (71,3 %) estan matriculats d'una titulació de grau, mentre que un de cada cinc (21,9 %) cursa un programa de màster universitari, un postgrau o un doctorat. En canvi, a molta distància de les titulacions universitàries, una mica menys d'un de cada deu estudiants amb discapacitat fa o bé un cicle formatiu de grau superior (4,1 %) o bé un curs d'idiomes (3,8 %).

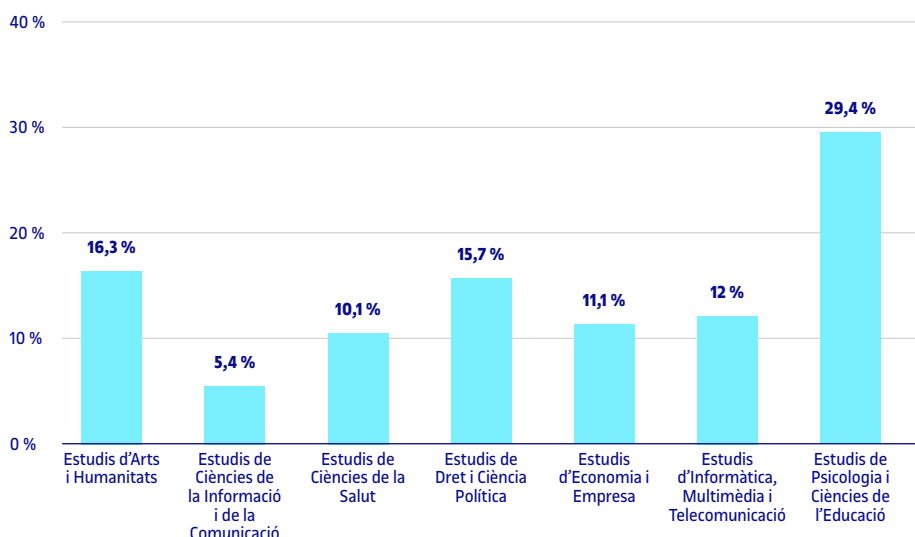
Gràfic 2.5. Tipus de titulació que cursa actualment l'estudiantat amb discapacitat

Els estudiants, però, no estan distribuïts de manera homogènia entre els diferents estudis que articulen la varietat de l'oferta formativa a la UOC, de manera que la majoria (61,4 %) es concentren en algun dels tres estudis que acullen més estudiants amb discapacitat. Tot i això, el gràfic 2.6 permet observar com, tret de dues excepcions, la distribució està força equilibrada entre els diferents àmbits de coneixement de les titulacions que cursen en els diferents departaments.

Els Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació acullen gairebé un terç del total d'estudiants amb discapacitat (29,4 %), mentre que els Estudis de Ciències de la Informació i de la Comunicació són els que presenten el percentatge més baix (5,4 %). Aquest percentatge representa, a més, entre la meitat i un terç dels estudiants que estan matriculats d'una titulació que s'ofereix en qualsevol dels altres cinc estudis. En aquest sentit, de la resta d'estudiants amb discapacitat, un de cada sis s'adscriu, respectivament, als Estudis d'Arts i Humanitats (16,3 %) i als Estudis de Dret i Ciència Política (15,7 %). Mentre que un volum lleugerament inferior porta a terme la seva activitat acadèmica als Estudis d'Informàtica, Multimèdia i Telecomunicació (12 %), als Estudis d'Economia i Empresa (11,1 %) i, finalment, als Estudis de Ciències de la Salut (10,1 %).

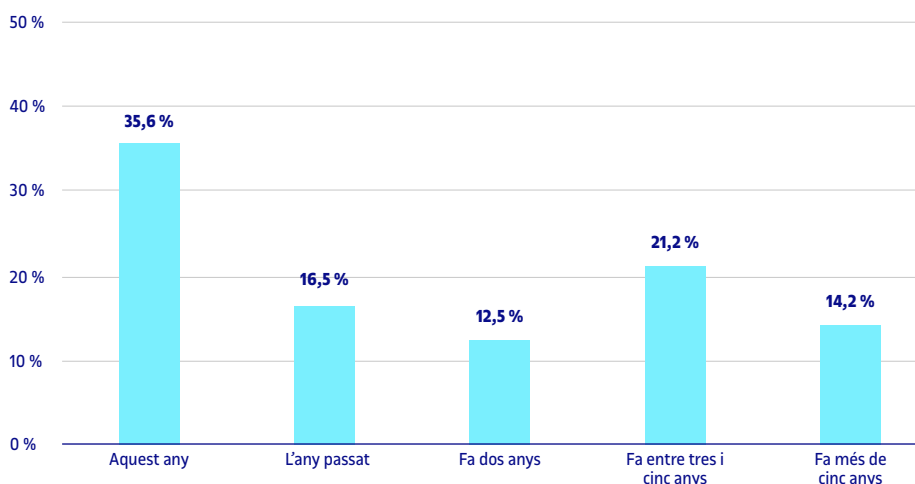
Gràfic 2.6. Adscripció de la titulació que cursa l'estudiantat amb discapacitat

Si tenim en compte l'experiència acadèmica assolida en els estudis actuals, l'estudiantat amb discapacitat es distribueix en tres grups amb volums força comparables. En primer lloc, com es pot veure al gràfic 2.7, un de cada tres estudiants (35,6 %) és nouvingut a la titulació i, per tant, cursa el primer any. En segon lloc, una mica més d'una quarta part (28,9 %) cursa el segon o el tercer any. Finalment, el terç restant (35,4 %) fa tres anys o més que va començar els estudis a la UOC.

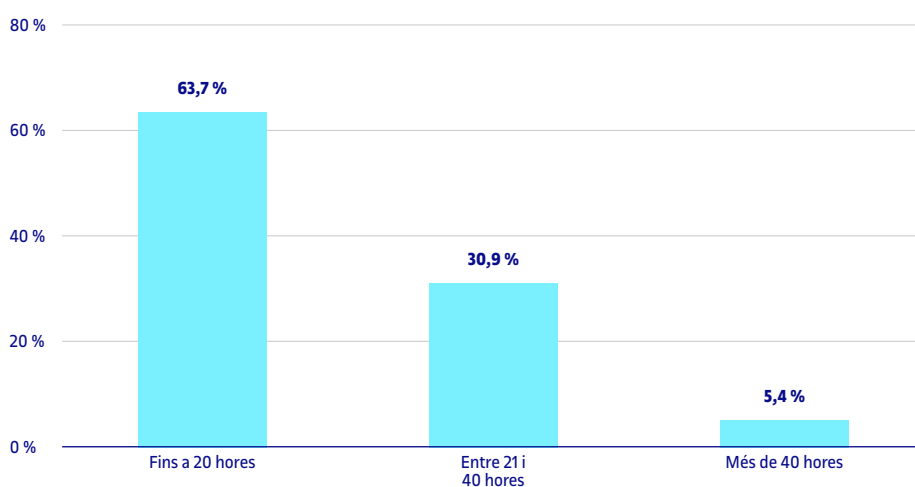
Els estudiants amb discapacitat presenten un volum de matrícula semestral semblant al del conjunt global d'estudiants de la UOC. En aquest sentit, el gran gruix (49,2 %) cursa dues o tres assignatures. Una mica menys d'un terç dels estudiants (30,6 %) estan matriculats de quatre assignatures o més —en casos molt puntuals, s'arriba fins a les vuit assignatures—, i una cinquena part (20,2 %) estan matriculats només d'una assignatura.

Gràfic 2.7. Anys que fa que va començar els estudis l'estudiantat amb discapacitat

Com succeeix sovint entre les persones que opten per una universitat en línia, els estudiants amb discapacitat també mostren, en general, una intensitat parcial pel que fa a les hores setmanals de dedicació als estudis. En aquest sentit, com es pot veure al gràfic 2.8, aproximadament dos terços (63,7 %) tenen una dedicació de fins a 20 hores, mentre que el terç restant es reparteix entre els que estudien entre 21 i 40 hores (30,9 %) i, de manera pràcticament excepcional, els que hi dediquen més de 40 hores setmanals (5,4 %).

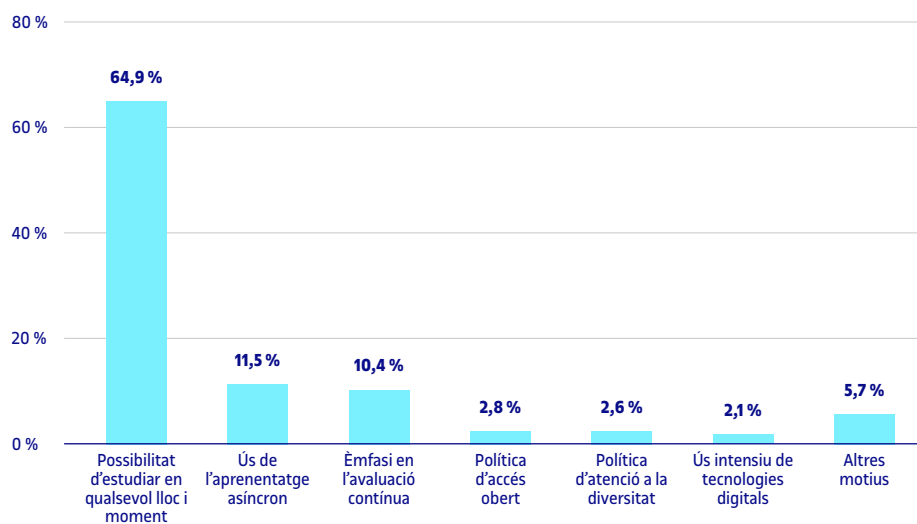
Gràfic 2.8. Dedicació d'hores setmanals als estudis per part de l'estudiantat amb discapacitat

Si ens fixem en el motiu principal pel qual els estudiants amb discapacitat van decidir triar la UOC per cursar els estudis, gairebé nou de cada deu (88,9 %) afirmen que, amb independència de la seva situació, ho van fer per algun aspecte relacionat amb el model educatiu de la Universitat.

D'acord amb el gràfic 2.9, el primer gran motiu té a veure amb la flexibilitat, atès que la UOC els ofereix la possibilitat d'estudiar en qualsevol lloc i en qualsevol moment (64,9 %). El segueixen l'ús de l'aprenentatge asíncron (11,5 %) i l'èmfasi en l'avaluació contínua (10,4 %). Finalment, però en un grau molt més baix, els estudiants destaquen l'ús intensiu de les tecnologies digitals (2,1 %). Més enllà dels aspectes vinculats amb el procés d'ensenyament i aprenentatge que proposa la UOC, convé tenir present que són una minoria els estudiants amb discapacitat que van decidir iniciar els estudis per la seva política d'accés obert (2,4 %), que estableix uns requisits baixos d'entrada a les titulacions, i també són minoritaris els que afirmen que el motiu principal per triar aquesta universitat va ser la política d'atenció a la diversitat (2,6 %).

Gràfic 2.9. Motius per estudiar a la UOC segons l'estudiantat amb discapacitat

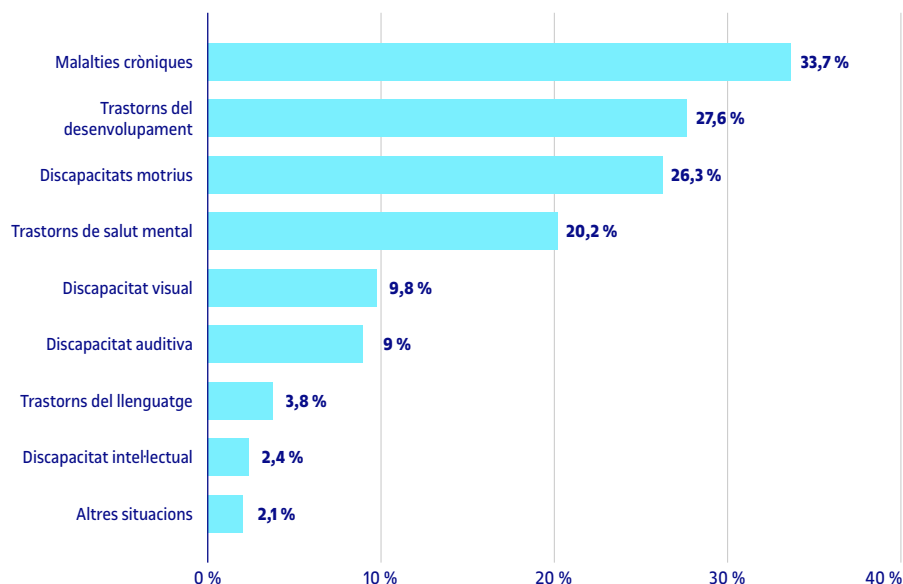

Tipus de discapacitats i certificació

Una vegada caracteritzat el perfil sociodemogràfic i acadèmic de l'estudiantat de la UOC que conviu amb alguna discapacitat o necessitat de suport educatiu, a continuació ens centrarem en les situacions particulars en què es troba. Tot i que tres quartes parts (76,6 %) han comunicat i acreditat que disposen d'un certificat que els reconeix un grau d'afectació igual o superior al 33 % en el procés d'admissió, cal tenir present que la resta del col·lectiu (23,4 %) no disposa de cap acreditació oficial de la seva situació. A més, com veurem més endavant, les dificultats a què s'enfronten els estudiants amb discapacitat no només són diverses, sinó que en alguns casos també són múltiples.

En aquest sentit, tot i que són una gran majoria (73,3 %) els que conviuen amb una única discapacitat o necessitat específica de suport educatiu, aproximadament un de cada quatre estudiants (26,7 %) es troba en una situació de pluridiscapacitat, en què es combinen dues situacions (20,5 %) o més (6,2 %). Amb independència de si es tracta d'una experiència única o simultània de diverses discapacitats, el gràfic 3.1 mostra la distribució de les diferents situacions. En aquest sentit, podem observar que les quatre discapacitats o necessitats específiques de suport educatiu més freqüents afecten entre una cinquena i una tercera part dels estudiants, respectivament. És important tenir present que els percentatges presentats en aquest gràfic no sumen 100, atès que les situacions que inclou no són necessàriament excloents.

Gràfic 3.1. Discapacitats o necessitats específiques de suport educatiu amb què conviu l'estudiantat

En primer lloc, entre les quatre situacions més freqüents, destaquen les malalties cròniques (33,7 %), que inclouen afeccions mèdiques que, generalment, són de llarga durada i que poden limitar significativament el desenvolupament de les activitats quotidianes, com ara la diabetis, la fibromiàlgia, l'artritis reumatoide o l'esclerosi múltiple. En segon lloc, destaquen els trastorns del desenvolupament (27,6 %), entre els quals es troben els trastorns de l'espectre autista (TEA), el trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat o sense (TDAH) o les dificultats específiques de l'aprenentatge, com ara la dislèxia. En tercer lloc, hi trobem les discapacitats motrius (26,3 %), sovint les més visibles en els entorns presencials i que tradicionalment s'han associat a la idea de discapacitat, en què afectacions cerebrals, medullars o de la musculatura comporten diverses alteracions de la mobilitat. En quart lloc, hi ha els trastorns de salut mental (20,2 %), que inclouen des de problemes psicològics més o menys freqüents, com ara l'ansietat o la depressió, fins a altres problemes greus, com el trastorn bipolar o l'esquizofrènia.

A distància d'aquest primer grup de discapacitats o necessitats específiques de suport educatiu més freqüents, un de cada deu estudiants conviu amb una discapacitat sensorial, ja sigui visual (9,8 %) o auditiva (9 %). Així mateix, hi ha altres situacions, com ara els trastorns del llenguatge (3,8 %) o la discapacitat intel·lectual (2,4 %), que tenen una presència minoritària. Finalment, alguns estudiants amb discapacitat (2,1 %) conviuen amb altres necessitats específiques de suport educatiu, que inclouen, entre altres, les altes capacitats, la lateralitat encreuada o l'acondroplàsia.

Com dèiem, no és infreqüent que els estudiants visquin amb més d'una discapacitat, i és per això que resulta interessant tenir-ho en compte per obtenir una representació més acurada de la seva situació. Per fer-ho, el gràfic 3.2 ens permet observar la concurrència entre totes aquestes situacions. Així, cada fila presenta el percentatge d'estudiants que, convivint amb una determinada discapacitat o una necessitat específica de suport educatiu, també conviuen amb cadascuna de les presentades a cada columna. Per facilitar la interpretació, els percentatges que mostren cada combinació de situacions es presenten en forma de mapa de calor, de manera que les cel·les adopten una tonalitat més fosca a mesura que la freqüència augmenta. Cal tenir present, però, que aquests percentatges de coincidències han de ser adequadament contextualitzats tenint en compte el volum d'estudiants que, com hem vist abans, conviuen amb cadascuna de les discapacitats presentades a les files.

Gràfic 3.2. Concurrencia de les discapacitats o necessitats específiques de suport educatiu amb què conviu l'estudiantat

	Cròniques	Desenvolupament	Motrius	Salut mental	Visual	Auditiva	Llenguatge	InteHectual	Altres
Cròniques		10,7 %	24 %	13,8 %	8,2 %	7,7 %	3,1 %	2,6 %	1,5 %
Desenvolupament	13,1 %		3,8 %	18,8 %	3,1 %	2,5 %	3,1 %	1,9 %	0,6 %
Motrius	30,7 %	3,9 %		7,9 %	9,2 %	5,9 %	3,3 %	3,3 %	1,3 %
Salut mental	23,1 %	25,6 %	10,3 %		5,1 %	6 %	2,6 %	1,7 %	1,7 %
Visual	28,1 %	8,8 %	24,6 %	10,5 %		19,3 %	3,5 %	1,8 %	0 %
Auditiva	28,3 %	7,5 %	17,3 %	13,5 %	21,2 %		5,8 %	1,9 %	0 %
Llenguatge	27,3 %	22,7 %	22,7 %	13,6 %	9,1 %	13,6 %		4,5 %	0 %
InteHectual	35,7 %	21,4 %	35,7 %	14,3 %	7,1 %	7,1 %	7,1 %		0 %
Altres	27,3 %	9,1 %	18,2 %	16,7 %	0 %	0 %	0 %	0 %	

Més enllà de la visió transversal que hem fet sobre cadascuna de les discapacitats amb què conviu l'estudiantat, la consideració del fenomen de la pluridiscapacitat ens mostra una imatge més complexa de les dificultats a les quals s'enfronten. En aquest sentit, tot i que les situacions estan ordenades per freqüència, la veritat és que les concurrències més freqüents no es concentren de manera clara a la part superior esquerra del gràfic. Per exemple, tot i que les malalties cròniques

es presenten sovint amb alguna de les altres tres discapacitats més freqüents, la coincidència més alta es produeix amb les discapacitats motrius, amb les quals una quarta part d'aquests estudiants (24 %) també conviu.

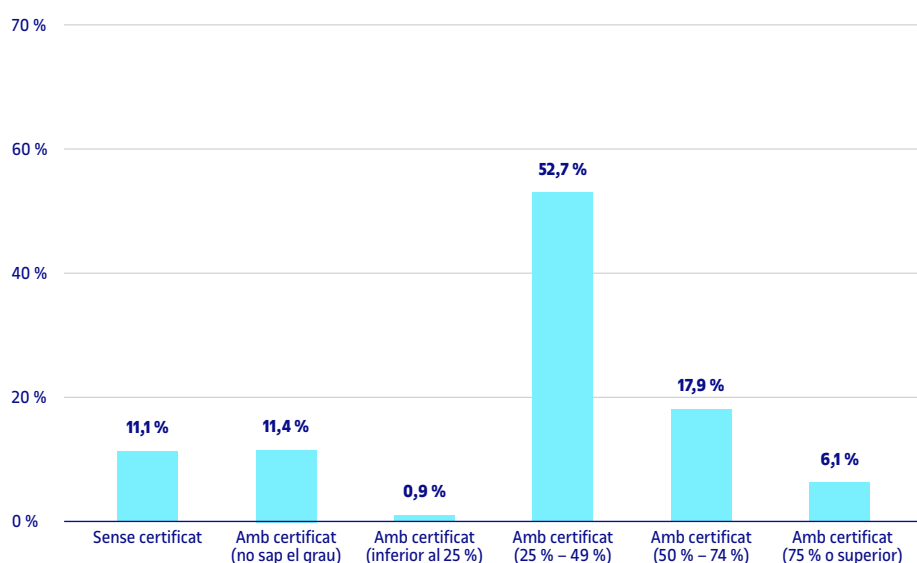
Si ens fixem en la primera columna del mateix gràfic, veiem que bona part dels estudiants que conviuen amb qualsevol altra discapacitat també ho fan de manera concurrent amb alguna malaltia crònica, situació que afecta especialment un de cada tres estudiants amb discapacitat intel·lectual (35,7 %) o amb discapacitat motriu (30,7 %). Tot i que amb una freqüència lleugerament inferior, per bé que afecta un de cada quatre estudiants, és el mateix que succeeix en el cas dels estudiants que conviuen amb altres discapacitats com ara l'auditiva (28,3 %), la visual (28,1 %) o els trastorns del llenguatge (27,3 %). Així mateix, un de cada quatre estudiants amb algun trastorn de salut mental (25,6 %) conviu també amb algun altre trastorn del desenvolupament, mentre que un de cada tres estudiants amb discapacitat intel·lectual (35,7 %) també conviu amb alguna discapacitat motriu. Finalment, la concurrència entre la discapacitat visual i l'auditiva afecta al voltant d'una cinquena part d'aquests estudiants (19,3 % i 21,2 %, respectivament). Amb tot, com hem vist, la coincidència és inferior que en el cas d'estudiants amb alguna malaltia crònica (28,1 % i 28,3 %) o, fins i tot, amb una discapacitat motriu (24,6 % i 17,3 %).

Tota aquesta complexitat associada al fenomen de la pluridiscapacitat s'afegeix a una altra problemàtica, ja que, com hem dit, no totes aquestes realitats impliquen necessàriament una acreditació oficial. En aquest sentit, cal destacar que els darrers anys ha crescut de manera sostinguda el nombre d'estudiants que, a l'hora d'incorporar-se a la UOC, presenten un certificat que els reconeix una afectació del 33 % o més. Amb tot, és important tenir present que gairebé una quarta part dels estudiants amb discapacitat (23,4 %) no es troben en aquesta situació. Això té implicacions importants per a aquest col·lectiu, atès que sense el reconeixement no poden accedir directament als beneficis i ajuts establerts en el marc legal en diversos àmbits de l'activitat quotidiana. En l'àmbit específic de l'educació, sense aquest reconeixement no poden optar als ajuts per facilitar l'accés als estudis, com ara la reserva de places o el descompte en la matrícula.

L'acte administratiu de presentació voluntària de la certificació per accedir als estudis, però, no ofereix una imatge completa de la situació administrativa en què es troba l'estudiantat amb discapacitat. En aquest sentit, amb independència del que consta en els registres institucionals, el gràfic 3.3 mostra que gairebé nou de cada deu estudiants (88,9 %) disposen d'alguna certificació, amb importants diferències d'acord amb el grau d'afectació que efectivament tenen reconegut. En aquest sentit, al voltant d'un de cada deu estudiants (11,4 %) disposa d'un certificat oficial, tot i que no sap especificar l'afectació reconeguda. D'altra banda, només una petita part gairebé excepcional (0,9 %) disposen d'un certificat que els reconeix un grau inferior al 25 %. La resta —que es correspon amb el conjunt d'estudiants amb discapacitat inclosos en els registres institucionals— es divideix en tres grans grups, que ens permeten oferir una visió més complexa de la

situació. Com es pot veure al gràfic, tot i que la majoria (52,7 %) se situen en la franja d'entre el 25 % i el 49 %, és important tenir present que aproximadament un de cada sis estudiants amb discapacitat de tota la UOC (17,9 %) té una afectació reconeguda d'entre el 50 % i el 74 %, mentre que el 6,1 % restant se situa en la franja més alta, amb un reconeixement del 75 % o més.

Gràfic 3.3. Reconeixement i grau d'afectació de les discapacitats o necessitats educatives específiques mitjançant una certificació oficial

D'acord amb la normativa, els estudiants que tenen reconeguda una afectació igual o superior al 33 % han de presentar la certificació corresponent en el moment de la incorporació a la titulació per poder accedir a les places reservades i al descompte en la matrícula. La veritat, però, és que, més enllà de la comprovació administrativa per verificar que superen el llindar, els registres institucionals no conserven la informació relativa al grau d'afectació específicament reconegut. Malgrat que no podem obviar aquesta dificultat, almenys podem fer una aproximació amb la informació de què disposem en aquest estudi. En aquest sentit, una vegada exclosos els estudiants amb discapacitat que no disposen de cap certificació oficial de la seva situació, els que no saben especificar el grau reconegut i els que tenen una afectació reconeguda inferior al 25 %, aproximadament dos de cada tres estudiants (68,8 %) se situarien en la franja de fins al 49 %, mentre que l'altre terç es repartiria en dos grups: d'una banda, un de cada quatre (23,3 %) disposaria d'un reconeixement d'entre el 50 % i el 74 % d'afectació; de l'altra, un 8 % de tots aquests estudiants se situaria a la franja més alta, amb un 75 % o superior.

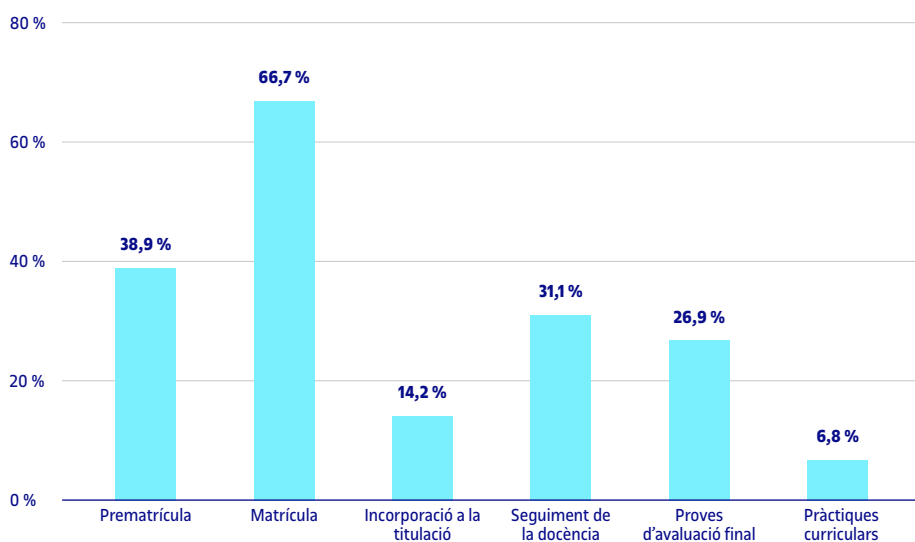
Comunicació de la situació personal

La comunicació de la situació personal és un aspecte clau de la relació de l'estudiantat amb els diferents col·lectius amb qui interactua al llarg de la seva experiència acadèmica. Per aquesta raó, una vegada caracteritzades les diferents situacions en què es troba l'estudiantat que conviu amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu, a continuació ens fixarem en el procés a través del qual comparteixen aquesta informació, els moments en què ho fan i els actors que hi estan involucrats. Abans de fer-ho, però, és important tenir present que la decisió de comunicar o no la situació personal és un procés complex en què conflueixen diversos aspectes —especialment, el balanç en relació amb els possibles riscos i beneficis per a l'experiència acadèmica.

En aquest sentit, amb independència de si han comunicat la seva situació a la institució o no amb anterioritat, la gran majoria d'estudiants amb discapacitat (88,2 %) estaria disposat a fer-ho, sempre que aquesta decisió es traduís en una millora de l'acompanyament acadèmic. Més enllà d'aquesta posició personal, la veritat és que, a la pràctica, els estudiants amb discapacitat que de fet comuniquen la seva situació en algun moment de la trajectòria acadèmica representen un volum molt similar. D'aquesta manera, per bé que no tots els estudiants ho fan, és important tenir present que gairebé nou de cada deu (86,3 %) informen la institució de la seva situació en almenys un moment —ja sigui en la prematrícula, la matrícula, la incorporació a la titulació, el seguiment de la docència en les assignatures, la realització de les proves d'avaluació final o el desenvolupament de les pràctiques curriculars.

De fet, tot i que aproximadament la meitat d'aquests estudiants (51,6 %) comparteixen informació sobre la seva situació amb la institució en un únic moment, l'altra meitat ho fa en dos moments (26,1 %) o, fins i tot, en tres o més (22,3 %). El gràfic 4.1 ens permet il·lustrar aquesta realitat, tenint en compte que, molt sovint, els estudiants amb discapacitat han d'informar de la seva situació més d'una vegada, en funció de la raó que els motivi a fer-ho. Això és així, en general, perquè no hi ha un mecanisme institucional que garanteixi, amb els consentiments oportuns, que, una vegada compartida, la informació estigui disponible per a totes les persones que acompanyen els estudiants amb discapacitat al llarg de la seva trajectòria acadèmica a la UOC. Com que es tracta de decisions de comunicació de la situació personal que poden no ser excloents, és important tenir en compte que els percentatges que es mostren al gràfic no sumen 100.

Gràfic 4.1. Moments en què l'estudiantat amb discapacitat comunica la seva situació a la institució

En aquest sentit, el procés de comunicació sovint comença en la prematrícula, de manera que dos de cada cinc estudiants (38,9 %) informen de la seva situació en el moment en què fan la sol·licitud d'informació prèvia a la matrícula. A continuació, el moment més freqüent amb diferència és el procés de matrícula, en què dos de cada tres estudiants (66,7 %) informen de la seva situació, atès que, des del punt de vista dels tràmits administratius, és quan han de presentar la certificació oficial que els permet accedir a les places reservades i als descomptes a què puguin tenir dret. A continuació, tot i que la UOC assigna un tutor o tutora a tots els estudiants per orientar-los en el procés d'incorporació a la titulació, en aquest moment es produeix un descens notable pel que fa a la comunicació de la situació. Malgrat que aquest és l'espai en què s'espera que defineixin un pla de matrícula individual d'acord amb els seus objectius i la disponibilitat de temps per als estudis, poc més d'un de cada deu estudiants amb discapacitat (14,2 %) inclouen aquesta informació a les converses inicials amb els tutors.

Una vegada incorporats a la titulació, mentre que gairebé una tercera part dels estudiants (31,1 %) comuniquen la seva situació en el seguiment de la docència de les assignatures de les quals s'han matriculat, només una quarta part (26,9 %) ho fan en el moment de dur a terme les proves d'avaluació final. Amb tot, convé tenir present que, en absència d'un mecanisme que faciliti la gestió compartida d'aquesta informació entre tots els actors involucrats, aquest és un moment que, en realitat, es repeteix cada semestre i per a cadascuna de les assignatures, de manera que cal relativitzar-ne la magnitud. Això és encara més evident en el cas dels estudiants que comuniquen la seva situació durant les pràctiques curriculars (6,8 %), en la mesura que la població objecte d'estudi en aquesta recerca no inclou els estudiants amb discapacitat que s'hagin graduat. En efecte, l'enquesta estava limitada als estudiants que tenien una matrícula activa durant el primer semestre del curs 2024-2025, de manera que és raonable esperar que, a diferència dels moments anteriors —pels quals han passat de forma comparable tots els estudiants—, siguin una minoria els que han cursat les pràctiques.

Més enllà d'aquesta visió transversal dels diferents moments, el gràfic 4.2 ens permet presentar una visió més complexa tenint en compte la concurrència de la comunicació de la situació de discapacitat. En aquest sentit, el gràfic presenta a cada fila el percentatge d'estudiants que, havent compartit la informació amb la institució en un moment determinat de la seva experiència acadèmica, també ho ha fet en cadascun dels altres moments que apareixen a les columnes. Amb l'objectiu de facilitar la interpretació, els percentatges es representen en forma de mapa de calor, de manera que les cel·les adopten una tonalitat més fosca a mesura que augmenta el percentatge que representa cada combinació. Aquests percentatges han de ser contextualitzats en relació amb el volum d'estudiants que, com ja hem vist, comuniquen la seva situació en cadascun dels moments presentats a cada fila.

Gràfic 4.2. Concurrència dels moments en què l'estudiantat amb discapacitat comunica la seva situació a la institució

	Prematrícula	Matrícula	Incorporació a la titulació	Seguiment de la docència	Proves d'avaluació final	Pràctiques curriculars
Prematrícula		69,6 %	21,1 %	28,4 %	24,7 %	7,2 %
Matrícula	40,5 %		15 %	26,7 %	21,4 %	7,5 %
Incorporació a la titulació	58,6 %	71,4 %		47,1 %	35,7 %	16,9 %
Seguiment de la docència	35,5 %	57,4 %	21,4 %		48,7 %	12,3 %
Proves d'avaluació final	35,8 %	53,4 %	18,8 %	56,4 %		14,9 %
Pràctiques curriculars	41,2 %	71,4 %	35,3 %	55,9 %	58,8 %	

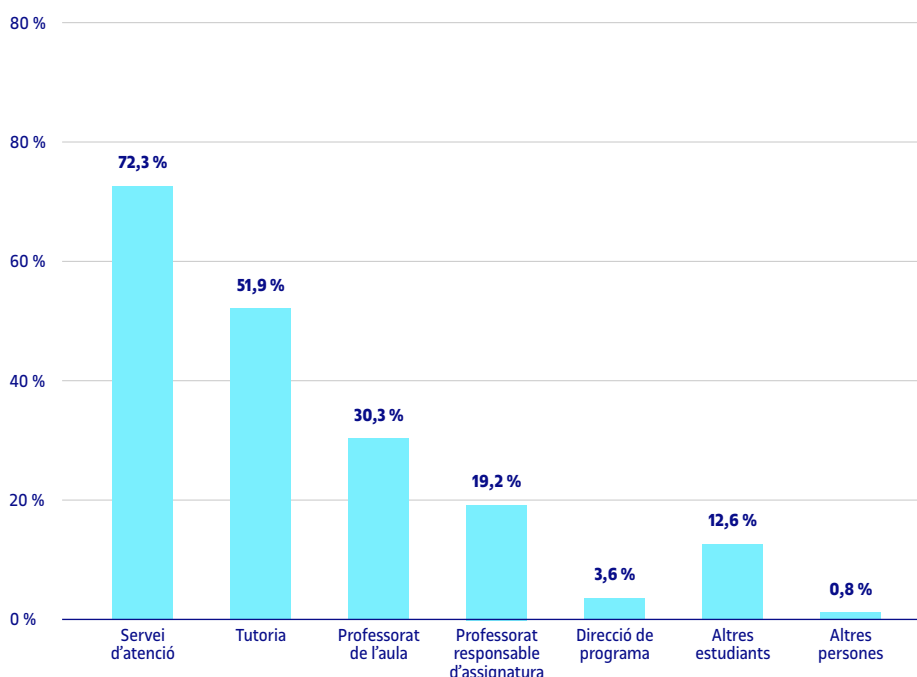
En primer lloc, com és esperable, la concurrència en els moments de la comunicació de la discapacitat a la institució es concentra especialment en els més freqüents. D'aquesta manera, els percentatges més alts de concurrència es troben en l'encreuament amb les columnes que recullen els dos moments inicials: la prematrícula i, especialment, la matrícula. És a dir, si ens fixem en la primera columna, entre els estudiants que han informat de la seva situació durant la matrícula, la incorporació a la titulació, el seguiment de la docència en les assignatures, la realització de les proves d'avaluació final o el desenvolupament de les pràctiques curriculars, un percentatge que oscil·la entre el 35,5 % i el 58,6 % també ho han fet en el moment de la prematrícula. Així mateix, si ens fixem en la segona columna, un percentatge encara més alt d'estudiants, que oscil·la entre el 53,4 % i el 71,4 %, que ha informat de la seva situació en la prematrícula, la incorporació, el seguiment de la docència, el desenvolupament de les avaluacions finals o les pràctiques, també ho ha fet en el moment de la matrícula. De manera complementària, si ens fixem en les files que representen la prematrícula i la matrícula, podem observar que, més enllà de l'alta concurrència entre aquests dos moments, el volum d'estudiants que comunica la seva situació més endavant és sensiblement més baix. En termes generals, no més d'una cinquena part ho ha fet amb posterioritat a la incorporació a la titulació (21,1 % i 15 %, respectivament), mentre que aproximadament un de cada quatre estudiants ho ha fet en el seguiment de la docència (28,4 % i 26,7 %) o el desenvolupament de les avaluacions finals (24,7 % i 21,4 %).

Més enllà d'aquests dos moments més freqüents, el gràfic 4.2 també ens permet caracteritzar altres moments importants per a l'experiència acadèmica a la Universitat una vegada s'ha produït la incorporació a la titulació. En primer lloc, si ens fixem en la fila que representa la comunicació de la discapacitat en el seguiment de la docència en les assignatures, veiem que aproximadament la meitat dels estudiants (48,7 %) també ha comunicat la seva situació en el desenvolupament de les avaluacions finals. De manera complementària, si ens fixem en la comunicació en el moment de fer aquestes proves, podem observar que la proporció és encara una mica més alta (56,4 %). Aquest increment reflecteix que, com seria esperable, els estudiants amb necessitats específiques que afecten el desenvolupament de les proves finals són, probablement, els que presenten més necessitats en el seguiment de la docència. Finalment, un cas especial és el de la comunicació de la situació personal durant les pràctiques curriculars. Com hem dit abans, aquest és el moment pel qual ha passat un volum més baix d'estudiants en comparació amb els anteriors. En tot cas, més enllà de la baixa freqüència, convé assenyalar que, entre els estudiants que han comunicat la seva situació durant les pràctiques, s'observa un increment en el percentatge dels que també ho han fet en el seguiment de la docència (55,9 %) i, especialment, en el desenvolupament de les avaluacions finals (58,8 %).

Una vegada caracteritzats els moments, ens fixarem en els diferents actors amb els quals l'estudiantat comparteix informació sobre la seva situació personal. Aquesta visió centrada en els actors és rellevant, especialment si tenim en compte que molts intervenen en els diferents moments que articulen l'experiència acadèmica dels estudiants una vegada incorporats a la titulació. Tenint en compte que, com hem vist, quatre de cada cinc estudiants amb discapacitat (86,3 %) comuniquen la seva situació —amb independència del

nombre de moments en què ho fan—, una mica menys de la meitat (45,1 %) només ho fan amb un únic actor, mentre que són majoria els que comparteixen aquesta informació amb dos actors (23,6 %) o, fins i tot, amb tres o més (31,3 %). El gràfic 4.3 ens ofereix una visió transversal sobre aquests actors, tenint en compte que, com en el cas dels moments, no són situacions excloents i, per tant, els percentatges que es mostren no sumen 100.

Gràfic 4.3. Actors als quals l'estudiantat amb discapacitat comunica la seva situació

És important assenyalar que els dos actors principals als quals els estudiants amb discapacitat comuniquen la seva situació no tenen relació directa amb l'activitat de les assignatures. En aquest sentit, gairebé tres de cada quatre (72,3 %) i un de cada dos estudiants (51,9 %) comparteixen aquesta informació amb el servei d'atenció i l'equip de tutoria, respectivament. Aquests són, de fet, els dos agents principals als quals tots els estudiants de la UOC s'adrecen per obtenir informació o dur a terme les gestions acadèmiques, fer sol·licituds de suport en relació amb el desenvolupament de la docència, i comunicar qualsevol mena d'incidència. Convé tenir present, però, que, malgrat l'especial rellevància del tutor o tutora en l'acompanyament dels estudiants al llarg de la seva trajectòria acadèmica, això vol dir que gairebé la meitat dels estudiants amb discapacitat no comparteixen aquesta informació amb aquesta figura.

Entre els actors que intervenen en el desenvolupament de la docència en les assignatures, gairebé una tercera part dels estudiants (30,3 %) informen de la seva situació al personal docent que els acompanya a les aules. La proporció disminueix en relació amb el professorat responsable d'assignatura (19,2 %) i, especialment, en relació amb les direccions de programa (3,6 %). Així mateix, és interessant assenyalar que, tot i que només representen aproximadament un de cada deu estudiants amb discapacitat, no és infreqüent que comparteixin la seva situació amb els companys (12,6 %). De manera anecdòtica, són una

excepció els estudiants que han esmentat altres col·lectius (0,8 %), entre els quals hi ha el Consell d'Estudiants, el Rectorat o la persona de referència al centre de pràctiques.

Tal com hem fet en el cas dels moments, el gràfic 4.4 ens ofereix una visió una mica més complexa de la interacció amb els diferents actors, tenint en compte la concurrència de la comunicació de la situació de discapacitat. Aquest gràfic segueix la mateixa lògica que l'anterior, i cada fila presenta el percentatge d'estudiants que, havent compartit la informació amb un determinat actor al llarg de la seva experiència acadèmica, també ho han fet amb cadascun dels altres que apareixen a les columnes. De la mateixa manera, presenta la informació de les cel·les que representen cada combinació en forma de mapa de calor, per facilitar-ne la interpretació. Cal tenir en compte que els percentatges s'han de contextualitzar en relació amb el volum d'estudiants que, com acabem de veure, han compartit informació sobre la seva situació personal amb cadascun dels actors presentats a cada fila.

Gràfic 4.4. Concurrència dels actors als quals l'estudiantat amb discapacitat comunica la seva situació

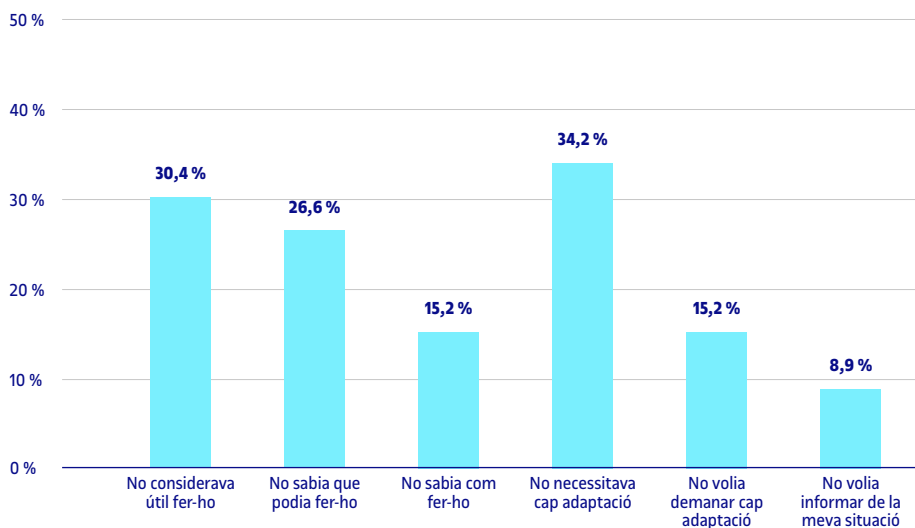
	Servei d'atenció	Tutoria	Professorat de l'aula	Professorat responsable d'assignatura	Direcció de programa	Altres estudiants	Altres persones
Servei d'atenció		46,4 %	29,8 %	16,9 %	3,3 %	12,4 %	1,1 %
Tutoria	64,6 %		48,6 %	32 %	5,8 %	18,9 %	0,8 %
Professorat de l'aula	71,5 %	83,4 %		39,3 %	6 %	26 %	1,3 %
Professorat responsable d'assignatura	63,5 %	86,5 %	61,5 %		9,4 %	25 %	2,1 %
Direcció de programa	66,7 %	83,3 %	50 %	50 %		27,8 %	5,3 %
Altres estudiants	71,4 %	77,8 %	61,9 %	38,1 %	7,9 %		1,6 %
Altres persones	100 %	50 %	50 %	50 %	25 %	25 %	

La concurrència de la comunicació de la situació amb els diferents actors es concentra, principalment, entorn dels més freqüents. En aquest sentit, els percentatges més alts es troben en el cas del servei d'atenció i, especialment, l'equip de tutoria. Si ens fixem en la primera columna, això es tradueix en el fet que aproximadament dues terceres parts dels estudiants que han compartit la informació amb els seus tutors, amb el professorat de l'aula, amb el professorat responsable d'assignatura, amb la direcció de programa i amb altres estudiants, també ho han fet amb el servei d'atenció, amb percentatges que es mouen entre el 63,5 % i el 71,5 %. D'altra banda, aquesta situació és encara més evident en el cas de l'equip de tutoria: més de tres quartes parts dels estudiants (amb percentatges que oscil·len entre el 77,8 % i el 86,5 %) que han informat de la seva situació personal al professorat de l'aula, el professorat responsable d'assignatura, la direcció de programa o altres estudiants, també ho han fet en el cas dels tutors. És interessant assenyalar, però, que aquest patró de concurrència d'actors té una excepció. Només un de cada dos estudiants amb discapacitat (46,4 %) que han comunicat la seva situació al servei d'atenció també ho han dit al seu tutor o tutora.

Més enllà dels col·lectius que acompanyen l'estudiantat en les qüestions transversals de l'experiència acadèmica, aquest gràfic ens permet caracteritzar la comunicació amb altres actors que, tot i ser menys freqüents, són igualment importants tenint en compte el paper que exerceixen en el desenvolupament de la docència en les assignatures. Si ens fixem en la fila del professorat de l'aula, observem que una mica més d'un terç dels estudiants (39,3 %) que l'han informat de la seva situació també ho han fet amb el professorat responsable d'assignatura. De manera complementària, si ens fixem en la comunicació amb el professorat responsable d'assignatura, podem veure que aquesta proporció és encara més alta: gairebé dos terços dels estudiants (61,5 %) que li han comunicat la seva situació també l'han indicada al professorat de l'aula. Com és esperable d'acord amb la definició de les responsabilitats d'aquesta figura, aquest increment denota que l'important paper del professorat que acompanya els estudiants en el dia a dia de les assignatures el converteix en un actor principal en la comunicació de la situació de discapacitat en els aspectes relacionats amb la docència. En la mateixa línia, mentre que en aquests dos casos són pràcticament una excepció, els estudiants que han comunicat la seva situació també a la direcció de programa (6 % i 9,4 %, respectivament), una altra quarta part (26 % i 25 %) l'ha compartida amb altres estudiants.

Una vegada explorat el procés de comunicació, tenint en compte tant els moments com els actors, és important recordar que no tots els estudiants informen la institució de la seva situació. En aquest sentit, tal com hem vist abans, tot i que una gran majoria ha comunicat la seva situació personal a la UOC (86,3 %), aproximadament un de cada sis estudiants amb discapacitat (13,7 %) no ho ha fet en cap moment. El gràfic 4.5 presenta els diferents motius pels quals els estudiants decideixen no comunicar la seva situació. Novament, cal tenir present que els percentatges inclosos en aquest gràfic no sumen 100 perquè no són excloents.

Gràfic 4.5. Motius pels quals l'estudiantat amb discapacitat decideix no comunicar la seva situació a la institució

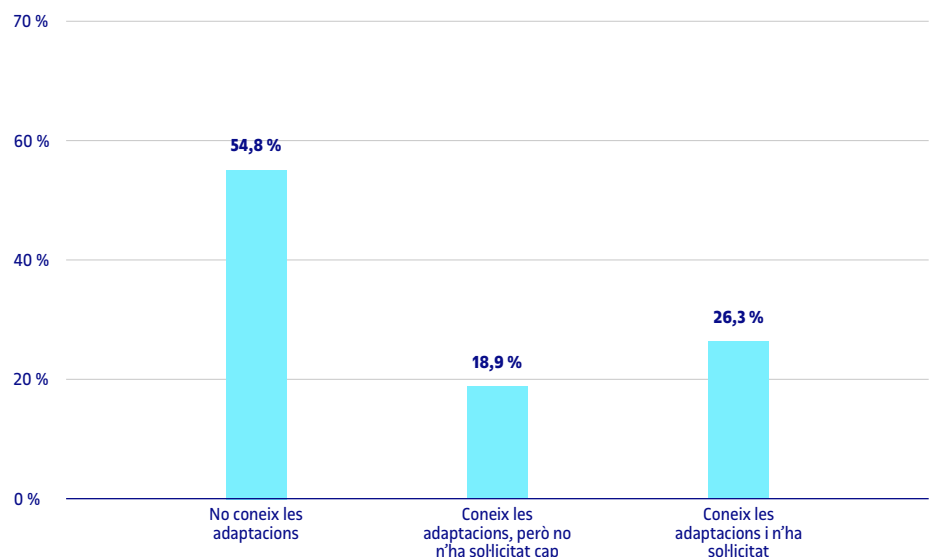
Aproximadament un terç de l'estudiantat amb discapacitat (30,4 %) no informa la institució de la seva situació perquè no considera que sigui útil fer-ho. Aquest fet pot indicar que l'estudiantat té una baixa expectativa de l'acompanyament que pot arribar a rebre en relació amb les seves necessitats. Així mateix, destaquen dos motius més que estan relacionats amb el coneixement de les possibilitats o els mecanismes per fer-ho: aproximadament un de cada quatre estudiants (26,6 %) desconeix que pot informar la institució de la seva situació, i —fet encara més important— un de cada sis estudiants (15,2 %) no sap com ho hauria de fer. Així mateix, observem que les adaptacions curriculars a les quals podrien tenir accés també formen part de les motivacions per no comunicar la situació de discapacitat, ja sigui perquè hi ha un terç (34,2 %) que no en necessita cap, o bé perquè hi ha una altra sisena part (15,2 %) que no les vol demanar. Finalment, tot i que són una minoria, és important assenyalar que gairebé un de cada deu estudiants amb discapacitat (8,9 %) decideix no informar de la seva situació senzillament perquè prefereix que la institució no en tingui constància.

Adaptacions curriculars en la docència i l'avaluació

La comunicació de la situació per part de l'estudiantat que conviu amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu és un requisit per poder accedir a les adaptacions curriculars de la docència i els processos d'avaluació de les assignatures. No obstant això, és important assenyalar que la mera comunicació de la situació en els diferents moments de l'experiència acadèmica no implica, necessàriament, que les adaptacions que pot oferir la UOC s'apliquin de manera automàtica. Al contrari, per poder-s'hi acollir, els estudiants amb discapacitat han de fer una sol·licitud al servei d'atenció, el departament que s'encarrega de gestionar aquestes peticions. A partir de la sol·licitud, el procés comença amb una valoració de les necessitats expressades, moment en què els estudiants també han d'aportar la documentació que permeti acreditar les seves necessitats, si escau. El procés acaba amb l'establiment de les mesures que s'aplicaran de manera individualitzada a cada sol·licitant, en consens amb el personal acadèmic que els acompanya en les assignatures —que, a més, serà el responsable de dur-les a terme.

El gràfic 5.1 ens permet il·lustrar la relació de l'estudiantat amb discapacitat amb aquest procés. En aquest sentit, mostra que una mica més de la meitat dels estudiants amb discapacitat (54,8 %) senzillament no estan informats de les adaptacions que ofereix la UOC. Així mateix, aproximadament un de cada cinc estudiants (18,9 %) té constància d'aquest procés, però no ha fet cap sol·licitud d'aquesta mena al llarg dels estudis. Finalment, és important assenyalar que només un de cada quatre estudiants amb discapacitat (26,3 %) ha fet una sol·licitud d'aquesta mena en alguna ocasió, amb independència de si la petició ha estat acceptada o no. Si ens fixem específicament en el col·lectiu que ha sol·licitat alguna adaptació, observem que la gran majoria (90,8 %) n'ha rebut alguna. Amb tot, també destaca el fet que aproximadament un de cada deu estudiants (9,2 %) ha vist rebutjada la sol·licitud i, per tant, no ha rebut cap adaptació en les seves assignatures.

Gràfic 5.1. Coneixement de l'estudiantat amb discapacitat sobre les adaptacions curriculars que ofereix la UOC

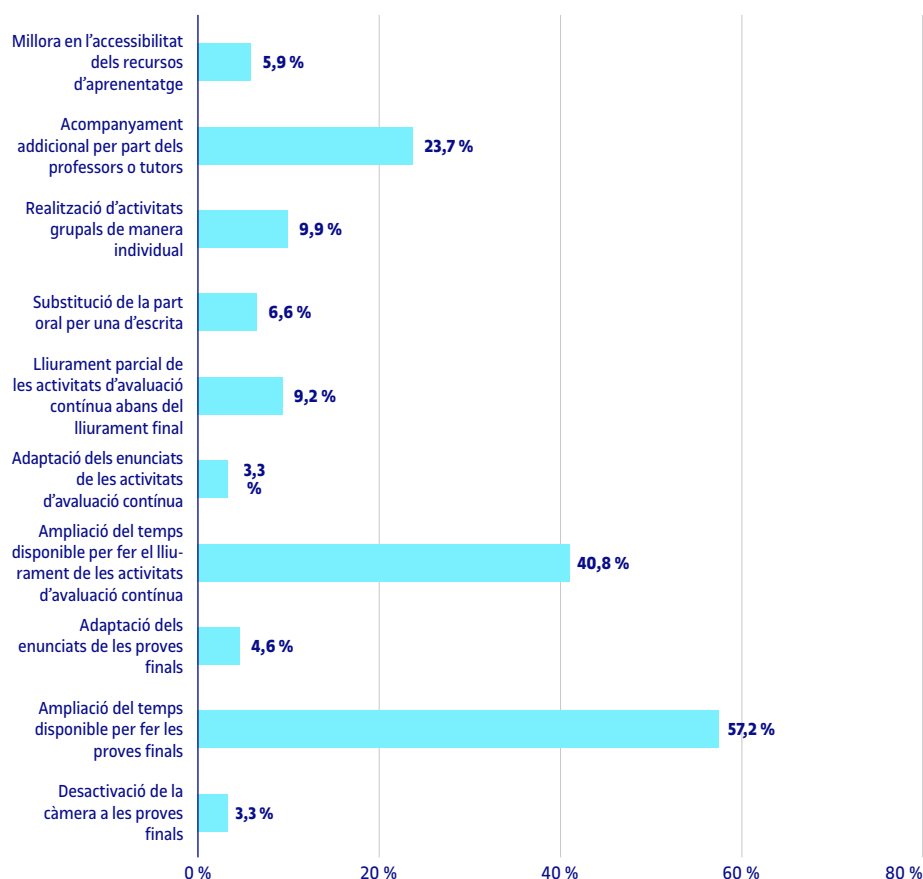

Com dèiem, el resultat més habitual en relació amb la resolució de les sol·licituds d'adaptació curricular és que siguin acceptades. En aquest sentit, convé tenir presents dues qüestions importants, vinculades tant amb l'àmbit d'aplicació com amb les finalitats de les mesures.

D'una banda, pel que fa a l'àmbit d'aplicació, més de la meitat dels estudiants amb discapacitat que han rebut adaptacions per atendre les seves necessitats educatives específiques han vist com s'han aplicat a totes les assignatures (40,6 %) o a la majoria (17,4 %). Una quarta part (26,8 %), en canvi, ha rebut adaptacions que han estat aplicades en algunes de les assignatures, mentre que un grup més reduït (15,2 %) només les ha rebut de manera puntual en una única assignatura.

D'altra banda, pel que fa a les finalitats de les adaptacions curriculars, a la meitat dels estudiants amb discapacitat que han rebut una resolució positiva de la petició (50,8 %) se'ls ha aplicat una única mesura per atendre les seves necessitats educatives específiques. En alguns casos, però, les mesures aplicades poden arribar a ser dues (22,7 %), tres (13,6 %) o, fins i tot, quatre o més (12,9 %). El gràfic 5.2 presenta les finalitats d'aquestes adaptacions, que afecten tant el seguiment de la docència com el desenvolupament dels processos d'avaluació. Novament, cal tenir present que els percentatges associats no sumen 100, perquè les situacions presentades no són excloents.

Gràfic 5.2. Finalitats de les adaptacions curriculars rebudes per l'estudiantat amb discapacitat

La part superior del gràfic mostra el volum d'estudiants amb discapacitat que han rebut alguna de les quatre adaptacions curriculars vinculades al desenvolupament de la docència. En aquest context, l'adaptació més destacada és la que té com a finalitat reforçar l'acompanyament per part del personal acadèmic, ja sigui el professorat de les aules o els tutors, que han rebut gairebé una quarta part dels estudiants (23,7 %). A més, un de cada deu estudiants (9,9 %) ha fet de manera individual la part grupal de les dinàmiques de treball de les assignatures. En un nombre més reduït de casos (6,6 %), s'ha substituït la part oral per una prova escrita. Per acabar, només un 5,6 % d'aquests estudiants han rebut una adaptació enfocada a la millora de l'accessibilitat dels recursos d'aprenentatge per adequar-los a les seves necessitats.

El gràfic 5.2 també presenta, a la part inferior, el volum d'estudiants que han rebut alguna adaptació vinculada als processos d'avaluació. D'una banda, tenint en compte la importància de l'avaluació contínua en el model educatiu de la UOC, cal destacar que l'adaptació més freqüent en aquest àmbit és l'ampliació del temps disponible per fer els lliuraments de les activitats d'aprenentatge, que ha estat aplicada a dos de cada cinc estudiants (40,8 %). De manera complementària, gairebé un de cada deu estudiants (9,2 %) ha pogut fer lliuraments parcials d'aquestes activitats d'avaluació contínua, a fi de rebre *feedback* dels professors abans del lliurament final. Així mateix, un grup encara més reduït (3,3 %) ha pogut accedir a uns enunciats adaptats per adequar-los a les seves necessitats.

Pel que fa a l'avaluació final de les assignatures, l'adaptació més destacada, amb diferència —també en el conjunt de mesures que ha aplicat la UOC—, ha estat l'ampliació del temps disponible per fer les proves finals. Aquesta mesura s'ha aplicat a gairebé tres de cada cinc estudiants amb discapacitat (57,2 %). Altres mesures aplicades en aquest àmbit, tot i que amb una presència sensiblement més baixa, són l'adaptació dels enunciats a les seves necessitats (4,6 %) i l'autorització per desactivar la càmera durant les proves finals (3,3 %).

Com hem pogut veure, aproximadament la meitat dels estudiants amb discapacitat han rebut més d'una adaptació en el desenvolupament de la docència i els processos d'avaluació de les assignatures. En aquest sentit, més enllà del volum d'estudiants que, efectivament, han rebut cadascuna de les mesures, el gràfic 5.3 ens permet obtenir una visió més complexa de la situació, atès que mostra la concurrència d'aquestes adaptacions. Per fer-ho, les files del gràfic presenten el percentatge d'estudiants que, havent rebut una adaptació curricular determinada, també han rebut qualsevol de les altres mesures. Adoptant un altre cop la forma d'un mapa de calor, les cel·les mostren una tonalitat més fosca a mesura que incrementa el percentatge de cada combinació. Convé tenir present, però, que per facilitar la llegibilitat del gràfic hem hagut de limitar el nombre d'adaptacions presentades. En aquest sentit, s'han deixat fora la realització individual de les activitats grupals, la substitució de la part oral per una prova escrita o la desactivació de la càmera durant les proves finals —que, de fet, no mostren un patró particularment diferent. Així mateix, com hem advertit en altres gràfics similars al llarg de l'informe, cal tenir en compte que els percentatges han de ser contextualitzats d'acord amb el volum d'estudiants que han rebut cadascuna de les adaptacions presentades a les files.

Gràfic 5.3. Concurrència de les adaptacions curriculars rebudes per l'estudiantat amb discapacitat

	Millora en l'accessibilitat dels recursos	Acompanyament acadèmic addicional	Lliurament parcial de les activitats	Adaptació dels enunciats de les activitats	Ampliació del temps per fer les activitats	Adaptació dels enunciats de les proves finals	Ampliació del temps per fer les proves finals
Millora en l'accessibilitat dels recursos		44,4 %	11,1 %	11,1 %	22,2 %	22,2 %	55,6 %
Acompanyament acadèmic addicional	11,1 %		25 %	8,3 %	63,9 %	8,3 %	41,7 %
Lliurament parcial de les activitats	7,1 %	64,3 %		14,3 %	92,9 %	7,1 %	57,1 %
Adaptació dels enunciats de les activitats	20 %	60 %	33,3 %		66,7 %	33,3 %	66,7 %
Ampliació del temps per fer les activitats	3,3 %	37,1 %	21 %	6,5 %		6,5 %	53,2 %
Adaptació dels enunciats de les proves finals	33,3 %	42,9 %	14,3 %	28,6 %	57,1 %		85,7 %
Ampliació del temps per fer les proves finals	5,7 %	17 %	9,2 %	4,5 %	37,9 %	6,9 %	

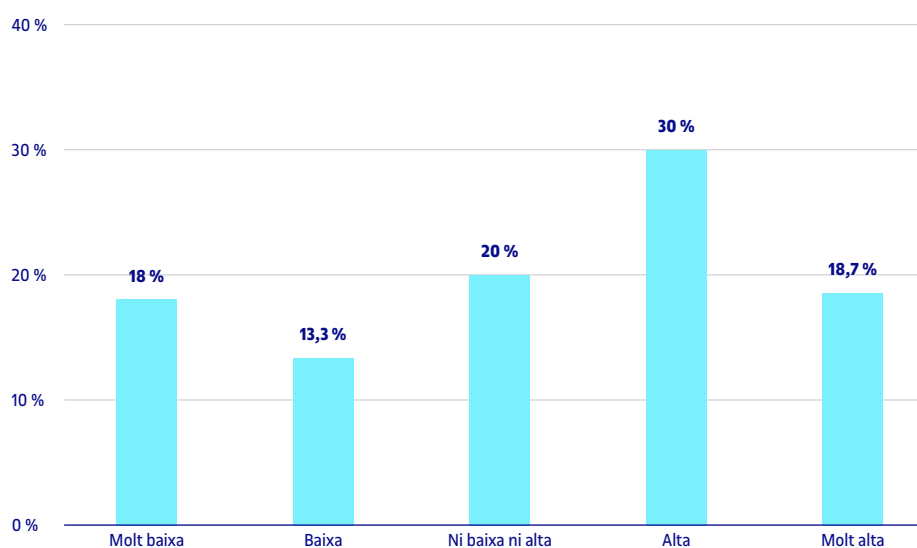
En aquest sentit, la concurrència de les adaptacions curriculars que han rebut els estudiants amb discapacitat es concentra a la part dreta del gràfic, on podem trobar les columnes que presenten el percentatge d'estudiants que, havent rebut qualsevol altra mena d'adaptació, també han rebut una ampliació del temps per fer les activitats d'avaluació contínua o les proves finals. Aquesta coincidència és esperable tenint en compte que aquestes són, precisament, les mesures més aplicades. De tota manera, resulta interessant fixar-nos en les quatre adaptacions més destacades.

En primer lloc, pel que fa a les mesures vinculades amb l'avaluació, és el cas de la gran majoria d'estudiants que han pogut fer lliuraments parcials durant l'avaluació contínua (92,9 % i 57,1 %, respectivament) o els que han accedit a uns enunciats adaptats, tant en aquestes activitats (66,7 % i 66,7 %) com en les proves finals (57,1 % i 85,7 %). En segon lloc, pel que fa a les mesures vinculades al

desenvolupament de la docència, es produeix una situació molt semblant a la més freqüent: bona part dels estudiants que han rebut un acompanyament acadèmic addicional per part dels professors o tutors també han disposat de més temps en el desenvolupament de l'avaluació, tant la contínua (63,9 %) com la final (41,7 %). En tercer lloc, tot i que en un grau més baix, és interessant assenyalar també la coincidència de les diferents adaptacions curriculars amb aquest reforç de l'acompanyament acadèmic, que també han rebut dos de cada tres estudiants que han tingut la possibilitat de fer lliuraments parcials de les activitats (64,3 %) o que han disposat d'enunciats adaptats en aquestes mateixes activitats (60 %).

Per acabar, més enllà de l'abast i les finalitats, el gràfic 5.4 mostra el grau de satisfacció dels estudiants amb discapacitat en relació amb les adaptacions curriculars que proporciona la UOC. En aquest sentit, malgrat que un de cada cinc estudiants amb discapacitat (20 %) no té una visió ni positiva ni negativa, pràcticament la meitat mostra una satisfacció alta (30 %) o molt alta (18,7 %). Aquesta valoració positiva revela també l'existència d'un marge de millora en el procés de sol·licitud i aplicació de les adaptacions curriculars a la UOC, especialment si tenim en compte que el terç restant d'estudiants mostra una satisfacció baixa (13,3 %) o molt baixa (18 %).

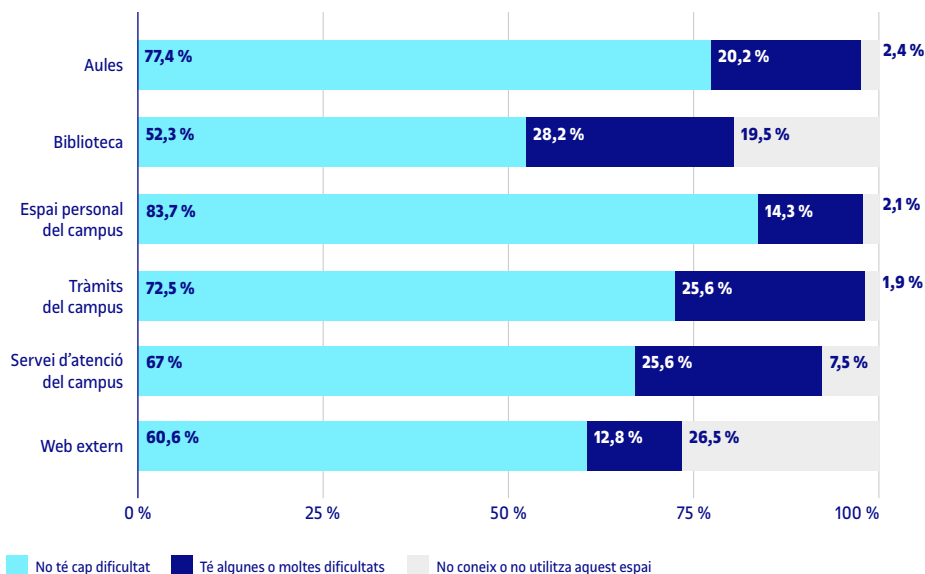
Gràfic 5.4. Satisfacció amb les adaptacions curriculars rebudes per l'estudiantat amb discapacitat

En el context d'una universitat a distància i en línia com la UOC, l'estudiantat que conviu amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu ha de tenir les condicions necessàries per poder dur a terme la seva activitat acadèmica de manera autònoma. Per aquest motiu, a continuació ens fixarem en dos aspectes importants que poden condicionar l'experiència d'aquest col·lectiu. Tindrem en compte tant l'accessibilitat dels espais que serveixen per organitzar l'activitat, dins i fora de les aules, com —encara més important— les dificultats a què s'enfronten aquests estudiants per poder seguir el ritme de les assignatures. Això ens permetrà, a més, centrar-nos en els recursos de suport de què disposen, i també en les conseqüències acadèmiques que poden tenir les dificultats que experimenten a l'hora de seguir els estudis.

Pel que fa a les dificultats per relacionar-se amb els entorns que estructuraven l'experiència acadèmica a la UOC, tot i que la meitat (50,9 %) dels estudiants poden accedir amb normalitat als diferents espais i poden dur a terme la seva activitat de manera autònoma, és important assenyalar que l'altra meitat experimenta dificultats amb un (15,7 %), dos o tres (21,2 %), o, fins i tot, quatre espais o més (12,2 %). El gràfic 6.1 presenta les dificultats amb els entorns que vertebraven tant els processos d'ensenyament i aprenentatge com la gestió acadèmica —que inclouen l'accés a l'expedient, els tràmits vinculats a la matrícula o el desenvolupament de les proves finals, així com els canals per sol·licitar informació, resoldre incidències i accedir a les adaptacions curriculars. Per fer-ho, hem distribuït els estudiants en tres grans grups, que ens permeten identificar els que no tenen cap dificultat, els que experimenten algunes o moltes dificultats, i els que no coneixen els diferents espais o no els fan servir.

Gràfic 6.1. Dificultats amb l'accés o l'ús dels diferents espais que experimenta l'estudiantat amb discapacitat

Si ens fixem en els espais en què es desenvolupen els processos d'ensenyament i aprenentatge, observem que tres quarts parts dels estudiants amb discapacitat (77,4 %) no tenen cap dificultat quant a l'accés o l'ús de les aules, l'espai on té lloc la docència de les assignatures, incloent-hi l'avaluació contínua i les dinàmiques d'interacció amb els docents i la resta de companys. Aquesta proporció descendeix fins a la meitat (52,3 %) en el cas de la Biblioteca, l'entorn on poden consultar el catàleg de recursos i eines per a l'aprenentatge, sol·licitar llibres al servei de préstec i obtenir suport del personal bibliotecari especialitzat. D'altra banda, tot i que comparativament els estudiants experimenten més dificultats a la Biblioteca (28,2 %) que a les aules (20,2 %), és important assenyalar que aproximadament un de cada cinc estudiants (19,5 %) no la coneixen o no la fan servir.

Pel que fa als processos de gestió acadèmica que tenen lloc al Campus Virtual, una gran majoria dels estudiants afirma que no té cap dificultat amb l'*Espai personal* (83,7 %) o amb el de *Tràmits* (72,5 %). En aquests dos espais, respectivament, els estudiants poden consultar la informació sobre la seva trajectòria acadèmica —incloent-hi l'expedient, el pla d'estudis o els recursos d'aprenentatge de les assignatures ja cursades— i gestionar la matrícula, inscriure's a les proves finals, demanar certificats acadèmics, accedir a les convalidacions o acollir-se a beques i descomptes. El volum d'estudiants que no experimenta cap dificultat decreix fins a aproximadament dos terços (67,7 %) en el cas del *Servei d'atenció*, un espai important tenint en compte que té un paper central en l'atenció a tots els estudiants i que inclou els canals per demanar informació, plantejar dubtes o incidències i, en el cas dels estudiants amb discapacitat, sol·licitar les adaptacions curriculars. En aquest sentit, l'*Espai personal* és el que presenta menys dificultats (14,3 %), especialment en comparació amb el de *Tràmits* i amb el *Servei d'atenció*, en què un de cada quatre estudiants (25,6 %) experimenta algunes o moltes dificultats en tots dos casos. A més, cal tenir en compte que, malgrat la importància que té en l'atenció als estudiants —i especialment en l'atenció de les persones amb discapacitat—, el *Servei d'atenció* és l'espai menys conegut o utilitzat (7,5 %) en aquest àmbit.

Més enllà dels processos d'ensenyament i aprenentatge i de gestió acadèmica, una mica menys de dues terceres parts dels estudiants amb discapacitat (60,6 %) afirmen que no tenen dificultats amb el web extern de la UOC. El web extern —en què qualsevol persona, sigui estudiant o no, pot consultar l'oferta formativa, accedir a la informació sobre l'estructura, l'organització i el funcionament de la UOC, o entrar a les pàgines institucionals dels diferents departaments, entre altres— és el que presenta menys dificultats de tota la Universitat (12,8 %). Amb tot, probablement perquè no es tracta d'un espai essencial per al desenvolupament de l'activitat acadèmica una vegada començats els estudis —com sí que ho són les aules i el Campus Virtual—, és també el que menys coneixen o utilitzen els estudiants (26,5 %).

Davant aquestes dificultats d'accés i ús dels espais de la Universitat, l'estudiantat amb discapacitat disposa de dos tipus de recursos de suport. D'una banda, la UOC proporciona una assistència tècnica especialitzada a través del servei d'atenció, per bé que una mica menys de la meitat (46,2 %) no l'han necessitat mai. Pel que fa als estudiants que sí que han fet una sol·licitud d'assistència, la gran majoria (72,7 %) ha rebut el suport tècnic que necessitava per resoldre les dificultats en l'accés i l'ús d'aquests espais. Cal tenir en compte, però, que un de cada quatre estudiants (27,3 %) no ha pogut resoldre els problemes malgrat haver rebut assistència.

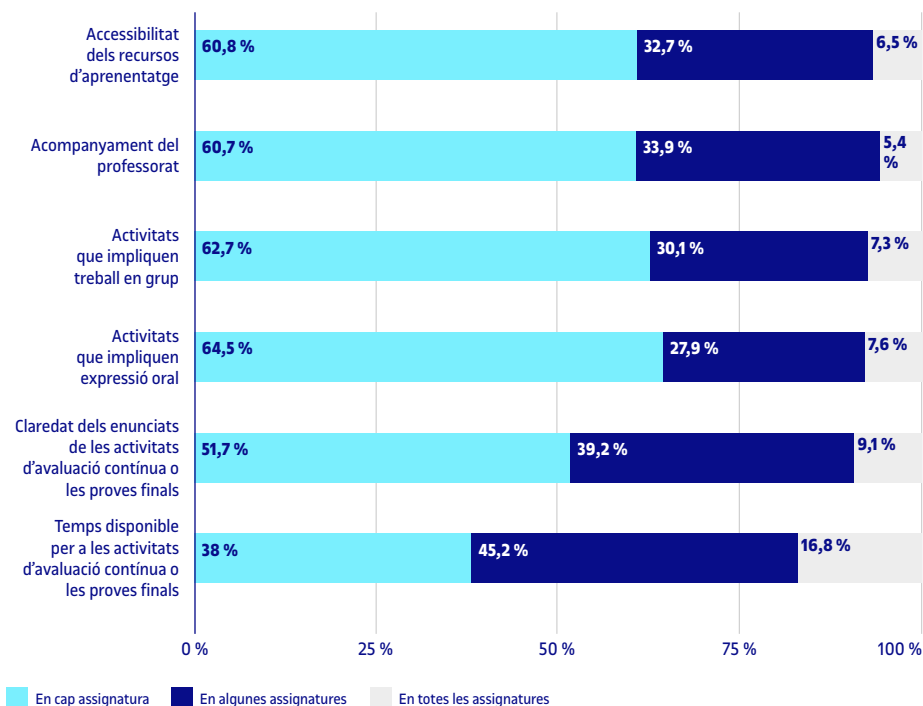
D'altra banda, més enllà del suport tècnic proporcionat per la Universitat, alguns estudiants amb discapacitat despleguen altres estratègies, que inclouen l'ús de diversos sistemes tecnològics de suport. En aquest sentit, tot i que la gran majoria (80,3 %) no en fa ús, un de cada cinc estudiants (19,7 %) emprava diverses eines que l'ajuden a cobrir les necessitats derivades de la seva situació. Focalitzant l'atenció en aquest col·lectiu, el gràfic 6.2 presenta l'ús d'aquestes eines de suport, distingint entre els estudiants que empen algun dispositiu físic i els que utilitzen alguna aplicació, a més dels que combinen les dues coses.

Gràfic 6.2. Tipus d'eines de suport que utilitza l'estudiantat amb discapacitat

Entre els estudiants que fan servir aquesta mena d'eines de suport, aproximadament la meitat (46 %) empren únicament algun tipus d'aparell o dispositiu físic, que podem classificar en tres grans grups: els suports auditius i per a la reducció del soroll (implants coclears, audiòfons o auriculars amb cancel·lació de soroll), els suports visuals i de lectura (ulleres, lupes d'adaptació, dispositius braille o pantalles grans), i les adaptacions físiques i ergonòmiques (cadires adaptades, correctors de postura ortopèdics, coixins lumbar o ratolins adaptats). A continuació, gairebé un terç dels estudiants amb discapacitat que fan servir aquesta mena d'eines (28,3 %) emprà únicament algun tipus de programari o aplicació de suport, que podem classificar en quatre grans grups: suport a la visió (lupa de pantalla integrada en el sistema operatiu o altres aplicacions específiques, com ara ZoomText), lectura assistida i tecnologia de veu (lectors d'arxius PDF, eines que converteixen el text en veu, com ara Speechify o el dictat de veu integrat en el sistema operatiu), sistemes d'organització personal (Google Calendar o altres aplicacions integrades en el sistema operatiu o específiques per a la gestió del temps i les tasques), i eines de producció o revisió de textos (aplicacions d'intel·ligència artificial generativa, com ara ChatGPT o Gemini, o altres eines integrades en els processadors de textos per a la correcció ortogràfica i gramatical). Finalment, una quarta part dels estudiants que fan servir aquestes eines de suport (25,7 %) en l'experiència acadèmica a la UOC combinen els dispositius físics i les aplicacions.

Més enllà de les dificultats d'accés i ús dels espais que structuren l'activitat acadèmica i els recursos de suport de què disposen per fer-ho, els estudiants amb discapacitat experimenten també algunes dificultats derivades de la seva situació per seguir el ritme de les assignatures. Com veurem a continuació, aquestes dificultats poden afectar diferents aspectes dels processos d'ensenyament i aprenentatge, i poden tenir diversos graus d'intensitat, en funció del nombre d'assignatures en què els estudiants les experimentin. En aquest sentit, tot i que una quarta part (25,2 %) no ha tingut problemes per seguir les dinàmiques de la docència i els processos d'avaluació de les assignatures que han cursat, la gran majoria (74,8 %) ha experimentat almenys una dificultat per seguir com a mínim una de les assignatures. Així mateix, tot i que el volum d'afectats és més reduït, convé tenir en compte que gairebé un de cada quatre estudiants (24 %) ha experimentat almenys una dificultat en totes les seves assignatures. El gràfic 6.3 ens permet il·lustrar els problemes a què s'enfronten els estudiants amb discapacitat, així com el volum d'assignatures en què han tingut dificultats.

Gràfic 6.3. Dificultats per seguir el ritme de les assignatures que experimenta l'estudiantat amb discapacitat

Tal com es pot veure a la part superior del gràfic, les quatre dificultats vinculades amb el seguiment de la docència mostren una distribució força comparable. En aquest sentit, gairebé dues terceres parts dels estudiants amb discapacitat no han tingut cap dificultat en cap de les assignatures en relació amb els aspectes següents: accessibilitat dels recursos d'aprenentatge (60,8 %), acompanyament per part del professorat (60,7 %), desenvolupament d'activitats que incorporen dinàmiques de treball en grup (62,7 %), i desenvolupament d'activitats que impliquen expressió oral (64,5 %). De manera complementària, tenint en compte ara els estudiants que no poden seguir el ritme de les assignatures, gairebé un terç han tingut dificultats en relació amb aquests mateixos aspectes vinculats amb la docència en una o més assignatures, però no a totes, amb percentatges que es mouen entre el 27,9 % i el 33,9 % en funció del problema. Finalment, tot i que no és una situació generalitzada, cal tenir present que alguns estudiants amb discapacitat s'han hagut d'enfrontar a situacions més complexes, en què les dificultats afecten la seva experiència d'aprenentatge en totes les assignatures, amb percentatges que oscil·len entre el 5,4 % i el 7,6 %.

Aquestes dificultats derivades de la situació dels estudiants amb discapacitat són, però, encara més evidents quan ens fixem en els processos d'avaluació. En aquest sentit, la part inferior del gràfic 6.3 mostra que són menys els estudiants que no han tingut cap problema vinculat amb la claredat dels enunciats de les activitats d'avaluació contínua o les proves finals (51,7 %), mentre que són un volum més elevat els que han tingut aquesta dificultat en algunes assignatures (39,2 %) i, particularment, els que l'han tinguda a totes (9,1 %). De fet, si ens centrem en les dificultats associades al temps disponible per dur a terme aquests processos d'avaluació, són només un terç (38 %) els estudiants que no les han experimentat

mai; una gran majoria, en canvi, ha tingut dificultats d'aquesta mena en algunes assignatures (45,2 %) o a totes (16,8 %).

Més enllà d'aquesta mirada transversal, és important tenir present que els problemes per seguir el ritme de les assignatures sovint no es produeixen de manera aïllada. Per tant, resulta convenient adoptar una mirada més complexa que tingui en compte la concurrència de les dificultats. El gràfic 6.4 ens permet il·lustrar aquesta realitat, en què cada fila presenta el percentatge d'estudiants que, havent experimentat dificultats en un aspecte concret de la docència o l'avaluació en totes les assignatures, també han tingut problemes en algun altre aspecte presentat a les columnes. Tot i que aquesta situació no es dona en un nombre gaire elevat d'estudiants, no podem oblidar que és la més complicada a què es poden arribar a enfrontar al llarg de la seva experiència acadèmica a la UOC. De fet, tal com hem vist en el gràfic 6.3, és el cas de fins a un de cada sis estudiants, en funció del tipus de dificultat per seguir el ritme a totes les assignatures en què ens fixem.

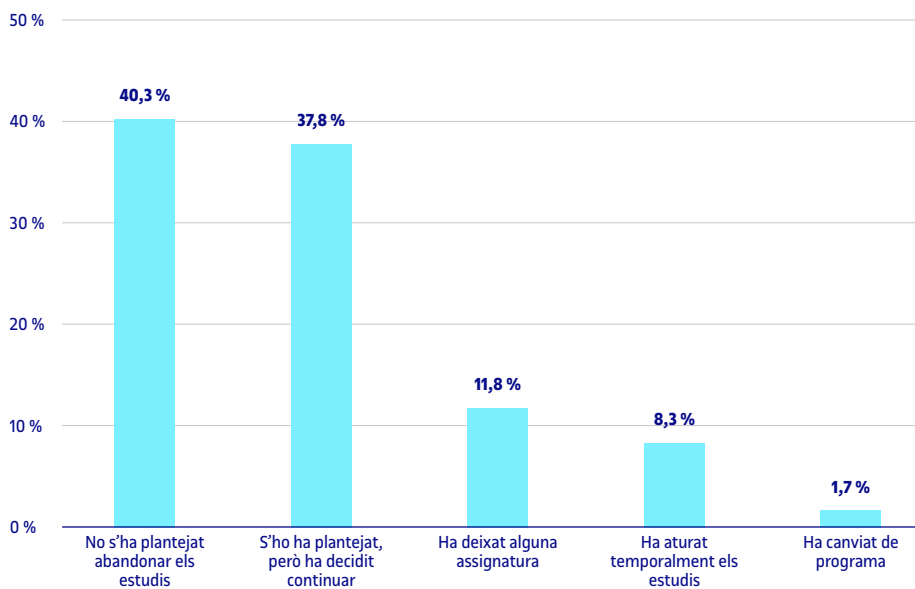
Gràfic 6.4. Concurrència de dificultats per seguir el ritme que l'estudiantat amb discapacitat experimenta en totes les assignatures

	Accessibilitat dels recursos	Acompanyament del professorat	Treball en grup	Expressió oral	Claredat dels enunciats	Temps disponible en l'avaluació
Accessibilitat dels recursos		47,2 %	52,8 %	40,5 %	48,6 %	75 %
Acompanyament del professorat	54,8 %		61,3 %	53,3 %	58,1 %	77,4 %
Treball en grup	47,5 %	46,3 %		63,4 %	52,5 %	73,2 %
Expressió oral	34,9 %	37,2 %	60,5 %		51,2 %	67,4 %
Claredat dels enunciats	34,6 %	34,6 %	41,2 %	43,1 %		78,4 %
Temps disponible en l'avaluació	28,7 %	25,3 %	31,6 %	31,2 %	42,1 %	

En aquest sentit, d'acord amb el codi de colors —que mostra en una tonalitat més fosca els percentatges de concurrència més elevats—, podem veure que les dificultats vinculades a la docència que afecten totes les assignatures s'acostumen a presentar de manera combinada, de manera que aproximadament la meitat dels estudiants que s'enfronten a algun d'aquests problemes també ho fa amb qualsevol dels altres. Aquesta situació és generalitzada per a totes les dificultats, però encara és més evident en el cas de les activitats que incorporen dinàmiques de treball en grup o que impliquen expressió oral: gairebé dos de cada tres estudiants que han experimentat una d'aquestes dificultats també han tingut problemes amb l'altre tipus d'activitat (63,4 % i 60,5 %, respectivament).

Resulta especialment rellevant el fet que els estudiants que han tingut qualsevol d'aquestes dificultats vinculades a la docència també hagin tingut problemes en el cas dels aspectes relacionats amb els processos d'avaluació. D'aquesta manera, un de cada dos estudiants ha tingut també problemes amb la claredat dels enunciats de les activitats d'avaluació contínua o les proves finals, amb percentatges que es mouen entre el 48,6 % i el 58,1 %. I el que és encara més rellevant, sigui quina sigui la dificultat per seguir el ritme de les assignatures, tres de cada quatre estudiants s'han hagut d'enfrontar també a les dificultats associades al temps disponible per dur a terme aquests processos d'avaluació, amb percentatges que oscil·len entre un 67,4 % i un 77,4 %. Finalment, la concurrència més elevada que podem observar és la que es produeix en el cas dels estudiants que han experimentat dificultats amb la claredat dels enunciats en totes les assignatures: una gran majoria (78,4 %) també han tingut problemes amb el temps de què disposen per dur a terme les activitats d'avaluació contínua o les proves finals.

No podem oblidar que totes aquestes dificultats no només suposen un repte important en el desenvolupament de les assignatures concretes en què es produeixen, sinó que també poden arribar a tenir conseqüències en relació amb la intenció de continuar els estudis. El gràfic 6.5 mostra els resultats d'aquest procés de decisió i permet constatar que l'estudiantat amb discapacitat es distribueix en tres grans grups. En aquest sentit, tot i que una mica més d'un terç (40,3 %) no s'ha plantejat mai abandonar els estudis a conseqüència de les dificultats derivades de la seva situació, un altre terç (37,8 %) sí que ho ha arribat a fer, però finalment ha decidit continuar. En canvi, un de cada cinc estudiants (21,9 %) ha hagut de prendre una decisió que ha implicat deixar alguna assignatura en particular (11,8 %), aturar temporalment els estudis (8,3 %) o, fins i tot, canviar de programa (1,7 %). És important ser conscients que aquesta distribució només permet mostrar la situació dels estudiants que han continuat els estudis: els que hagin decidit abandonar-los a conseqüència de les dificultats per seguir el ritme de les assignatures senzillament no tindrien una matrícula activa en el moment de fer aquest estudi i, per tant, no hi haurien pogut participar.

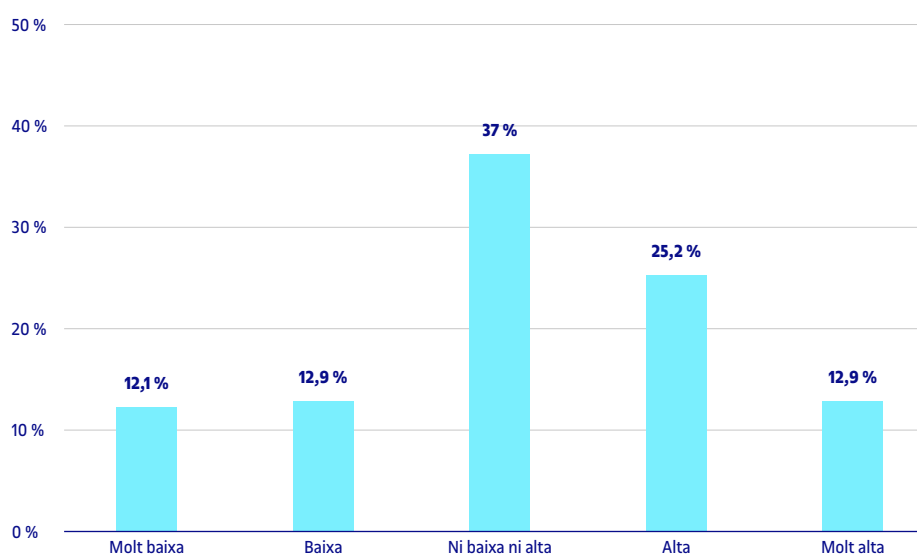
Gràfic 6.5. Conseqüències acadèmiques de les dificultats que experimenta l'estudiantat amb discapacitat

Valoració de la situació actual i perspectives de futur

Explorada l'experiència acadèmica de l'estudiantat que conviu amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu, tancarem l'exposició dels principals resultats d'aquest estudi amb la valoració que fan sobre la situació actual i les perspectives de futur en relació amb la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió a la UOC. Ho farem, en primer lloc, tenint en compte la satisfacció i la percepció que tenen sobre l'adequació de la UOC per a les persones amb discapacitat. A continuació, centrarem l'atenció en el relat que els mateixos participants fan de les seves experiències personals, i n'identificarem els aspectes positius, els aspectes negatius i les propostes de millora. Finalment, tancarem amb la perspectiva de l'estudiantat amb discapacitat sobre les accions principals que estructuraven la política institucional d'atenció a la diversitat que s'anirà desplegant al llarg dels pròxims cursos, i a la qual aquesta recerca es proposa contribuir presentant els seus resultats.

El gràfic 7.1 presenta, en primer lloc, la satisfacció dels estudiants amb discapacitat amb l'acompanyament que, en termes generals, han rebut al llarg de tota la trajectòria acadèmica. Com hem vist, la UOC articula l'atenció a la diversitat a través d'un conjunt ampli d'actors que, d'acord amb les seves responsabilitats, acompanyen els estudiants en els processos de comunicació i reconeixement de la seva situació, en l'accés a les adaptacions curriculars en la docència i els processos d'avaluació, en la resolució dels problemes d'accés i ús dels espais que estructuraven l'activitat a la Universitat dins i fora de les aules, i en la gestió de l'impacte de les dificultats derivades de la seva situació que els poden arribar a impedir seguir el ritme de les assignatures. En aquest sentit, tot i no estar lliure d'algunes friccions, el balanç que fan els estudiants amb discapacitat sobre l'acompanyament rebut per part del personal acadèmic i de gestió és, fins a cert punt, positiu.

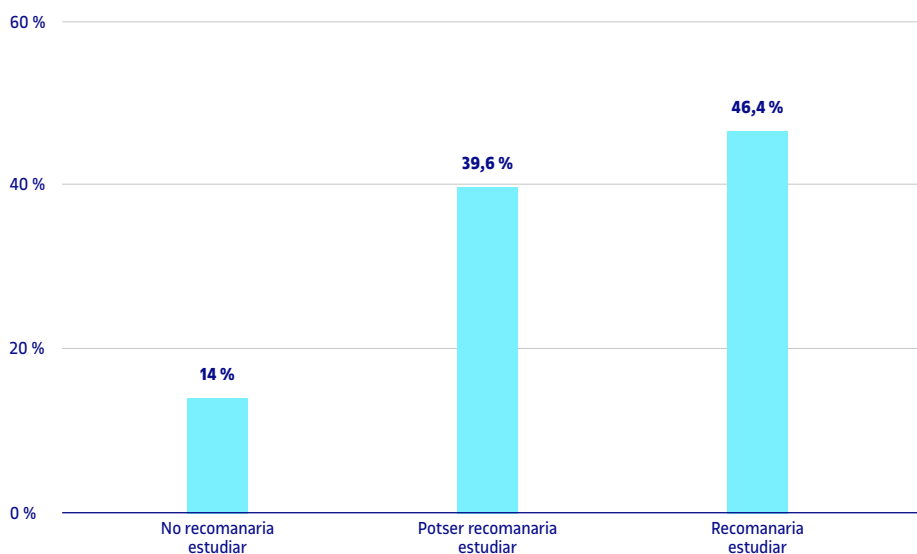
Gràfic 7.1. Satisfacció amb l'acompanyament que l'estudiantat amb discapacitat ha rebut per part de la institució

Tal com es pot veure al gràfic, una lleugera majoria (38,1 %) d'estudiants amb discapacitat mostra una satisfacció alta (25,2 %) o molt alta (12,9 %). D'altra banda, tot i que no podem obviar que un altre terç (37 %) no s'expressa ni en un sentit ni en l'altre, només un de cada quatre estudiants (25 %) se situa a l'altre extrem, amb una satisfacció baixa (12,9 %) o molt baixa (12,1 %).

De manera complementària, aquesta valoració de l'acompanyament rebut al llarg de la trajectòria acadèmica es tradueix, a la pràctica, en una percepció positiva sobre la UOC com un lloc adequat per a les persones amb discapacitat. En aquest sentit, d'acord amb el gràfic 7.2, gairebé un de cada dos estudiants (46,4 %) no tindria cap dubte a l'hora de recomanar la UOC a altres persones que conviuen amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu. De fet, si tenim en compte la visió de l'altra meitat, tot i que una bona part tindria certs dubtes a l'hora de fer-ho (39,6 %), són minoria (14 %) els estudiants que clarament no recomanarien la Universitat.

Gràfic 7.2. Recomanació de la UOC a altres persones en la mateixa situació per part de l'estudiantat amb discapacitat

Podem complementar la percepció de la situació actual de l'atenció a la diversitat amb el relat sobre les experiències personals de l'estudiantat. En aquest sentit, vam convidar els participants a compartir qualsevol reflexió, comentari o suggeriment relacionat amb la seva opinió sobre l'acompanyament que haurien de rebre els estudiants que conviuen amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu. Una mica menys de la meitat dels estudiants (43,9 %) va decidir fer-ho, fet que ens ha permès disposar de 254 respostes obertes que, una vegada codificades, ofereixen alguns matisos i explicacions complementàries que ens ajuden a entendre millor la valoració de la situació actual a la UOC. A continuació, presentem els resultats d'aquesta anàlisi, caracteritzant breument no només les experiències positives, sinó també les negatives i les propostes de millora que se'n deriven. Acompanyem aquest relat

amb algunes citacions literals extretes de les respostes dels estudiants, amb totes les precaucions necessàries per protegir l'anonimat i assegurar el tractament confidencial de la informació que ens han proporcionat en aquesta recerca.

Així, alguns estudiants han compartit experiències satisfactòries i enriquidores que han acabat marcant positivament el seu pas per la UOC. En aquest sentit, valoren especialment el suport que els ha proporcionat el professorat que els acompanya a les aules i, particularment, els tutors. Destaquen sobretot els casos en què han trobat un personal acadèmic empàtic i proper, que els ha proporcionat un espai de confiança en què s'han vist tractats amb igualtat i amb respecte per la seva autonomia, sense caure en paternalismes.

DE *La meva valoració tan positiva es deu al fet que, quan he sol·licitat adaptacions, m'han escoltat i han entès les meves necessitats sense posar-les en dubte en cap moment.*

Aquest acompanyament satisfactori es concreta en l'establiment d'un canal de comunicació obert i sense qüestionaments, que els ha permès explicar la seva situació personal i accedir a les adaptacions necessàries per fer front a les dificultats en el seguiment de la docència i els processos d'avaluació de les assignatures. Entre aquestes adaptacions, obtenen una valoració positiva l'accés a recursos d'aprenentatge en formats accessibles, la flexibilització dels terminis per al lliurament de les activitats d'avaluació contínua i l'ampliació del temps per fer les proves finals. Així mateix, diversos estudiants destaquen el compromís de la UOC amb la inclusió. D'acord amb alguns relats, això s'hauria traduït en una experiència acadèmica transformadora, tant en relació amb l'autoestima com pel que fa al desenvolupament personal.

DE *Que ningú es desanimi mai, que tot es pot fer i, a més, es rep molta ajuda del personal docent. Jo estic acabant el [nom d'un grau] i faig el grau de [nom d'un altre grau], i estic molt contenta. M'ha ajudat molt, tant en l'àmbit cognitiu com en l'emocional. És tot un repte personal!*

Aquestes experiències positives són només una part del relat de la trajectòria acadèmica de l'estudiantat amb discapacitat. Com veurem a continuació, també han viscut experiències complexes, o fins i tot adverses, en què no han percebut que els processos o les persones involucrades en l'atenció entenguessin les seves dificultats i estiguessin sempre al seu costat per acompanyar-los i ajudar-los. Organitzem aquestes experiències negatives, així com les propostes de millora que han fet els mateixos estudiants, entorn de dues grans qüestions: d'una banda, la gestió de la comunicació de la situació personal i el reconeixement de les necessitats específiques; de l'altra, la construcció d'un entorn acollidor, tant dins de les aules com a fora, que s'estengui per tota la institució.

En aquest sentit, els estudiants amb discapacitat manifesten un malestar reiterat davant els processos de comunicació de la seva situació que els han de permetre accedir a les adaptacions curriculars que donin resposta a les seves necessitats específiques. Aquests processos són percebuts com a excessivament burocratitzats, lents i poc flexibles. El problema principal té a veure amb el

fet que, per a cada assignatura, i semestre rere semestre, els estudiants han de fer les mateixes peticions per accedir a les mesures que ja havien rebut en el passat, fins i tot quan conviuen amb alguna discapacitat permanent. Això implica haver de tornar a comunicar la seva situació a tots i cadascun dels actors, sigui el personal acadèmic o el de gestió, de manera repetitiva i a vegades amb resultats incerts. La percepció dels estudiants és que aquest és un procediment innecessàriament complex, desincentivador i emocionalment esgotador que, fins i tot, en alguns casos provoca una sensació de revictimització que els pot arribar a dissuadir de comunicar noves necessitats en el futur.

DE *M'agradaria no haver de repetir una vegada i una altra la petició d'adaptacions i d'ajuda, perquè ens revictimitza.*

La discapacitat desapareix quan l'entorn educatiu és accessible. És esgotador haver d'anar explicant cada vegada que tens una dificultat a cada persona amb la qual contactes.

Més enllà de la complexitat associada a la comunicació de la seva situació, l'estudiantat amb discapacitat també té dificultats per veure reconegudes les seves necessitats específiques. Una qüestió clau són les adaptacions curriculars a les quals acaben accedint, que sovint són percebudes com a genèriques, inconsistentes o, fins i tot, inexistents. En molts casos, les mesures es limiten a l'ampliació del temps disponible per fer les proves d'avaluació final, però no aborden altres obstacles importants per a l'aprenentatge. Entre els aspectes que els estudiants han expressat com a especialment problemàtics, hi hauria la substitució de recursos no accessibles —que inclouen llibres no adaptats, l'ús de vídeos sense subtítol i enunciats confusos—, o la manca d'alternatives a les activitats que incorporen dinàmiques de treball en grup o que impliquen expressió oral. Aquesta situació resulta particularment frustrant per als estudiants que conviuen amb dificultats derivades del TDAH, la dislèxia o els trastorns de salut mental, sempre que es troben davant del repte de comunicar les seves necessitats.

DE *Cada discapacitat és un món i les necessitats de cadascú no poden estar sotmeses a un catàleg. Les meves han quedat fora. No som normatius, deixeu de tractar-nos com si ho fóssim.*

En aquest context, a més, els estudiants amb discapacitat perceben una certa arbitrarietat en l'accés a les adaptacions curriculars i consideren que, a la pràctica, sovint depenen de la bona voluntat del professorat involucrat. Fruit de les inconsistències que han experimentat al llarg de les assignatures, troben a faltar un protocol clar, coherent i d'aplicació universal que redueixi les desigualtats de tracte i les situacions d'exclusió, atès que es troben amb moltes dificultats si han de fer una reclamació davant una resposta negativa a les seves demandes. Alguns estudiants apunten que, tot i disposar d'un procediment per sol·licitar les adaptacions curriculars, els mateixos canals institucionals per fer-ho no són accessibles, especialment per a les persones amb discapacitat visual.

Davant aquestes dificultats amb la gestió de la comunicació de la seva situació personal i el reconeixement de les seves necessitats específiques, els estudiants acompanyen el relat de les seves experiències amb algunes propostes que poden ajudar a avançar cap a una universitat més inclusiva. D'una banda, a curt termini, plantegen la necessitat de simplificar i centralitzar totes les gestions. Proposen la creació d'una única aplicació per poder aportar tota la informació i actualitzar les seves necessitats, en cas que hagin variat. Aquesta aplicació els hauria de permetre, si volen, compartir directament la seva situació amb els agents implicats al llarg de la seva trajectòria acadèmica, per no haver-ho de fer cada semestre i per a cadascuna de les assignatures. D'altra banda, amb una visió a llarg termini, els estudiants destaquen la conveniència d'aplicar mesures que, amb caràcter general, ajudin a optimitzar els recursos d'aprenentatge i els processos d'avaluació de totes les assignatures. En aquest sentit, algunes propostes consistirien a crear més materials audiovisuals explicatius de suport, establir convenis amb les editorials per assegurar l'accessibilitat dels llibres, i millorar la claredat i la concreció dels enunciats de les activitats d'avaluació contínua i de les proves finals.

De manera complementària, els estudiants amb discapacitat també relaten experiències negatives que tenen a veure amb la necessitat de construir un entorn acollidor que s'estengui arreu de la institució, tant des del punt de vista comunicatiu com pel que fa a l'acompanyament que proporciona el professorat. Així, expressen la sensació que manca informació clara, accessible i que sigui facilitada de manera proactiva sobre els drets, els descomptes i els serveis disponibles des del moment en què s'incorporen a la UOC. Per aquesta raó, el Campus Virtual no és percebut com un entorn que contribueixi a acollir i visibilitzar de manera decidida la diversitat de les discapacitats. Aquesta percepció de manca d'informació s'estén, també, a les qüestions relacionades amb les necessitats específiques de suport educatiu que es deriven de les diferents situacions en què es troben. En aquest sentit, els estudiants identifiquen una manca de preparació, tant del personal acadèmic com de l'equip de gestió, especialment a l'hora d'informar-los i assessorar-los sobre totes aquestes qüestions. Les conseqüències d'aquesta situació són rellevants: diversos estudiants plantegen que, pel fet de no conèixer les adaptacions a les quals haurien tingut dret, no les han sol·licitat mai, fet que els ha pogut comportar un perjudici per a les seves possibilitats d'èxit en els estudis.

“Sobrecomunicar” les coses és millor que no comunicar-les. S’hauria de donar més informació sobre les ajudes. Moltes vegades, quan tenim necessitats especials, no demanem adaptacions perquè no sabem que les podem tenir.

Així mateix, els estudiants es mostren preocupats perquè sovint tenen la sensació que el professorat no demostra prou empatia i comprensió davant de situacions de discapacitat, fet que s'acaba traduint en una manca d'acompanyament efectiu. Algunes experiències relatades descriuen situacions problemàtiques en què els estudiants afirmen que alguns professors ignoren activament les seves necessitats emocionals i acadèmiques, una situació que els fa arribar a

sentir-se jutjats o invalidats. Aquesta vivència és particularment punyent entre els estudiants que conviuen amb TDAH, dislèxia, trastorns mentals o malalties cròniques amb episodis crítics recurrents, que comparteixen la sensació que la seva situació és percebuda més com una molèstia que no pas com una situació que sigui mereixedora del dret a accedir a unes adaptacions raonables.

DE *Excepte una professora (...), cap altre ha mostrat interès per saber si tenia alguna necessitat. A l'alumnat ens fa cosa apropar-nos per no molestar.*

Crec importantíssim entendre que la discapacitat és una condició variable. Hi ha moments en què necessites més suport que en altres, i això hauria de ser possible sense sentir-te jutjada o diferent... O sense haver de justificar constantment per què estàs pitjor aquell dia.

Aquestes experiències negatives se solen traduir en un sentiment de culpabilització, en què els estudiants es veuen obligats a exposar la seva vulnerabilitat de forma recurrent, sovint amb resultats incerts. Per bé que també hi ha experiències positives d'acompanyament, el relat més habitual es refereix més aviat a la inacció del professorat: els estudiants perceben que els professors no acostumen a prendre la iniciativa i, quan responen a les seves demandes, solen fer-ho des d'un lloc distant, amb fredor burocràtica i amb respostes estandarditzades. En alguns casos aïllats, la tensió en les comunicacions que relaten els estudiants remet a una percepció de discriminació i, fins i tot, d'estigmatització. Alguns estudiants identifiquen un tracte diferencial una vegada han comunicat la situació personal als professors o tutors. D'aquesta manera, més que sentir-se compresos, reconeguts, protegits i ben acompanyats, aquests testimonis expressen sentiments de menyspreu, discriminació o maltractament, i l'experiència negativa és percebuda com una vulneració dels seus drets, fet que contribueix a agreujar les condicions prèvies de fragilitat.

DE *M'he sentit estigmatitzada en comptes de protegida. Abans de tenir la targeta del 33 % de discapacitat treia excel·lents i notables, però des que ho vaig mencionar a tothom al fòrum, els professors em van abaixar la nota i vaig començar a suspendre. A més, l'antic tutor, tot i esmentar-li quin tipus d'ajuda hi havia, no em va facilitar res.*

Finalment, més enllà d'aquestes situacions extremes que contrasten amb les experiències positives que també han relatat, els estudiants amb discapacitat proposen diverses accions que podrien contribuir a l'establiment d'un clima acollidor, tant dins de les aules com a fora. D'una banda, destaquen la necessitat de millorar la informació disponible per a tots els actors involucrats i de promoure activament la sensibilització en aquest aspecte. En aquest sentit, remarquen la importància de fer visible i accessible tota la informació vinculada als protocols de comunicació i els serveis disponibles per atendre la diversitat de les situacions de discapacitat. Proposen, per exemple, publicar una guia fàcilment localitzable al Campus Virtual, o bé establir nous mecanismes d'informació que no siguin únicament reactius davant de les seves demandes. D'altra banda, consideren essencial que els tutors i professors que els acompanyen rebin la formació

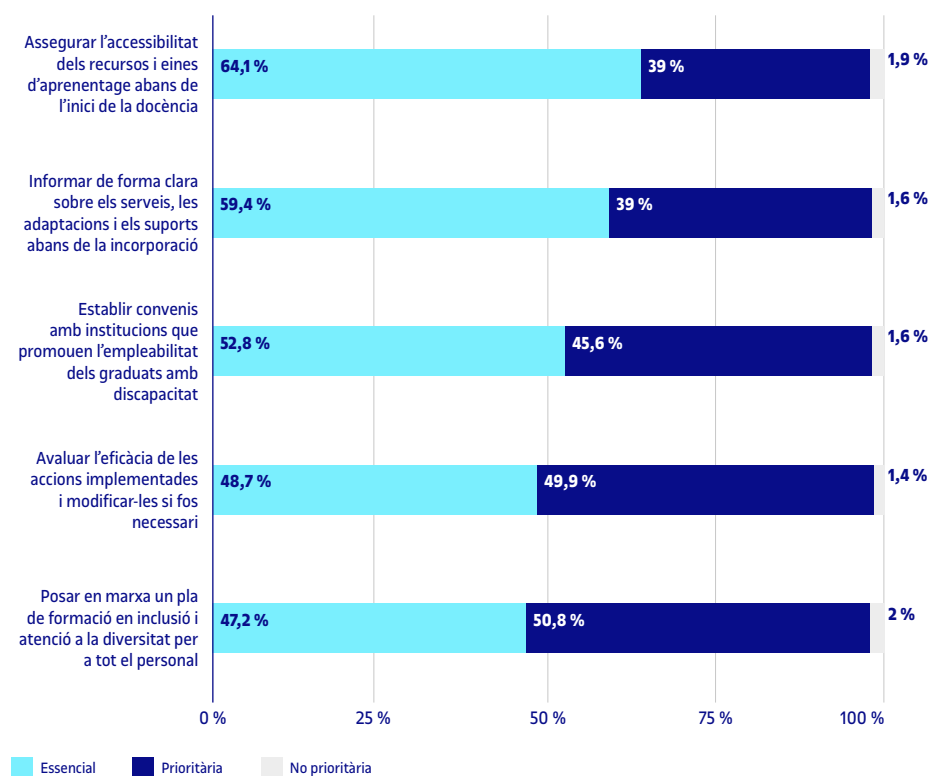
específica necessària per poder-ho fer. Així mateix, alguns plantegen la possibilitat de participar activament en el disseny de les mesures d'inclusió, de manera que, en darrer terme, es garanteixi que la UOC respon realment a les seves necessitats.

Una vegada escoltada la veu dels estudiants, tanquem la valoració de la situació actual i de les perspectives de futur amb una mirada cap a la seva percepció sobre la política institucional d'atenció a la diversitat que la UOC desplegarà durant els cursos vinents. En aquest sentit, més enllà del relat de les persones que han volgut compartir experiències positives i negatives, així com les propostes de millora, tot l'estudiantat amb discapacitat ha tingut l'oportunitat d'oferir la seva percepció sobre les accions previstes en el nou Pla d'acció per a la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió de l'estudiantat en els processos d'ensenyament i aprenentatge. Per fer-ho, han valorat cadascuna de les accions d'acord amb la importància que tenen, i les han identificat com a essencials, prioritàries o no prioritàries. A continuació, presentem la seva visió organitzada a partir de tres eixos: 1) accions dirigides a assegurar la qualitat de l'acompanyament i la inclusió de tots els estudiants, 2) accions dirigides a transformar l'organització i el funcionament dels serveis d'acompanyament, i 3) accions dirigides a adoptar una orientació cap als estudiants en l'execució de l'acompanyament.

El gràfic 7.3 presenta la valoració de les accions que tenen un abast institucional i que, de fet, poden tenir un impacte transversal i més consistent en l'experiència de tot el col·lectiu. Entre aquestes accions, els estudiants amb discapacitat valoren com a més importants les que afecten més directament el seu aprenentatge: gairebé dos de cada tres estudiants consideren essencial assegurar que totes les eines i tots els recursos d'aprenentatge emprats en les assignatures estiguin adaptats abans de l'inici de la docència (64,1 %) i que s'informi clarament a tothom que estigui interessat a estudiar a la UOC sobre els serveis, les adaptacions i els suports que ofereix la Universitat (59,4 %). Seguidament, els estudiants valoren la importància d'establir convenis i acords amb les institucions que fomentin l'ocupació dels graduats amb discapacitat per facilitar que s'incorporin al món laboral (52,8 %). Finalment, una mica menys de la meitat considera essencials altres accions d'aquest eix que no s'adrecen específicament a ells, però que poden tenir un paper important per a l'èxit d'aquest nou pla: d'una banda, avaluar els resultats de les accions implementades per assegurar-ne l'eficàcia i, si escau, fer les modificacions pertinents (48,7 %); de l'altra, posar en marxa un pla de formació específic en inclusió i atenció a la diversitat per capacitar tot el personal acadèmic i de gestió encarregat d'acompanyar els estudiants al llarg de la seva trajectòria (47,2 %).

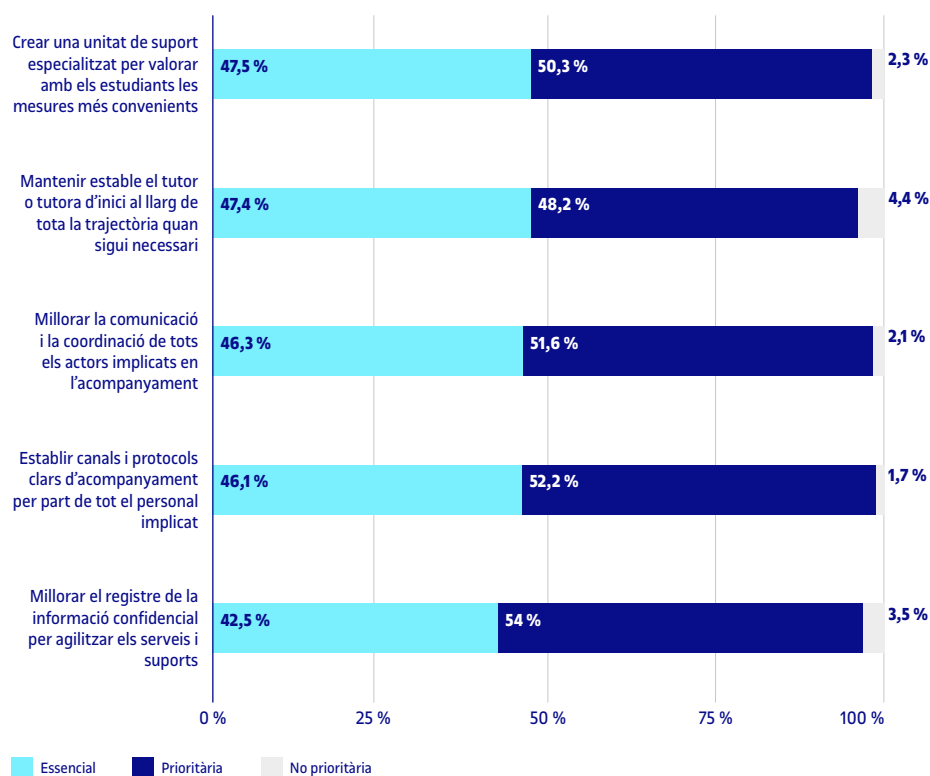
Valoració de la situació actual i perspectives de futur

Gràfic 7.3. Valoració, per part de l'estudiantat amb discapacitat, de les accions del nou pla dirigides a assegurar la qualitat de l'acompanyament i la inclusió

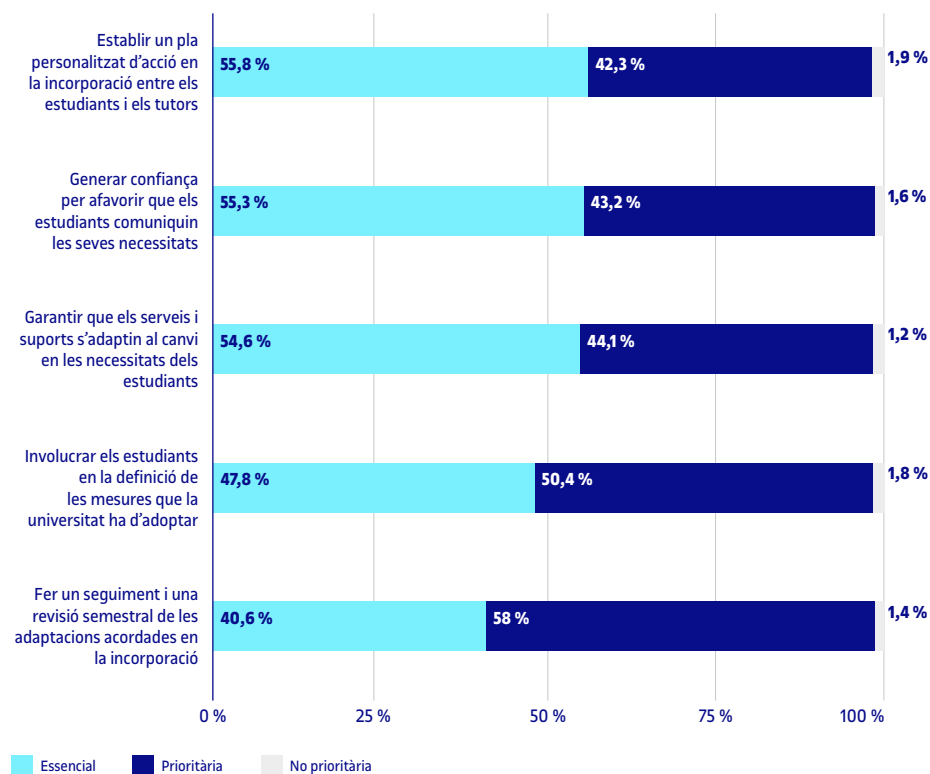
Si ens fixem en el gràfic 7.4, observem que les accions dirigides a transformar l'organització i el funcionament dels serveis d'acompanyament són les que l'estudiantat amb discapacitat considera menys essencials dels tres eixos. En termes generals, no arriben a un de cada dos els que les consideren així, amb diferències subtils que fan que entre l'acció que té una valoració més alta i la que té una valoració més baixa no hi hagi més que un 5 % de diferència. Les dues accions que encapçalen aquest eix són la creació d'una unitat de suport especialitzat per valorar, juntament amb els estudiants, les adaptacions, el suport i l'acompanyament més adients (47,5 %) i, pràcticament amb la mateixa valoració, el fet de mantenir el tutor o tutora d'inici al llarg de tota la trajectòria acadèmica quan les necessitats educatives dels estudiants ho requereixin (47,4 %). Tot seguit, i molt a prop d'aquestes, dues accions més —amb una valoració també molt similar— situen el focus en la millora del funcionament intern dels serveis d'acompanyament. D'una banda, millorar la comunicació i la coordinació de tots els agents implicats per donar la resposta més adient a les necessitats educatives dels estudiants (46,3 %) i establir uns canals i procediments clars que permetin articular l'acompanyament per part de l'equip de tutoria, el professorat, les direccions de programa, la Biblioteca i l'Àrea de Serveis Acadèmics. Tancant aquest segon eix, l'acció considerada menys essencial per part dels estudiants amb discapacitat és la millora del registre de la informació confidencial per activar de manera àgil els serveis i suports al llarg de la trajectòria acadèmica (42,5 %).

Gràfic 7.4. Valoració, per part de l'estudiantat amb discapacitat, de les accions del nou pla dirigides a transformar l'organització i el funcionament dels serveis d'acompanyament

Finalment, tanquem aquesta valoració de les accions amb les que formen part del tercer eix, que aborda específicament l'adopció d'una orientació cap als estudiants en l'execució de l'acompanyament. Com podem observar en el gràfic 7.5, una mica més d'un de cada dos estudiants amb discapacitat considera més importants tres d'aquestes accions, amb petites diferències entre elles. D'una banda, l'acció que més estudiants consideren essencial és l'establiment d'un pla d'acció personalitzat entre els estudiants i els tutors en el moment de la incorporació que reculli les seves necessitats educatives específiques (55,8 %). A continuació, i a molt poca distància, es troben la generació de confiança per incentivar que els estudiants vulguin comunicar les necessitats educatives derivades de la seva situació (55,3 %) i, complementàriament, la garantia que els serveis i els suports que s'ofereixen als estudiants al llarg de tota la trajectòria acadèmica s'adaptin a qualsevol canvi en les seves necessitats educatives (54,6 %). D'altra banda, els estudiants consideren menys essencial veure's involucrats en la definició de les mesures que la UOC ha d'adoptar per cobrir les necessitats derivades de la seva situació (47,8 %), i encara menys fer un seguiment semestral de les adaptacions acordades des de la incorporació al programa per assegurar que es compleixin i garantir-ne la revisió i millora, si escau (40,6%).

Gràfic 7.5. Valoració, per part de l'estudiantat amb discapacitat, de les accions del nou pla dirigides a adoptar una orientació cap als estudiants en l'execució de l'acompanyament

L'objectiu d'aquest estudi ha estat obtenir informació sobre les expectatives, l'experiència i la satisfacció de l'estudiantat de la UOC que conviu amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu. En aquest sentit, al llarg de l'informe hem tingut l'oportunitat de mostrar quina és la situació en què es troba un col·lectiu divers i heterogeni i que, si més no, resulta difícil de representar sense tenir en compte tots els matisos del repte de tirar endavant uns estudis en una universitat oberta i en línia. Reconeixent la realitat de cadascun dels estudiants que han volgut compartir com és la seva experiència acadèmica a la UOC, els resultats presentats en aquest estudi han de ser útils per desplegar i consolidar la nova política institucional per a la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió.

Perquè és en el marc d'aquesta política —i particularment del nou pla d'acció que se'n deriva— que aquesta recerca s'ha proposat contribuir activament a la incorporació de la veu dels estudiants, els veritables protagonistes dels processos d'ensenyament i aprenentatge que tenen lloc a les nostres aules. I ho ha fet, com hem vist al llarg de l'informe, aportant els seus punts de vista no només sobre l'acompanyament que han rebut per part de la institució al llarg de la seva trajectòria acadèmica, sinó també sobre les oportunitats de millora que el nou marc institucional hauria de fer realitat durant els cursos vinents. Com a resum d'aquest exercici de construcció col·lectiva de les millors condicions i oportunitats per a l'èxit acadèmic de tots i cadascun dels estudiants, amb independència de la seva situació, a continuació presentem la síntesi dels resultats principals.

En primer lloc, hem pogut veure que l'estudiantat que conviu amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu no té un perfil essencialment diferent del de la resta d'estudiants de la UOC. Des del punt de vista de les seves característiques sociodemogràfiques, la majoria són dones, especialment entre els més joves, malgrat que les diferències es redueixen entre els més grans, fins que s'inverteixen a favor dels homes a partir dels 65 anys. A més, la gran majoria tenen més de 25 anys, tot i que presenten un perfil lleugerament més madur que el conjunt global d'estudiants de la UOC. Així mateix, l'estudiantat amb discapacitat sovint compagina els estudis amb altres responsabilitats, tot i que, a diferència del conjunt global, no sempre ho fa amb una responsabilitat laboral. Més enllà de les situacions d'incapacitat reconeguda per treballar, l'atur, la jubilació o el treball domèstic no remunerat, la majoria tenen una feina remunerada i bona part treballen a temps complet.

D'altra banda, pel que fa a les característiques acadèmiques, en general ja tenen una titulació d'educació superior, sigui universitària o de cicle formatiu de grau superior. Més enllà d'aquesta experiència prèvia, gran part dels estudiants amb discapacitat cursen una titulació de grau, tot i que entre la resta també podem trobar un col·lectiu important d'estudiants de màster o postgrau. La distribució en els diferents àmbits de coneixement no és gaire homogènia: la majoria s'adscriuen a un dels tres estudis que més estudiants acullen, ja siguin els Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació, els Estudis d'Arts i Humanitats o els Estudis de Dret i Ciència Política. Així mateix, els estudiants amb discapacitat

es distribueixen en tres grups amb volums comparables, que inclouen els nouvinguts, els que fa dos o tres anys que estudien, i els que fa més de tres anys que cursen els estudis. Com en el cas del conjunt global de la UOC, la majoria d'estudiants amb discapacitat cursa dues o tres assignatures, i ho fa amb una dedicació a temps parcial. Finalment, entre els motius per triar la UOC, destaca especialment l'interès per les possibilitats que ofereix el seu model educatiu, especialment per la flexibilitat per estudiar en qualsevol lloc i moment, més que no pas la política d'accés obert o d'atenció a la diversitat.

En segon lloc, la caracterització de les situacions particulars en què es troba l'estudiantat que conviu amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu ens ha mostrat un mosaic complex de realitats. En aquest sentit, tot i que en general disposen d'un certificat oficial que acredita un grau d'afectació igual o superior al 33 %, això no sempre és així, fet que afegeix complexitat al reconeixement de les seves necessitats educatives. Així mateix, més enllà de les situacions més comunes —entre les quals destaquen les malalties cròniques, els trastorns del desenvolupament, les discapacitats motrius i els trastorns de salut mental—, alguns estudiants també conviuen amb discapacitats sensorials, trastorns del llenguatge i discapacitat intel·lectual, entre altres. És més, tot i no ser una situació generalitzada, alguns estudiants presenten una situació de pluridiscapacitat i, per tant, conviuen amb dues discapacitats o més. Finalment, tot i que la gran majoria dels estudiants que disposen d'una certificació tenen reconeguda una afectació de fins al 49 %, en alguns casos pot ser més important i arribar fins al 74 % o, fins i tot, superar-lo.

En tercer lloc, en aquest estudi també hem pogut copsar la complexitat associada al procés de comunicació de la situació personal a la institució, tenint en compte tant els moments com els actors involucrats. D'una banda, el més habitual és que els estudiants que conviuen amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu informin de la seva situació en algun moment de la seva experiència acadèmica —i que, sovint, ho facin en la prematrícula o la matrícula. Amb tot, és força freqüent que els estudiants hagin de comunicar la seva situació més d'una vegada, en funció de la raó que els motivi a fer-ho. De fet, és el que succeeix amb una bona part dels estudiants que comuniquen la seva situació personal més endavant, sigui en la incorporació a la titulació, en el seguiment de la docència, en el desenvolupament de les proves d'avaluació final o en la realització de les pràctiques curriculars.

Això es tradueix en el fet que la majoria d'estudiants amb discapacitat comparteixen la seva situació amb diversos actors, especialment amb el servei d'atenció i amb el seu tutor o tutora. Això es deu al fet que no hi ha cap mecanisme institucional que garanteixi que, una vegada compartida, la informació estigui disponible per a tots els agents que els acompanyen en els diferents processos. De fet, tot i que informen menys el professorat de l'aula, el professorat responsable d'assignatura i, especialment, el director o directora de programa, els estudiants que ho fan generalment han comunicat també la seva situació al servei d'atenció o als tutors. Finalment, no podem deixar de banda que no tots els estudiants amb discapacitat informen la institució de la seva situació personal. Més enllà dels que no ho fan en cap moment perquè no necessiten o

no volen demanar cap adaptació curricular, alguns estudiants no consideren que sigui útil fer-ho —o, fins i tot, desconeixen que tenen la possibilitat de fer-ho o no saben de quina manera ho haurien de fer.

En quart lloc, hem pogut il·lustrar la relació de l'estudiantat que conviu amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu amb el procés de sol·licitud i aplicació de les adaptacions curriculars. Tenint en compte que la comunicació de la situació és un requisit necessari, però no suficient, la imatge que hem obtingut també presenta una certa complexitat. D'una banda, bona part dels estudiants amb discapacitat senzillament no estan informats de les mesures que ofereix la UOC, i, tot i que en general els que fan alguna sol·licitud reben una resolució positiva, a vegades no és així. D'altra banda, quan són aplicades, les adaptacions no solen limitar-se a una assignatura en particular, sinó que s'estenen a totes o la majoria d'assignatures. A més, tot i que el més habitual és que se'ls proporcioni una única adaptació per atendre una necessitat educativa específica, les mesures articulades a la UOC sovint afecten diversos aspectes del seguiment de la docència i els processos d'avaluació de les assignatures.

En aquest sentit, les adaptacions curriculars més freqüents són l'ampliació del temps per fer les proves finals o les activitats d'avaluació contínua, així com el reforç de l'acompanyament acadèmic per part dels professors i els tutors. A una certa distància també hi ha altres mesures, com la realització individual de la part grupal de les dinàmiques de treball, el lliurament parcial de les activitats d'avaluació contínua per obtenir *feedback*, i la substitució de la part oral per una prova escrita. D'altra banda, quan s'aplica més d'una mesura, les tres adaptacions més habituals solen anar juntes, de manera que els estudiants amb discapacitat que disposen d'acompanyament acadèmic addicional sovint també tenen més temps en l'avaluació contínua o la final. El contrari, però, no sol ser així, encara que els que disposen de més temps en un dels dos tipus d'avaluació acostumin a fer-ho també en l'altre cas. A més, tot i que l'adaptació dels enunciats de les activitats d'avaluació contínua i les proves finals no és una mesura freqüent, acostuma a anar lligada al reforç de l'acompanyament acadèmic i, especialment, a l'ampliació del temps disponible durant l'avaluació. Finalment, la valoració dels estudiants amb discapacitat sobre les adaptacions curriculars que ofereix la UOC és, en general, positiva. Amb tot, es detecta un cert marge de millora en el procés de sol·licitud i d'aplicació.

En cinquè lloc, hem pogut mostrar com les experiències dels estudiants que conviuen amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu són també diverses, i sovint estan marcades per algunes dificultats que els limiten les possibilitats per seguir l'activitat acadèmica de manera autònoma. En aquest sentit, tot i que la majoria d'estudiants poden fer servir els diferents entorns que estructurin l'experiència a la Universitat, un volum similar té problemes amb almenys un d'aquests espais. Entre els espais que generen més dificultats, hi ha la Biblioteca, el *Servei d'atenció* i l'espai de *Tràmits*. Els espais que generen menys problemes, en canvi, són l'*Espai personal* i les aules. Per fer front a aquests problemes, els estudiants amb discapacitat fan servir dos tipus de recursos. D'una banda, la majoria han demanat assistència tècnica al servei d'atenció —que, en general, els ha ajudat a superar les dificultats. De l'altra, tot i

que generalment no són majoria els que utilitzen sistemes tecnològics de suport, el més habitual és que els que sí que ho fan emprin exclusivament dispositius físics, o bé combinin aquests dispositius amb alguna mena d'aplicació.

A més, la majoria també experimenten dificultats per seguir el ritme de les assignatures. Aquestes dificultats poden arribar a ser més o menys problemàtiques en funció del nombre d'assignatures afectades. Les més destacades tenen a veure amb els processos d'avaluació, tant pel que fa a la claredat dels enunciats de les activitats d'avaluació contínua o les proves finals com, especialment, en relació amb el temps disponible per fer-les. Per bé que no és tan freqüent, hi ha estudiants que tenen dificultats amb aspectes relacionats amb la docència, com ara l'accessibilitat dels recursos d'aprenentatge, l'acompanyament del professorat i, en darrer terme, el desenvolupament d'activitats que incorporen dinàmiques de treball en grup o que impliquen expressió oral.

Aquestes dificultats són especialment problemàtiques per als estudiants amb discapacitat que les experimenten en totes les assignatures i, especialment, quan són simultànies. En aquest sentit, tot i no ser una situació generalitzada, la majoria d'estudiants que s'enfronten de manera continuada amb alguna dificultat en la docència també acostumen a tenir problemes amb la resta d'aspectes que formen part d'aquest àmbit (i, especialment, amb els aspectes relacionats amb l'avaluació). L'experiència de totes aquestes dificultats pot tenir conseqüències acadèmiques que van més enllà de les assignatures cursades. De fet, sovint fan que els estudiants amb discapacitat arribin a dubtar sobre la continuïtat dels estudis, o fins i tot —encara que no siguin gaires casos— acabin prenent la decisió de deixar alguna assignatura, fer una aturada temporal o matricular-se d'un altre programa.

En sisè lloc, i per acabar amb els resultats d'aquest estudi, hem pogut constatar que l'estudiantat que conviu amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu fa una valoració relativament positiva de l'acompanyament que li ofereix la Universitat. Si bé és cert que una part important no es pronuncia ni en un sentit ni en un altre, són més els estudiants que presenten una satisfacció alta en aquest sentit. De fet, són majoria els que no tindrien cap dubte a recomanar la UOC a altres persones amb discapacitat. Aquesta percepció sobre la situació actual de l'atenció a la diversitat es tradueix en el relat que alguns estudiants fan de les seves experiències satisfactòries en relació amb l'acompanyament i el suport que han rebut al llarg de la trajectòria acadèmica. Aquests relats, però, contrasten amb altres experiències negatives, viscudes en primera persona amb gran malestar, frustració i un sentiment d'incomprensió, que exposen friccions importants en relació amb la dificultat de la gestió de la comunicació de la situació personal i el reconeixement de les necessitats que se'n deriven, així com amb la manca d'un entorn acollidor que s'estengui arreu de la institució.

Com a complement d'aquesta mirada sobre la situació actual, els estudiants també han fet algunes propostes de millora a la institució, que, de fet, estan molt alineades amb el nou Pla d'acció per a la millora de l'atenció a la diversitat

i la inclusió de l'estudiantat en els processos d'ensenyament i aprenentatge. En aquest sentit, la valoració és en general molt positiva, i bona part de les accions previstes per als pròxims cursos han estat considerades essencials. D'una banda, pel que fa a l'eix que recull les accions dirigides a assegurar la qualitat de l'acompanyament i la inclusió, els estudiants valoren com a més importants el fet que s'asseguri l'accessibilitat dels recursos i les eines d'aprenentatge abans de l'inici de la docència, i el fet que s'informi de manera clara a tothom que estigui interessat a estudiar a la UOC sobre els serveis, les adaptacions i els suports que ofereix la Universitat.

D'altra banda, els estudiants amb discapacitat també valoren positivament les accions que es dirigeixen a transformar l'organització i el funcionament dels serveis d'acompanyament, per bé que les consideren menys importants en comparació amb les que formen part dels altres dos eixos. Tot i que no hi ha gaires diferències entre les accions, per sobre de les que s'orienten a la millora de la gestió interna i la coordinació dels serveis destaquen la creació d'una unitat de suport especialitzat per valorar, juntament amb els estudiants, les adaptacions, el suport i l'acompanyament més adients, així com la proposta de mantenir el tutor o la tutora d'inici al llarg de tota la trajectòria acadèmica quan les necessitats educatives dels estudiants ho requereixin.

Finalment, les accions que formen part de l'eix dirigit a adoptar una orientació cap als estudiants en l'execució de l'acompanyament també reben una valoració positiva. En aquest eix, destaquen particularment tres accions, amb molt poques diferències entre elles. D'una banda, els estudiants amb discapacitat valoren com a més important l'establiment d'un pla d'acció personalitzat entre els estudiants i els tutors en el moment de la incorporació que reculli les seves necessitats educatives específiques. D'altra banda, a molt poca distància, destaca la generació de confiança per incentivar que els estudiants vulguin comunicar les necessitats educatives derivades de la seva situació. Finalment, també es concep com a important la garantia que els serveis i els suports que s'ofereixen als estudiants al llarg de tota la trajectòria acadèmica s'adaptin a qualsevol canvi en les seves necessitats educatives.

En síntesi, aquests són els principals resultats als quals ha arribat aquesta recerca, amb la convicció que les millors oportunitats per al canvi i la millora de les institucions tenen sempre com a punt de partida una bona diagnosi de la situació. Aquest és, en darrer terme, el propòsit al qual ha intentat contribuir aquest informe, amb tota la prudència i el respecte que comporta el fet de voler recollir la veu dels estudiants de la manera més fidel possible. En un context de creixement sostingut del col·lectiu d'estudiants que conviuen amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu, la nostra esperança és que les condicions que ha d'establir la nova política no només serviran per millorar l'atenció i l'acompanyament dels que avui dia ja cursen estudis a la nostra universitat, sinó també la dels que vindran en el futur. Aquest és el gran repte per als cursos vinents: aconseguir que tot l'estudiantat pugui assolir els seus objectius amb independència de la seva situació personal. Cada pas que fem en aquesta direcció compta, fins i tot els més petits, com el que tanquem aquí.

Annex 1.

Metodologia de la recerca

Aquest informe de recerca es basa, principalment, en l'exploració dels resultats obtinguts en l'Enquesta institucional per a la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió a la UOC. Duta a terme per l'equip d'Anàlisi de l'Aprenentatge i de la Docència de l'eLearning Innovation Center (eLinC), en col·laboració amb el Vicerectorat de Docència i Aprenentatge de la UOC, aquesta enquesta té com a objectiu recollir informació sistematitzada sobre les expectatives, les experiències i la satisfacció del conjunt d'estudiants de la UOC que conviuen amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu.

Tot i que aquest tipus d'estudis sovint restringeixen la població objectiu a l'estudiantat que disposa d'una certificació de discapacitat, en aquesta recerca hem adoptat una aproximació inclusiva per atendre diferents realitats que no sempre es corresponen amb un reconeixement oficial. En aquest sentit, per accedir a la població objectiu, s'ha desplegat una estratègia de mostreig que combina la informació disponible en els registres institucionals amb les dades proporcionades directament pels participants.

El primer pas va consistir en l'elaboració d'un cens d'estudiants a partir de la informació disponible en els registres institucionals. Una vegada obtinguda l'autorització de l'Àrea d'Assessoria Jurídica per accedir a les dades i contactar amb els estudiants per convidar-los a participar en l'estudi, i després de rebre l'aprovació de l'estudi per part del Comitè d'Ètica de la Recerca de la UOC (expedient CE24-PR36, amb data 18 de juliol del 2024) per garantir els drets dels participants, durant els mesos de setembre i octubre del 2024 vam obtenir les llistes d'estudiants que complien algun dels requisits següents: a) haver presentat una certificació de la seva discapacitat amb un grau d'afectació igual o superior al 33 % en el moment de la incorporació a la titulació, o b) haver fet, en algun moment dels estudis, una sol·licitud formal d'adaptació curricular en relació amb el desenvolupament de la docència o dels processos d'avaluació contínua o final de les assignatures.

Partint d'aquestes dues llistes —proporcionades, respectivament, pels Serveis d'Incorporació i de Suport a l'Aprenentatge i els Serveis d'Acompanyament a l'Estudiant—, el pas següent va ser seleccionar els estudiants que complien almenys amb una de les dues condicions i estaven matriculats d'almenys una assignatura durant el primer semestre del curs 2024-2025. En aquest sentit, tal com mostra la taula 9.1, l'univers d'aquest estudi és el conjunt de 2.915 estudiants que pertanyen a tres col·lectius diferenciats: 1) estudiants que conviuen amb una discapacitat certificada, però que no han fet mai cap sol·licitud d'adaptació curricular (60,51 %); 2) estudiants que no tenen cap certificació de la seva situació, però que han fet alguna sol·licitud d'adaptació curricular per atendre les seves necessitats educatives específiques (24,05 %), i 3) estudiants que disposen d'una certificació oficial de la seva situació personal i que, a més, han fet alguna sol·licitud d'adaptació curricular (15,44 %).

Annex 1.

Metodologia de la recerca

Taula 9.1. Univers de l'estudi (percentatge sobre el total de la població objectiu)

	Amb adaptació	Sense adaptació	Total
Amb certificat	450 (15,44 %)	1.764 (60,51 %)	2.214 (75,95 %)
Sense certificat	701 (24,05 %)	No aplica	701 (24,05 %)
Total	1.151 (39,49 %)	1.764 (60,51 %)	2.915 (100 %)

Creada la base de dades amb la informació dels potencials participants, que representen un 3,37 % del total d'estudiants matriculats a la UOC en el moment de fer l'estudi, es va fer el treball de camp, que va tenir lloc entre l'11 de novembre i el 20 de desembre del 2024. Aquesta fase consistia en l'administració d'una enquesta identificada en línia en format multilingüe (català, castellà i anglès, d'acord amb les preferències dels participants) a través de la plataforma institucional, en col·laboració amb Experiència d'Usuari. Com és habitual en aquests processos, abans d'enviar l'enquesta al correu electrònic institucional dels estudiants, vam fer diverses proves pilot per assegurar la comprensió de les preguntes i les alternatives de resposta, així com la usabilitat de l'enquesta a la plataforma institucional. Així mateix, amb l'objectiu de disposar del màxim nombre de participants possibles, vam enviar tres recordatoris per correu electrònic específicament adreçats a les persones que no havien participat en l'enquesta durant el temps que va durar el treball de camp.

Tancat el treball de camp, un total de 715 estudiants havien completat l'enquesta, de manera que vam assolir una taxa de participació global del 24,5 %. És important tenir present que la distribució dels estudiants participants en els tres col·lectius va ser lleugerament diferent de la del conjunt de la població objectiu. En aquest sentit, la inspecció dels percentatges sobre el total de la taula 9.2 permet observar que la mostra inicial va comptar amb una infrarepresentació dels estudiants que disposen d'una certificació de la seva situació personal però no han sol·licitat cap adaptació curricular (54,64 %), així com d'aquells que han fet alguna sol·licitud d'adaptació però no disposen de cap certificació (19,72 %). En canvi, el col·lectiu d'estudiants que sí que disposa d'una certificació i que també ha sol·licitat alguna adaptació (25,59 %) va quedar sobrerrepresentat, ja que suposava aproximadament un 10 % més que el conjunt de la població de referència.

Taula 9.2. Mostra inicial de l'estudi (percentatge sobre el total de la mostra inicial)

	Amb adaptació	Sense adaptació	Total
Amb certificat	183 (25,59 %)	391 (54,69 %)	574 (80,28 %)
Sense certificat	141 (19,72 %)	No aplica	141 (19,72 %)
Total	324 (45,31 %)	391 (54,69 %)	715 (100 %)

Annex 1.

Metodologia de la recerca

Aquest tipus de desviació d'una mostra en relació amb la població objectiu és habitual en els estudis observacionals, en els quals els participants tenen la capacitat i l'autonomia per decidir si responen l'enquesta, i en què poden tenir diferents motivacions per fer-ho. Per minimitzar el biaix que aquest procés d'autoselecció dels participants pot tenir sobre els resultats de l'enquesta, i per garantir la generalització al conjunt de la població de referència, vam aplicar un procés de ponderació per obtenir la mostra final. Tenint en compte les distribucions dels estudiants anteriors, la taula 9.3 mostra els coeficients de ponderació corresponents, que vam emprar per equilibrar el pes relatiu dels participants en funció de les taxes de resposta de cadascun dels tres col·lectius.

Taula 9.3. Coeficients de ponderació aplicats a la mostra final

	Amb adaptació	Sense adaptació
Amb certificat	0,603	1,107
Sense certificat	1,219	No aplica

L'estratègia per construir la mostra final emprada en aquest estudi va acabar amb la combinació de la informació obtinguda dels registres institucionals amb les dades proporcionades directament pels participants en l'enquesta. En aquest sentit, és important tenir present que els registres poden contenir informació no actualitzada o inexacta, de manera que poden incloure estudiants que no haurien de formar part de la població d'estudi. Per exemple, en relació amb la llista d'estudiants que han presentat un certificat en el procés d'incorporació a la UOC, no podem descartar que la seva situació hagi pogut variar i que, en algun cas, ja no conviuen amb una discapacitat. Així mateix, en relació amb la llista d'estudiants que han sol·licitat alguna adaptació, també és possible que alguns ho hagin fet davant una situació transitòria que no estigui lligada necessàriament a una discapacitat o una necessitat específica de suport educatiu, com ara un problema de salut puntual, un accident o el naixement d'un fill, que els impedisís de manera temporal dur a terme l'activitat acadèmica en igualtat de condicions que els seus companys. De fet, encara és més important tenir present que aquest és un registre de sol·licituds que, malauradament, no conté informació sobre si, un cop feta la valoració pertinent, es va produir l'adaptació o no.

Per poder garantir que la mostra d'aquest estudi representés adequadament la població objectiu, l'enquesta va incorporar una pregunta de filtre que demanava als participants si, en efecte, conviuen amb alguna discapacitat o alguna necessitat específica de suport educatiu, amb independència de si disposaven d'una certificació oficial de la seva situació personal. Una vegada exclosos els participants que van respondre negativament a aquesta pregunta (136) —i que, per tant, representarien casuístiques que no encaixen amb l'objectiu d'aquest estudi—, la mostra amb què hem elaborat aquest informe ha estat de 579

Annex 1.

Metodologia de la recerca

estudiants. D'aquesta manera, una vegada tancat el procés de construcció de la mostra final, el volum de participació ens permet oferir informació sobre el conjunt de la població amb una alta precisió, amb un error màxim de $\pm 3,65\%$, amb un nivell de confiança del 95 % i en el supòsit de màxima indeterminació ($p = q = 0,5$ i $k = 2$).

Pel que fa a la instrumentació emprada en aquesta recerca, vam dissenyar un qüestionari desenvolupat específicament per a l'ocasió que recollia els aspectes més importants a l'hora d'estudiar les expectatives, les experiències i la satisfacció dels estudiants amb discapacitat que cursen estudis a la UOC. Prenent com a referència la recerca prèvia duta a terme en el context de l'educació superior en línia a Austràlia (Kent, 2015 i 2016; Kent *et al.*, 2018), el qüestionari inclou diverses preguntes que han servit per obtenir informació vinculada a diferents àmbits: característiques sociodemogràfiques i acadèmiques de l'estudiantat; tipus de discapacitats i de necessitats específiques de suport educatiu amb què conviu; comunicació a la institució de la seva situació personal; sol·licitud i aplicació d'adaptacions curriculars en la docència i l'avaluació; experiència acadèmica a la UOC, i, finalment, valoració de la situació actual i perspectives de futur en relació amb la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió a la Universitat. Els lectors interessats poden trobar el qüestionari emprat en l'annex 2 d'aquest informe.

La participació en la recerca va ser voluntària i sense cap mena d'incentiu o recompensa. Prèviament a l'enquesta, els participants van acceptar un document de consentiment informat aprovat pel Comitè d'Ètica de la Recerca que establia la finalitat de l'estudi, el tractament anònim i confidencial de les dades recollides d'acord amb el que es disposen el Reglament general de protecció de dades i la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, així com el compromís de no cedir les dades a cap altra persona, grup o entitat per part del responsable legal de la recerca. Una vegada recollides les respostes, el procés d'anàlisi va començar amb la construcció d'una base de dades anonimitzada, en què es van desvincular els identificadors personals. Tant les respostes originals identificades com aquesta base de dades anonimitzada van ser emmagatzemades en un repositori al qual només van tenir accés els membres de l'equip de treball.

Com a resultat de l'anàlisi de les dades proporcionades pels participants, aquest informe presenta els principals resultats obtinguts d'acord amb una estratègia analítica inferencial. Això ens ha permès, sempre tenint en compte el marge d'error màxim assolit en el treball de camp, caracteritzar la situació en què es troba la mostra de participants per extrapolar-la al conjunt de la població objecte d'estudi. La presentació dels resultats s'acompanya, a més, de diferents representacions gràfiques que serveixen de suport a les explicacions en forma de gràfics de columnes i de barres. Amb la intenció de millorar la llegibilitat d'aquestes representacions, de manera puntual hem fet algunes agrupacions de les alternatives de resposta presentades a l'enquesta. Així mateix, en altres casos hem emprat mapes de calor per facilitar la visualització de la concurrència de les situacions, els esdeveniments o les experiències viscudes pels participants.

Annex 1.

Metodologia de la recerca

Amb l'objectiu d'enriquir la informació obtinguda en les respostes tancades, vam dur a terme una anàlisi qualitativa de les 254 respostes obertes en què els participants ens van relatar en primera persona les seves experiències a la UOC. Per fer-ho, vam fer un procés d'anàlisi temàtica que va seguir les fases proposades per Braun i Clarke (2021). Inicialment, ens vam familiaritzar amb el conjunt del corpus amb lectures repetides de les respostes dels participants i, a continuació, vam codificar-les emprant una estratègia inductiva. Posteriorment, vam revisar els codis resultants, eliminant els innecessaris i fusionant els que s'encavalcaven amb una lògica de revisió iterativa. De manera concurrent, vam agrupar els codis en categories, que constitueixen els temes de l'anàlisi que presentem a l'informe. Aquests temes recullen tant experiències positives com dificultats experimentades pels participants relacionades amb els tràmits, les adaptacions, la informació disponible i l'acompanyament docent, així com suggeriments de millora en l'atenció a la discapacitat a la UOC. Com a complement a l'exposició dels resultats, es presenten algunes citacions literals que serveixen per il·lustrar les diferents visions dels participants, i que permeten connectar la nostra interpretació amb la seva veu.

Annex 2.

Questionari

D'acord amb les indicacions que t'hem fet arribar per correu electrònic, a continuació et demanem la teva col·laboració per participar en l'enquesta institucional per a la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió a la UOC, dirigida pel Dr. Julio Meneses, director d'Anàlisi de l'Aprenentatge i de la Docència de l'eLearning Innovation Center, que actua com a responsable legal, en col·laboració amb el Vicerectorat de Docència i Aprenentatge de la UOC.

Aquesta enquesta té per objectiu recollir informació sobre les experiències d'aprenentatge dels estudiants de la UOC que a) disposen d'una discapacitat certificada, o b) han sol·licitat alguna adaptació amb els recursos d'aprenentatge, l'avaluació continuada o les proves finals.

Per fer això, a continuació et presentarem algunes preguntes sobre la teva experiència a la universitat, la teva situació personal tant sociodemogràfica com acadèmica, la teva perspectiva sobre l'encaix del model educatiu i organitzatiu de la UOC d'acord amb les teves necessitats educatives i el teu punt de vista sobre l'adequació i la idoneïtat de les noves línies de treball institucional en l'àmbit de l'atenció a la diversitat.

L'enquesta ha estat aprovada pel Comitè d'Ètica de la Universitat, el que garanteix els teus drets com a participant. En aquest sentit, la teva participació és voluntària. Pots decidir no participar-hi i, en cas que hagis decidit fer-ho, tens també dret a desistir-ne en qualsevol moment. Si decideixes no participar o no completar l'enquesta, la teva decisió no afectarà de cap manera la teva relació amb l'equip de recerca ni amb la universitat.

Totes les dades recollides en aquest projecte seran tractades de manera anònima i confidencial i no seran cedides a cap altra persona, grup o entitat. El tractament de les dades de caràcter personal de tots els participants s'ajustarà al que es disposa al Reglament General de Protecció de Dades (UE) 2016/679 i a la Llei Orgànica 3/2018 de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals.

Si tens qualsevol dubte sobre el procés de desenvolupament de l'enquesta, si us plau, posa't en contacte amb el Dr. José Israel Reyes (jreyesrey@uoc.edu), responsable de la conducció del treball de camp i el tractament de les dades.

Per poder participar en aquesta enquesta, és necessari que acceptis les següents condicions:

- Manifesto que he estat informat de les condicions en què es desenvolupa aquesta enquesta que estic d'acord en participar
- Acepto el tractament anònim i confidencial de les dades personals recollides en aquest projecte

Annex 2. Questionari

Bloc 1. Informació sociodemogràfica i acadèmica

P01. A quin any vas néixer? (Utilitza quatre dígits; per exemple, 1987)

P02. Quin és el teu gènere? (Tria una de les opcions següents; resposta única)

- Dona
- Home
- No-binari
- M'estimo més no dir-ho

P03. Quina de les opcions següents descriu millor la teva situació laboral?

(Tria una de les opcions següents; resposta única)

- Estudio a temps complet
- Treballo de manera intermitent (ocasionalment)
- Treballo a temps parcial (menys de 35 hores setmanals)
- Treballo a temps complet (més de 35 hores setmanals)
- Tinc una incapacitat per treballar (temporal o permanent)
- Treballo en l'àmbit domèstic no remunerat
(inclou feines de la llar i cura de fills o altres persones)
- Estic a l'atur
- He arribat a la jubilació (inclou l'anticipada)

P04. Quin és el nivell de formació més alt que has assolit fins ara?

(Tria una de les opcions següents; resposta única)

- Batxillerat o cicle formatiu de grau mitjà
- Cicle formatiu de grau superior
- Grau, llicenciatura o diplomatura
- Màster o postgrau
- Doctorat
- Altres (especifica quins)

Annex 2.

Qüestionari

P05. Quin tipus de titulació curses actualment a la UOC?

(Tria una de les opcions següents; en cas que en cursis més d'una, si us plau, tria les que siguin convenientes; opció múltiple)

- Curs d'idiomes
- Cicle formatiu de grau superior
- Grau
- Màster universitari
- Postgrau o especialització
- Doctorat

P06. A quina àrea de coneixement pertany la titulació que curses actualment a la UOC? (Tria una de les opcions següents; resposta única)

- Estudis d'Arts i Humanitats
- Estudis de Ciències de la Informació i de la Comunicació
- Estudis de Ciències de la Salut
- Estudis de Dret i Ciència Política
- Estudis d'Economia i Empresa
- Estudis d'Informàtica, Multimèdia i Telecomunicació
- Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació

P07. A quin any vas començar a cursar aquesta titulació a la UOC? (Fes servir quatre dígits; per exemple, 2021)

P08. Quantes assignatures curses aquest semestre? (Indica el nombre d'assignatures al camp numèric, amb dos dígits)

P09. Aproximadament, quina és la mitjana d'hores setmanals que dediques als estudis? (Nombre d'hores setmanals, camp numèric de dos dígits)

P10. De les raons següents, quina és la que representa millor el motiu pel qual vas decidir estudiar a la UOC? (Tria una de les opcions següents; resposta única)

- Per la possibilitat d'estudiar en qualsevol lloc i en qualsevol moment
- Per la política d'accés obert
- Per la política d'atenció a la diversitat
- Pel seu model d'aprenentatge asíncron
- Per l'èmfasi en l'avaluació contínua
- Per l'ús de les tecnologies digitals aplicades a l'educació
- Una altra (si us plau, especifica quina)

Annex 2. Qüestionari

P11. Convius amb cap discapacitat o tens cap necessitat específica de suport educatiu? (Tria una de les opcions següents; resposta única)

[Pregunta de filtre: si respon “Sí”, passa a la P12; si respon “No”, s’acaba l’enquesta]

Sí

No

[Si P11 = “No”, tancament per als participants exclosos]

Moltes gràcies pel teu interès a participar en la nostra enquesta.

Tal com ens has indicat, no conviis amb cap discapacitat o no tens cap necessitat específica de suport educatiu, de manera que no podem continuar amb l’enquesta, ja que s’adreça específicament a aquests dos col·lectius.

[Si P11 = “Sí”, continua l’enquesta per als participants inclosos]

Annex 2. Qüestionari

Bloc 2. Informació relacionada amb la teva situació personal

P12. Amb quin tipus de discapacitat o necessitat específica de suport educatiu convius? (Tria totes les opcions que siguin aplicables; opció múltiple)

- Auditiva
- Visual
- Motriu
- Intel·lectual
- Del llenguatge
- Trastorn del desenvolupament (TEA, TDAH, dificultats d'aprenentatge)
- Salut mental
- Malaltia crònica
- Una altra (si us plau, especifica quina)

P13. Disposes de cap certificació oficial que reconegui la teva situació?
(Tria una de les opcions següents; resposta única)

- No, no disposo de cap certificat oficial
- Sí, disposo d'un certificat que reconeix un grau d'afectació inferior al 25 %
- Sí, disposo d'un certificat que reconeix un grau d'afectació d'entre el 25 % i el 49 %
- Sí, disposo d'un certificat que reconeix un grau d'afectació d'entre el 50 % i el 74 %
- Sí, disposo d'un certificat que reconeix un grau d'afectació superior al 75 %
- Sí, disposo d'un certificat, però no sé quin grau d'afectació reconeix

P14. Independentment de si ho has fet en el passat o no, comunicaries la teva situació a la Universitat per rebre un acompanyament acadèmic més adequat?
(Tria una de les opcions següents; resposta única)

- Sí
- No

Annex 2. Qüestionari

Bloc 3. Relació amb la Universitat i comunicació de la teva situació personal

P15. Al llarg dels estudis a la UOC, has comunicat a la Universitat que convius amb una discapacitat o que tens una necessitat específica de suport educatiu? (Tria una de les opcions següents; resposta única).

[Pregunta de filtre: si respon "No", passa a la P18]

- Sí
 No

P16. En cas que ho hagis fet, en quin o quins moments has donat informació sobre la teva situació? (Tria totes les opcions que siguin aplicables; opció múltiple)

[Només es presenta si P15 = "Sí"]

- En la sol·licitud d'informació prèvia a la matrícula
 En el procés de matrícula
 En el procés d'orientació per a la incorporació a la titulació
 En el seguiment de la docència de les assignatures
 En la realització de les proves finals
 En la realització de les pràctiques

P17. A quin o quins dels col·lectius següents has comunicat la teva situació? (Tria totes les opcions que siguin aplicables; opció múltiple)

[Només es presenta si P15 = "Sí"]

- Al servei d'atenció a l'estudiantat
 Al tutor o tutora
 Al professorat que acompanya a les aules
 Al professorat responsable de les assignatures
 Al director o directora del programa
 A altres estudiants
 A altres persones (especifica quines)

Annex 2. Qüestionari

P18. Per quin motiu vas decidir no comunicar la teva situació?

(Tria totes les opcions que siguin aplicables; opció múltiple)

[Només es presenta si P15 = "No"]

- No considerava que fos útil fer-ho
- No sabia que ho podia fer
- No sabia com es feia
- No necessitava cap adaptació
- No volia demanar cap adaptació
- No volia informar de la meva situació

Annex 2. Questionari

Bloc 4. Experiència a la universitat

P19. Has tingut cap dificultat per accedir a algun dels espais següents de la Universitat o per utilitzar-lo? (Tria una resposta per filera; resposta única)

	No conec aquest espai	El conec, però no l'he utilitzat	Tinc moltes dificultats per utilitzar-lo	Tinc algunes dificultats per utilitzar-lo	No tinc cap dificultat per utilitzar-lo
Aules (Canvas)	☐	☐	☐	☐	☐
Biblioteca	☐	☐	☐	☐	☐
Espai personal del Campus Virtual	☐	☐	☐	☐	☐
Espai Tràmits del Campus Virtual	☐	☐	☐	☐	☐
Servei d'atenció del Campus Virtual (entrada d'incidències i peticions)	☐	☐	☐	☐	☐
Web extern de la Universitat	☐	☐	☐	☐	☐

P20. Has rebut suport tècnic de la Universitat per resoldre alguna dificultat que hagi tingut a l'hora de fer servir aquests espais?

(Tria una de les opcions següents; resposta única)

- No he necessitat cap suport
- He rebut suport, però no he pogut resoldre les dificultats
- He rebut el suport que necessitava per resoldre les dificultats

Annex 2. Questionari

P21. Fas servir cap aplicació o programari de suport per cobrir les necessitats educatives derivades de la teva situació? (Tria una de les opcions següents; resposta única)

- No
 Sí (especifica quin)

P22. Fas servir cap aparell o dispositiu físic de suport per cobrir les necessitats educatives derivades de la teva situació? (Tria una de les opcions següents; resposta única)

- No
 Sí (especifica quin)

P23. Has tingut cap dificultat derivada de la teva situació per seguir el ritme de les assignatures? (Tria una resposta per filera; resposta única)

	A cap assignatura	Només en una assignatura	En algunes assignatures	A la majoria d'assignatures	A totes les assignatures
Accessibilitat dels recursos d'aprenentatge	☐	☐	☐	☐	☐
Acompanyament del professorat	☐	☐	☐	☐	☐
Activitats en grup	☐	☐	☐	☐	☐
Activitats que impliquin expressió oral	☐	☐	☐	☐	☐
Claredat dels enunciats de les activitats d'avaluació contínua o les proves finals	☐	☐	☐	☐	☐
Temps disponible per fer les activitats d'avaluació contínua o les proves finals	☐	☐	☐	☐	☐

Annex 2. Qüestionari

P24. A conseqüència de les dificultats que hagi pogut tenir per seguir el ritme de les assignatures, t'has plantejat abandonar els estudis en algun moment?

(Tria una de les opcions següents; resposta única)

- No m'ho he plantejat mai
- M'ho he plantejat, però he decidit continuar
- He hagut de deixar alguna assignatura
- He hagut de fer una aturada temporal dels estudis
- He hagut de canviar de programa

Annex 2. Questionari

Bloc 5. Adaptacions a la docència i les proves finals

P25. Coneixes el tipus d'adaptacions que la Universitat et podria oferir per cobrir les necessitats educatives derivades de la teva situació?

(Tria una de les opcions següents; resposta única)

[Pregunta de filtre: si tria les opcions 1 o 2, passa a la P29]

- No, no conec les adaptacions que ofereix la Universitat
- Sí, conec les adaptacions, però no n'he sol·licitat mai cap
- Sí, conec les adaptacions i n'he sol·licitat

P26. Tenint en compte les sol·licituds que has fet en el passat, quin o quins tipus d'adaptacions has rebut? (Tria totes les opcions que siguin aplicables; opció múltiple)

[Només es presenta si P25 = Opció 3]

- Millora en l'accessibilitat dels recursos d'aprenentatge
- Acompanyament addicional per part dels professors o tutors
- Realització d'activitats grupals de manera individual
- Substitució de la part oral per una d'escripta
- Adaptació dels enunciats de les activitats d'avaluació contínua
- Lliurament parcial de les activitats d'avaluació contínua abans del lliurament final
- Ampliació del temps disponible per fer el lliurament de les activitats d'avaluació contínua
- Adaptació dels enunciats de les proves finals
- Ampliació del temps disponible per fer les proves finals
- Desactivació de la càmera a les proves finals

Annex 2. Questionari

P27. A quantes assignatures s'han aplicat aquestes adaptacions?

(Tria una de les opcions següents; resposta única)

[Només es presenta si P25 = Opció 3]

- Només a una assignatura
- A algunes assignatures
- A la majoria d'assignatures
- A totes les assignatures

P28. Quina és la teva satisfacció en relació amb les adaptacions que has rebut?

(Tria una de les opcions següents; resposta única)

[Només es presenta si P25 = Opció 3]

- Molt baixa
- Baixa
- Ni baixa ni alta
- Alta
- Molt alta

Annex 2. Questionari

Bloc 6. Percepció sobre la importància de la nova política d'atenció a la diversitat de la UOC

P29. La UOC desenvolupa una nova política d'inclusió i atenció a la diversitat. Tenint en compte la teva experiència, si us plau, valora la prioritat que haurien de tenir les accions següents per millorar l'acompanyament als estudiants que conviuen amb una discapacitat o que tenen una necessitat específica de suport educatiu. (Tria una resposta per filera; resposta única)

	No és prioritari	Prioritat baixa	Prioritat mitjana	Prioritat alta	Essencial
Informar de manera clara a tothom que s'interessa per estudiar a la UOC dels serveis, les adaptacions i els suports que ofereix la Universitat	☐	☐	☐	☐	☐
Generar confiança per incentivar que els estudiants vulguin comunicar les necessitats educatives derivades de la seva situació	☐	☐	☐	☐	☐
Involucrar els estudiants en la definició de les mesures que la Universitat ha d'adoptar per cobrir les necessitats educatives derivades de la seva situació	☐	☐	☐	☐	☐
Millorar el registre de la informació confidencial per activar de manera àgil els serveis i suports al llarg de la trajectòria acadèmica dels estudiants	☐	☐	☐	☐	☐
Establir un pla d'acció personalitzat entre els estudiants i els seus tutors en el moment de la incorporació, d'acord amb les necessitats educatives específiques	☐	☐	☐	☐	☐
Mantenir el tutor o tutora d'inici al llarg de tota la trajectòria acadèmica quan les necessitats educatives dels estudiants ho requereixin	☐	☐	☐	☐	☐
Establir uns canals i procediments clars que permetin articular l'acompanyament per part del tutor o tutora, el professorat, les direccions de programa, la Biblioteca i l'Àrea de Serveis Acadèmics	☐	☐	☐	☐	☐
Crear una unitat de suport especialitzat per valorar, juntament amb els estudiants, les adaptacions, el suport i l'acompanyament més adequats	☐	☐	☐	☐	☐
Millorar la comunicació i la coordinació de tots els agents implicats per donar la resposta més adequada a les necessitats educatives dels estudiants	☐	☐	☐	☐	☐
Fer un seguiment semestral de les adaptacions acordades des de la incorporació al programa per assegurar que es compleixen i garantir-ne la revisió i la millora, si escau	☐	☐	☐	☐	☐
Assegurar que tots els recursos d'aprenentatge i les eines que s'utilitzen a les assignatures estan adaptats abans de l'inici de la docència	☐	☐	☐	☐	☐
Garantir que els serveis i els suports que s'ofereixen als estudiants al llarg de tota la seva trajectòria acadèmica s'adapten a qualsevol canvi en les seves necessitats educatives	☐	☐	☐	☐	☐
Establir els convenis i acords necessaris amb les institucions que fomenten l'ocupació dels graduats amb discapacitat per facilitar-los la incorporació al món laboral	☐	☐	☐	☐	☐
Posar en marxa un pla de formació específic en inclusió i atenció a la diversitat per capacitar tot el personal acadèmic i de gestió que acompanya els estudiants al llarg de la seva trajectòria	☐	☐	☐	☐	☐
Avaluar els resultats de les accions implementades per assegurar-ne l'eficàcia i, si escau, fer les modificacions pertinents	☐	☐	☐	☐	☐

Annex 2. Questionari

Bloc 7. Valoració general i reflexions finals

P30. En general, quina és la teva satisfacció en relació amb l'acompanyament que has rebut per part de la UOC a l'hora de cobrir les necessitats educatives derivades de la teva situació? (Tria una de les opcions següents; resposta única)

- Molt baixa
- Baixa
- Ni baixa ni alta
- Alta
- Molta alta

P31. Recomanaries la UOC com una universitat adequada per a les persones que conviuen amb una discapacitat o que tenen una necessitat específica de suport educatiu? (Tria una de les opcions següents; resposta única)

- No ho faria
- Potser ho faria
- Sí que ho faria

P32. Més enllà del que t'hem plantejat en aquesta enquesta, tens cap reflexió, comentari o suggeriment en relació amb l'acompanyament que la Universitat hauria d'oferir als estudiants que conviuen amb una discapacitat o que tenen una necessitat específica de suport educatiu?

(Camp obert de resposta textual extensa)

.....

P33. En cas que hi hagués la possibilitat de fer-ho, voldries participar en algun estudi posterior relacionat amb la millora de l'atenció a la diversitat i la inclusió de l'estudiantat a la UOC (per exemple, una entrevista o un grup de discussió)? Si és així, si us plau, indica el teu correu electrònic. Tingues en compte que aquesta possibilitat no forma part d'aquesta enquesta i, en tot cas, sempre pots canviar d'opinió i decidir no fer-ho (Camp obert de resposta textual)

.....

Annex 2. Qüestionari

**Moltes gràcies per
participar en aquesta
enquesta.**

**La informació que ens has proporcionat serà molt útil per
millorar la política d'acompanyament als estudiants de la
UOC que conviuen amb una discapacitat o que tenen una
necessitat específica de suport educatiu.**

Referències

- Braun, V., i Clarke, V. (2021). *Thematic Analysis: A Practical Guide*. SAGE Publications.
- Fundación Universia. (2023). *VI Estudio sobre la inclusión de personas con discapacidad en el sistema universitario español*. <https://www.fundacionuniversia.net/content/dam/fundacionuniversia/pdf/estudios/VI%20Estudio%20Universidad%20y%20Discapacidad%20ACCESIBLE.pdf>
- Hernández, E., i Barberà, E. (2021). Online readiness in universities from disabled students' perspective. *Digital Education Review*, 39, 172–191. <https://doi.org/10.1344/der.2021.39.172-191>
- Kent, M. (2016). *Access and barriers to online education for people with disabilities*. National Centre for Student Equity in Higher Education. <https://www.ncsehe.edu.au/wp-content/uploads/2016/05/Access-and-Barriers-to-Online-Education-for-People-with-Disabilities.pdf>
- Kent, M. (2015). Disability, mental illness, and elearning: Invisible behind the screen. *Journal of Interactive Technology and Pedagogy*, 8, 1–16. <http://hdl.handle.net/20.500.11937/16972>
- Kent, M., Ellis, K., i Giles, M. (2018). Students with disabilities and eLearning in Australia: Experiences of accessibility and disclosure at Curtin University. *TechTrends*, 62, 654–663. <https://www.acses.edu.au/publication/access-and-barriers-to-online-education-for-people-with-disabilities/>
- Melián, E., Mata, S., i Meneses, J. (2022). L'atenció a l'alumnat amb discapacitat en l'educació superior en línia: El cas de la Universitat Oberta de Catalunya. *Àmbits de Psicopedagogia i Orientació*, 56, 80-92. <https://doi.org/10.32093/ambits.vi56.5042>
- Melián, E., i Meneses, J. (2022). Getting ahead in the online university: Disclosure experiences of students with apparent and hidden disabilities. *International Journal of Educational Research*, 114, 101991. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2022.101991>
- Noguera, I., Guerrero-Roldán, A. E., Peytcheva-Forsyth, R., i Yovkova, B. (2018, 5-7 de març). *Perceptions of students with special educational needs and disabilities towards the use of e-assessment in online and blended education: Barrier or aid?* [Presentació a conferència]. 12th International Technology, Education and Development Conference, Valencia, Spain. <https://doi.org/10.21125/inted.2018.1157>

Referències

- Reyes, J. I., Melián, E., i Meneses, J. (2024). “I’ve built a shield around myself, I’ll finish and that’s it”: Coping strategies among online students with disabilities. *European Journal of Special Needs Education*, 40(2), 378–392. <https://doi.org/10.1080/08856257.2024.2370148>
- Reyes, J. I., i Meneses, J. (2021, 9 de setembre). *The effects of Covid-19 lockdown on students with disabilities’ academic performance: A case study in a fully online university*. [Presentació a conferència]. European Conference on Educational Research (ECER 2021): Education and Society: expectations, prescriptions, reconciliations, Online. <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/26/contribution/50185/>
- Reyes, J. I., i Meneses, J. (2022). Advising college students with dis/abilities in online learning. *Distance Education*, 43(4), 526–542. <https://doi.org/10.1080/01587919.2022.2121264>
- Reyes, J. I., i Meneses, J. (2024a). ¿Es inclusivo el aprendizaje colaborativo? Estudio de caso sobre su implementación en una universidad en línea. *RIED-Revista Iberoamericana de Educación a Distancia*, 27(2), 83–101. <https://doi.org/10.5944/ried.27.2.39072>
- Reyes, J. I., i Meneses, J. (2024b, 18 de juny). *Is artificial intelligence an opportunity for inclusive education? A case study in a fully online university* [Presentació a conferència]. European Distance and E-Learning Network (EDEN) 2024 Annual Conference, Graz. <https://doi.org/10.5334/uproc.124>
- Reyes, J. I., Meneses, J., i Xavier, M. (2023). Suitability of Online Higher Education for Learners with Disabilities: The Students’ Voices. *Journal of Special Education Technology*, 38(3), 370–383. <https://doi.org/10.1177/01626434221131772>
- Rodriguez-Ardura, I., Lladós-Masllorens, J., Meseguer-Artola, A., Ramos de Luna, I., Domagala-Zysk, E., i Korthals Altes, T. (2023). *A course design for e-inclusion: Moving from diversity to inclusion in online higher education environments*. E-inclusion Consortium. <https://hdl.handle.net/10609/149907>
- Universitat Oberta de Catalunya. (2018). *Informe Encuesta: Aprendizaje en línea y discapacidad en la UOC* [Infografía]. <https://infogram.com/1pmq11l1q3x16eb3e5jw9qn57kuzr91gn6w>
- Universitat Oberta de Catalunya. (s.d.). *Portal de transparència*. <https://www.uoc.edu/portal/ca/transparencia/>

Barcelona
Bogotà
Ciutat de Mèxic
Madrid
Palma
Sevilla
València

Seu central
Rambla del Poblenou, 154-156
08018 Barcelona
(+34) 932 532 300

Totes les seus a
seus.uoc.edu

uoc.edu

 [@UOCuniversitat](https://twitter.com/UOCuniversitat)
 [@UOCrespon](https://twitter.com/UOCrespon)
 [UOC](https://www.youtube.com/UOC)
 [UOC.universitat](https://www.facebook.com/UOC.universitat)